

[Ingerlise Koefoed]

ringen af dagpengene kommer ind i nr. L 51 og dette dermed bortfalder?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Jeg skal minde hr. Estrup om, at vi behandler lovforslag, der hører under Boligministeriets område, under Socialministeriets område, under Ministeriet for Kulturelle Anliggender og under Arbejdsministeriet. Det er altså en række lovforslag, der i virkeligheden burde være behandlet under de respektive ressortområder, så det var en lidt hurtig bemærkning om ét lovforslag ad gangen.

Jeg kunne godt tænke mig at få præciseret af hr. Estrup, hvorfor man på Arbejdsministeriets område introducerer et princip, som man i virkeligheden ikke ønsker. Man ønsker i virkeligheden et princip, hvor man knytter an til lønudviklingen. Det får man ind i en lovgivning. Jeg ved ikke, om kompromiset med regeringen har bestået i, at Det Radikale Venstre har fået lov til at få de fem ord med i bemærkningerne til forslaget, som reelt bliver uden værdi, hvis vi ikke får præciseret, hvornår Det Radikale Venstre vil gøre noget ved det, og hvad man vil gøre, og hvorfor man først skal have noget ind, som man i virkeligheden er imod. Det er ret uforståeligt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes, idet 70 stemte for, 82 imod.

Ændringsforslag nr. 2 betragtedes som

bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 1.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 79 stemmer (KF, V, RV, CD, KRF og Steenholdt (Grønland)) mod 74 (S, SF, FP og VS).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

20) Fortsættelse af tredje behandling af lovforslag nr. L 1:

Forslag til finanslov for finansåret 1987.

Af finansministeren (Palle Simonsen).

(Fremsat 7/10 86. Første behandling 28/10 86. Betænkning 29/10 86. Anden behandling 18/11 86. Tillægsbetænkning 26/11 86. Bilagshæfte nr. 1, 2 og 3 til tillægsbetænkningen. 1. del af tredje behandling 17/12 86).

Lovforslaget som helhed sattes til forhandling.

Formanden:

Jeg skulle måske lige, før jeg starter, meddele, at der vil blive holdt frokostpause så tæt på kl. 12.00, som det nu bliver praktisk, og i en god times tid.

Forhandling

Svend Auken (S):

Selv om det kan være lige så svært at vridde sandheden ud af årets finansredegørelse, som det er at skaffe sig overblik over kryolitforekomster i Grønland, fremtræder der alligevel, hvis man borer ihærdigt nok, et nedslående billede af dansk økonomi ved årsskiftet 1986-87. Der berettes om Europas laveste økonomiske vækst, stigende arbejdsløshed, faldende byggeri, lavere investeringer, Europas højeste realrente, svigtende konkurrenceevne, mistede markedsandele, Europas laveste opsparingskvota, manglende teknologisk fornyelse, Europas ringeste produktivtetsudvikling set i forhold til investeringsomfanget, og i mange prognoser en forventning om en væsentlig større prisstigning end i resten af Europa.

Alle andre end finansministeren vil naturligvis sige, at det var et ualmindelig nedslående billede af økonomisk tilbagegang – eller for at tale i tidens sprog: alle tiders nedtur – vi stod over for. Men sådan er det ikke med finansministeren. Finansministeren har ved hjælp af sine dygtige medarbejdere fundet på

[Svend Auken]

udtrykket »vækstpause«. Man ser for sig et menneske, der i de forløbne år har taget rigeligt for sig af retterne, og som nu egentlig efter lægens råd gør klogt i at holde lidt igen. Vækstpause!

Jeg ved ikke, hvilket reklamebureau man bruger i Finansministeriet, men jeg er sikker på – i betragtning af den tilstundende valgkamp – at der vil være kø foran finansministerens dør for at få oplyst navnet på bureauet.

Eller tag finansministerens redegørelse for finansredegørelsen til Folketinget, hvor der står »Finansredegørelse 87 i en nøddeskal«. Den næste finansredegørelse, vi får, bliver sikkert »Dansk økonomi lige på en studs« fra finansministeren.

Læg hertil dette deprimerende billede af stigende arbejdsløshed, faldende økonomisk aktivitet osv., en almindelig følelse i befolkningen af mismod og pessimisme, af resignation og hos mange mennesker også en betydelig bitterhed over, at de ikke har fået deres andel af de sidste års meget kraftige vækst i forbruget, og et forståeligt ønske om at få rettet op på skævhederne, ikke mindst i forbindelse med de kommende overenskomstforhandlinger, og også, tror jeg, en meget udbredt fornemmelse hos folk – en fornemmelse, vi i hvert fald herinde gør klogt i ikke at undervurdere – af, at vi herinde tænker alt for lidt over fremtidens store udfordringer og over, hvad vi kan gøre for samfundets dårligst stillede.

Finansredegørelsen kommer så tæt på en indrømmelse af, at det nok ikke står helt så godt til med økonomien, som man kan håbe på i denne agitationsfolder, når forfatterne siger: »De opstillede konkrete mål har ikke kunnet realiseres præcis som forventet.«

Præcis som forventet! Nej, det tør antydes. Går man blot tilbage til finansredegørelsen fra sidste år, som altså kun er et år gammel, så tog redegørelsen fejl på alle afgørende punkter og dramatisk fejl. Man overvurderede den økonomiske vækst, man undervurderede meget kraftigt importen, man troede, den kun ville stige med godt 3 pct. Den steg med over 6 pct. Man overvurderede eksporten. Man troede, den ville stige med 6,2 pct. Den steg kun med 1 pct. Osv.

Det siges, at der ude i byen er en bookmaker, der modtager væddemål omkring forudsigelser om den økonomiske politik, som

man jo ved der er mange om budet på. Det siges, at hvis man tør satse sine penge på finansredegørelsens forudsigelser, får man hos denne bookmaker 30 gange indsatsen i tilfælde af, at de slår til.

Det største fejlskøn var imidlertid i forbindelse med betalingsbalancen. Man regnede for blot 1 år siden med, at vi i år kun ville få et underskud på 16 mia. kr., men som bekendt blev det faktiske underskud på 33–34 mia. kr. I de sidste fire kvartaler, som vi kender tal for, blev underskuddet på over 36 mia. kr., og det til trods for, at vi fik en af finansredegørelsen og alle os andre ikke forudset gave udefra i form af et olieprisfald, som hjalp os med 12–15 mia. kr. I virkeligheden skulle der efter disse forudsigelser nærmest have været balance på betalingsbalancen i år. Men vi fik altså et underskud på næsten 35 mia. kr.

Jeg nævner tallene for disse mange fejlskøn for at vise, hvor forsigtig man skal være med regeringens fremskrivninger. Når derfor finansredegørelsen trøster os med, »at dansk økonomi er på sporet«, er der al mulig grund til at tage denne udtalelse med et gran salt. Der er desværre ikke meget, der tyder på, at vi er på sporet. Tværtimod tror jeg, at der skal næsten mirakler til for at give dansk økonomi en bedre placering om et år, end den har i dag.

Jeg indrømmer naturligvis – og vil gerne gøre det med glæde – at der er grund til at vente en forbedring af betalingsbalancen i 1987 efter de katastrofale år 1985 og 1986, men desværre opnås forbedringen ikke i kraft af en bedre konkurrenceevne, ikke i kraft af, at danske virksomheder kan sælge mere på eksportmarkederne og konkurrere bedre på hjemmemarkedet. Nej, der er tværtimod grund til at frygte en yderligere forværing af konkurrenceevnen. Forbedringen af betalingsbalancen opnås kun ved, at aktiviteten i samfundsøkonomien går i stå, og ved, at arbejdsløsheden stiger.

Vi ved fra Det Økonomiske Råds formandskab, at det frygter, at vi i 1987 får et direkte fald i den økonomiske aktivitet i Danmark, altså økonomisk misvækst, og stærkt stigende arbejdsløshed, godt 250.000 i 1987 og over 300.000 i 1988. Regeringen med statsministeren i spidsen har altid sagt, at kunsten var at klare betalingsbalancen uden stigende arbejdsløshed. Det kunststykke mag-

[Svend Auken]

ter den nuværende regering med den tilrettede politik ikke. Den har ingen svar på alle de grundlæggende problemer omkring konkurrenceevnen, teknisk fornyelse, produktivitet, udvikling og opsparing. Desværre får vi kun de mange kønne ord i de lange ministeredeclarationer.

Socialdemokratiet hævder ikke, at alt det, der er gået galt, er regeringens skyld. Det ville være uretfærdigt og vildledende. Så stor en indflydelse har en regering i Danmark simpelt hen ikke. Det er rigtigt, at vi mener, at den førte politik har været helt utilstrækkelig og på vigtige punkter forkert, men selvfølgelig er der også andre forklaringer på vore økonomiske problemer end blot den nuværende regering. Vi bebrejder dog regeringen tre forhold.

For det første, at regeringen aldrig har villet sige sandheden til den danske befolkning. Finansredegørelsen f.eks. er mere agitation end fair orientering. Man er i regeringen mere optaget af det fine, udefinerlige begreb, der hedder image, end man er af virkeligheden. Hellere en offentlighed, der tror, at alt går ufattelig godt, og at hver dag under den borgerlige regering rummer sin gode nyhed, end et folk, der kender sandheden om sin egen situation.

Vi tror imidlertid, at regeringen undervurderer menneskers forståelse af de økonomiske sammenhænge. Ingen tror længere på de kunstigt optimistiske meldinger. Virksomhedskrak, kapitalflugt, stigende rente for at holde pengene her i landet, hvilket er et vidnesbyrd om mistilliden til kronens kurs, rederiernes flytten til udlandet, landbrugets omfattende krise, værfternes krise, krakket i Superfos – listen er desværre meget lang – det er alt sammen tegn på, at der er problemer i Danmark, at det ikke går særlig godt, og at mennesker ved det. Men når deres ansvarlige regering bliver ved med at fortælle dem, hvor fremragende det går, til trods for det, de kan opleve i deres egen situation, så vokser kløften mellem befolkningen og politikerne.

Ingen af os kan naturligvis være interesseret i dette mismod. Tværtimod, vi behøver en tro på fremtiden, gåpåmod, hvis de store problemer skal klares. Desværre kan man ikke ved tårers væld skylle problemerne væk, men sand tro på fremtiden skabes kun, hvis billedet af nutiden er sandfærdigt, og hvis

man indrømmer, at der ikke findes en eller anden mirakelkur til at løse problemerne, men tværtimod, at det er det seje træk, der er brug for.

En anden bebrejdelse, vi har over for regeringen, er, at den ikke har brugt det økonomiske opsving de sidste 3½ år til at gøre indhug på balanceproblemerne i dansk økonomi og til at øge den sociale retfærdighed. Pengene – og det viser jo alle statistikkerne – er brugt til at øge de bedst stillede forbrug og til ikke alt for produktive investeringer. Skævhederne i samfundet er vokset, kløfterne er blevet dybere, og konfrontationerne er blevet skarpere, og man har ikke gennemført de nødvendige strukturreformer.

Man fik alle tiders chance i foråret 1983, da det internationale opsving satte ind. Dengang var konkurrenceevnen stærkt forbedret, opsparingstilbøjeligheden var god, og den folkelige forståelse for en samlet politik var til stede. Desværre er i dag det meste af dette sat over styr. Finansredegørelsen melder om svækket konkurrenceevne og svigtende opsparesevne, og enhver af os ved, at den folkelige forståelse er afløst af usikkerhed og bitterhed.

Vort tredje kritikpunkt over for regeringen er, at den ikke har præsteret nogen nytænkning over for problemerne. Jo, vi har fået en masse redegørelser fra ministrene. Der har været en redegørelse fra statsministeren og fra udenrigsministeren, to fra industriministeren, tre fra landbrugsministeren, én fra fiskeriministeren og én fra socialministeren, to fra arbejdsministeren og så mange fra miljøministeren, at vi ikke helt har kunnet beregne det nøjagtige antal.

Redegørelserne er fyldt med positivt ladede begreber: regeringens tænkning er strategisk, dens erhvervs politik er dynamisk, dens arbejdsmarkedspolitik er offensiv, og dens forskningspolitik er målrettet. I redegørelserne er der ofte en erkendelse af, at de socialdemokratiske tanker om en aktivt udvælgende politik er nødvendige, men regeringspartierne kan ikke enes om at sætte indhold og penge bag forslagene. Regeringens politik bliver derfor let: Socialdemokratiet minus 30 pct. og uden bevillinger. Det er selvfølgelig et fremskridt fra de første års tyrkeretro på borgerlige ideer om privatisering og opgør med velfærdsstaten, men resultatet er ikke blevet nytænkning, men en liberal rådvild-

[Svend Auken]

hed, der kun overgås af konservativ ønsketænkning.

Socialdemokratiet har i opposition ikke blot kritiseret regeringen for en skæv og kortsigtet politik, vi har selv lagt vores forslag, vores tanker, vores bud på nytænkning frem her i Folketinget.

Lad mig nævne nogle kerneområder på det økonomiske og på det menneskelige plan. Lad os tage spørgsmålet om den manglende opsparing i samfundet. Vi har lagt forslag frem om en arbejdsmarkedspension for de to tredjedele af alle lønmodtagere, der i dag kun har udsigt til folkepensionen, når de bliver ældre. Det vil sammen med vort forslag om en obligatorisk overskudsdelingsordning bidrage til en væsentlig forøgelse af opsparingen, både generelt i samfundet og i den enkelte virksomhed.

Efter finansredegørelsen er det tydeligt, at der er behov for en sådan politik, men regeringen kan som bekendt ikke enes om et pensionsforslag, og obligatorisk overskudsdeling siger man klart nej til. Ja, statsministeren har ligefrem truet Folketinget med valg – det kommer nu under alle omstændigheder – hvis flertallet i denne sal, der ønsker en obligatorisk ordning, får sin vilje. I stedet vil man sætte sin lid til frivillige ordninger, dvs. frivillige for arbejdsgiverne og finansieret via skattefradrag. Ud over det manglende demokratiske perspektiv i sådanne ordninger har de også samfundsmæssig økonomisk den skavank, at en skatteyderstøttet ordning blot flytter offentlig opsparing over til privat.

Pensionsreformen, siger man, skal løses af parterne på arbejdsmarkedet selv, selv om man godt ved, at det ikke vil ske for de store lavtlønsgruppers vedkommende; det kan kun klares gennem en lov.

Hvad angår styrkelse af konkurrenceevnen, har vi fremlagt en stribe forslag om en fornyet aktiv erhvervs-, forsknings- og teknologipolitik. Vi har påvist, hvordan Danmark sakker længere og længere bagud teknologisk og forskningsmæssigt, og hvorfor det er nødvendigt med en massiv indsats både gennem omdisponering af midler og ved nye penge.

Vi mener, at alt, hvad der kan skræbes ud af økonomien, især skal reserveres til spørgsmål om social retfærdighed og fremtidens udfordringer. Vi vil ikke – selv ikke i et valgår – love befolkningen skattelettelser og stigende forbrug om et par år. Vi synes i øvrigt,

at det er overraskende, at partier, der har ansvar for en regering, der har gennemført det største skattetryk i danmarkshistorien, nu op til valget er i færd med at bilde befolkningen ind, at i løbet af en kort periode vil der være basis for skattelettelser. Det er jo løgn. Der er ikke basis for skattelettelser, og Socialdemokratiet lover det ikke.

Derimod har vi peget på behovet for en kraftig styrkelse af uddannelserne, både folkeskolen, erhvervsuddannelserne og de voksnes fortsatte uddannelse. Der er mange perspektiver i en sådan samlet styrkelse af indsatsen, både menneskeligt og økonomisk. De penge, vi sparer på uddannelsen i dag, skal betales tilbage med renter og rentes rente i fremtiden.

Socialdemokratiet har gentagne gange peget på behovet for omprioritering vedrørende de offentlige finanser. Forskellen mellem os og regeringen er ikke, at regeringen vil spare og vi vil give penge ud. Forskellen ligger i den forskellige anvendelse af midlerne. Lad os bare tage et konkret eksempel. Hvad er vigtigst, vores forslag om at bruge flere penge på en aktiv erhvervspolitik eller skatteministerens tanker om lettelse af formueskatten? Begge dele koster de offentlige finanser beløb, men hvad foretrækker man? Vi foretrækker naturligvis erhvervspolitikken. Regeringen foretrækker lettelse af formueskatten og andre af den slags ordninger.

Vi har for et øjeblik siden her i Folketinget fået vedtaget at fjerne de 2,5 mia. kr. i tilskud til arbejdsgiverne. Det er et forslag, Socialdemokratiet har fremsat, og vi var glade for at få det vedtaget, men i stedet for at bruge pengene til andre og nye arbejdsgivertilskud ville vi helst have brugt dem til at finansiere den regulering for efterlønsmodtagere og dagpengemodtagere, der er så stærkt påkrævet.

Socialdemokratiet lægger hovedvægten ikke på de kvantitative, men på de kvalitative reformer, på at ændre livskvaliteten og samfundets virkemåde herhjemme. Det gør vi især på fire nøgleområder:

Miljø. Både hvad angår arbejdsmiljø og ydre miljø har vi sammen med andre partier taget initiativer og tvunget regeringen til at handle.

Demokrati. Vi ser obligatorisk overskudsdeling som et middel til at indføre demokratiske principper i virksomhedernes ledelse,

[Svend Auken]

og vi er glade for, at et flertal støtter os i denne betragtning.

Vi har desuden stillet en stribe forslag om at genindføre det lokale selvstyre for kommunerne og få større brugerindflydelse i den offentlige sektor. Vi mener, at decentralisering ikke er en trussel mod demokratiet, men en udvidelse af demokratiet. Vi mener ikke, det er særlig demokratisk, at en undervisningsminister skal sidde på et eller andet tilfældigt kontor ved Frederiksholms Kanal og bestemme, hvad gymnasieelever i dette land må samle penge ind til. Lad dem dog selv om det derude. Lad dem selv beslutte, om de vil eller ej. (*Tilråb*). Ja ja, måske i dag, men ikke da det gjaldt.

Kultur og idræt. En større fritid har for os intet perspektiv i positiv retning, hvis ikke samfundet styrker de tilbud, der kan give den enkelte mulighed for at vælge et større og rigere indhold i sin tilværelse.

På det sociale, det sundheds- og det familiepolitiske område mener vi også der er brug for styrkelser, men ikke nødvendigvis ved at bruge mange flere penge; vi tror tværtimod, at man ved at tænke utraditionelt gennem en aktiv produktions-, erhvervs- og beskæftigelsespolitik, nedsættelse af arbejdstiden og andre initiativer kan mildne presset på det sociale og det sundhedsmæssige budgetområde, samtidig med at der gennemføres forbedringer.

De kommende måneders største udfordring er naturligvis overenskomstsituationen. I betragtning af den vanskelige økonomiske situation og de skævheder, der er opstået efter overenskomstindgrebet i 1985, bliver det en meget vanskelig opgave for forhandlerne.

Socialdemokratiets synspunkt er, at der inden for hensynet til de rammer, som samfundsøkonomien sætter, bør gives højeste prioritet til nedsættelse af den daglige arbejdstid. For os er 35-timers arbejdsugen et vigtigt krav. Hertil kommer indførelse af lavtlønsværn og sikring af en ligelig lønudvikling mellem de privat og de offentligt ansatte. De offentligt ansatte og de lavtlønnede skal ikke snydes igen, som de blev sidst, og som de nu senest er blevet det i forbindelse med 1-times arbejdstidsforkortelsen.

Enhver, der følger regeringens gøren og laden, ved, at folketingsvalget i 1987 nærmer sig, og at de borgerlige for længst har indledt valgkampen. Usikkerheden om tidspunktet

og den indbyrdes rivalisering i den borgerlige blok vil sandsynligvis virke yderligere handlingslammende for dansk politik i de kommende måneder. Det beklager vi os ikke over. Det konstaterer vi blot som en kendsgerning.

Socialdemokratiet vil bruge den kommende tid til at give befolkningen klar besked om, hvad vi vil gøre, når flertallet ændrer sig efter et valg. Det tror vi at vi bedst sikrer gennem en styrkelse af Socialdemokratiet, men vi erkender naturligvis, at det er nødvendigt med et fornuftigt samarbejde med andre partier, ikke mindst med Socialistisk Folkeparti. Der er forskelle mellem os og SF, også forskelle, der bliver diskuteret, men der er naturligvis basis for et samarbejde, og man skal lægge mærke til, at debatten mellem os kun angår formen for samarbejde, ikke nødvendigheden af et sådant samarbejde.

I det hele taget ønsker Socialdemokratiet at være garanten for, at et nyt flertal i mod-sætning til det nuværende flertal bliver samarbejdsorienteret og åbent over for nytænkning og ideer, så Danmark igen kan vende tilbage til de bedste traditioner for samarbejde i vores folkestyre.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Efter hr. Svend Aukens afslutning skulle man jo tro, at valget var udskrevet, og så havde vi forventet, at hr. Svend Auken ville have sat tal på de store og gode gerninger, som hr. Svend Auken lover befolkningen.

Jeg kan ikke bedre, end hr. Gert Petersen har gjort det, eller stærkere, spørge Socialdemokratiet: hvor længe vil man holde befolkningen hen i det uvisse om, hvad det kommer til at koste, det, man vil? Hr. Gert Petersen har dog forsøgt at sætte tal på sine ønsker.

Budgetdepartementet er blevet rost af SF, fordi man realistisk har bedømt de ændringsforslag, som SF har stillet til finansloven. Nu var hr. Svend Auken her ikke i går og fulgte ikke debatten og kan derfor ikke vide, hvad der blev sagt, men jeg kan oplyse hr. Svend Auken om, at de kommentarer, Budgetdepartementet har givet til SFs ændringsforslag, var betydelig mere positive end dem, der blev givet til Socialdemokratiets ændringsfor-

[Bilgrav-Nielsen]

slag. Det er rent faktisk sådan, at hvis Folkeetinget i går havde vedtaget de ændringsforslag, der var stillet af Socialdemokratiet, så ville det betyde en forringelse af beskæftigelsen og af betalingsbalancen.

Tilbage står altså, at jeg gerne vil have at vide af hr. Svend Auken, om han er parat til nu oven på denne samtale klart og utvetydigt at fortælle alle os andre og hr. Gert Petersen, hvad det er, man vågner op til dagen efter valget. Hvad koster det her? Eller som hr. Gert Petersen siger det: vi må have ren besked nu og ikke en slem overraskelse bagefter.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg ved såmænd ikke, om Budgetdepartementet, som hr. Bilgrav-Nielsen sagde, er blevet rost af SF, men selvfølgelig er vi da tilfredse med, at Budgetdepartementet giver os ros. Det er jo Budgetdepartementet, der har rost os, og vi går da ud fra, at Budgetdepartementet arbejder helt objektivt, og at der derfor ikke skulle være grund til at rose Budgetdepartementet for, at de har vurderet vores tal realistisk og rigtigt. Men jeg vil da gerne, hvis hr. Bilgrav-Nielsen synes det, sige tak til Budgetdepartementet for, at dette også arbejder loyalt med vores papirer.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det er gribende at høre SF og Budgetdepartementet overgå hinanden i gensidige lovprisninger. Det rosekor er jeg desværre sagsligt set afskåret fra at deltage i. Jeg har lige citeret Budgetdepartementets forsøg på at analysere virkningerne af regeringens politik og påpeget, hvor ekstreme fejlskøn der er, og den politik har de selv været med til at lave; så kan man jo næsten ikke forlange, at de også skulle kunne vurdere andres. Hr. Camre har i går under debatten klart tilbagevist de forhold, som Budgetdepartementet fremdrog.

Må jeg i øvrigt sige om dette med tal: i den økonomiske diskussion er vi efterhånden blevet reduceret til mennesker, der smider udskrifter fra edb-programmer i hovedet på hinanden, ofte forudsigelser, der hviler på en række stærkt komplicerede og ofte tvivlsomme forudsætninger. Jeg mener ikke, at den

talleg har så stor interesse. Det viser al erfaring. Disse skøn er meget forkerte, efter erfaringen klart forkerte.

Det, der er brug for, er, at man anviser den retning, hvori man vil udvikle samfundet, at man stiller nogle klare forudsætninger op, som vi har gjort det i »Danmark for hele Folket« vedrørende konkurrenceevnen, vedrørende væksten i de offentlige udgifter. Så må den konkrete udfyldelse af dette program år for år – og det drejer sig om et 4-års program – naturligvis ses i lyset af, om vi går ind i en misvækstperiode som den, der nu står foran os i 1987, eller om vi står foran eller er midt i et opsving, som da »Danmark for hele Folket« blev skrevet i efteråret 1984.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Jeg synes, det er forkert af hr. Bilgrav-Nielsen, ja, det er faktisk temmelig træls, hvis vi nu en hel dag igen ligesom i går skal have en debat om modelberegninger og matematik og om, hvem af Socialdemokratiet og SF der nu er gået hen og blevet mest ansvarlig i forhold til, hvad de kan sidde og beregne i deres datamater i forskellige ministerier. Jeg er på det punkt helt enig med hr. Svend Auken. Det, vi skal diskutere og bruge denne debat til, er at finde ud af, hvad der er retningen og principperne for det alternativ, som skal etableres efter den borgerlige regering. Det er det, som skal være hovedlinjen i debatten.

På et andet punkt er jeg ikke ganske enig med hr. Svend Auken. Det er, når hr. Svend Auken lægger op til, at det skulle være muligt at etablere et samarbejde med nogle af de partier, som i dag støtter den borgerlige regering. Jeg ville ikke have noget imod det, hvis det kunne føre til fornuftige ting, men man må bare konstatere, at som Det Radikale Venstre har optrådt de senere år, er der ingen udsigt til, at der kan komme noget ud af et sådant samarbejde, som kan føre til noget fornuftigt, når vi ser bort fra det sikkerhedspolitiske og måske til en vis grad det miljøpolitiske.

Sådan er det. Det er en kendsgerning, og derfor er alternativet til venstre. Hvis jeg så vælger at opfatte det sådan, at det, hr. Svend Auken mener med samarbejde, er et samarbejde med de partier til venstre for Socialde-

[Albrechtsen]

mokratiet, som vil have noget ud af sådan et samarbejde, så er vi ikke uenige. Men det andet princip med, at det skulle være muligt igen at etablere samarbejde hen over midten, det er jeg ikke enig i; det tror jeg er helt urealistisk.

Jeg tror, det er meget bedre, at debatten koncentrerer sig om at sammenholde den borgerlige politik med arbejderflertallets politik. Ikke modelberegninger, men principper.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Det var jo næsten som at høre hr. Anker Jørgensen i tv-debatten forleden. Vi må endelig ikke sige for meget nu om, hvad der skal ske efter valget – det var det, hr. Anker Jørgensen sad og sagde – for så risikerer vi, at der bliver for få stemmer til, at vi kan få en ny regering.

Men jeg vil godt gøre opmærksom på, at Budgetdepartementet jo også har gennemregnet det lidt større SF-program, nemlig det egentlige økonomiske program fra SF. Det gjorde man i en skrivelse til finansudvalget den 30. september 1986. Her er det gjort op, hvad SFs politik koster. Førsteårsvirkningen af SFs langsigtede politik er gjort op til en merudgift for det offentlige på ca. 28 mia. kr.

Nu siger hr. Svend Auken, at der ikke skal sættes tal på, og at det er meningsløst. Jeg mener, at hvis man satte sig hen og gennemregnede, hvad dette program »Danmark for hele Folket« ville koste, så ville det ligge meget tæt på de samme 28 mia. kr. i ekstraudgifter det første år, som man har beregnet SFs forslag til.

Men efter hr. Svend Aukens seneste indlæg må jeg konstatere, at denne hr. Svend Aukens vægavis kun er til pynt. Det er ikke meningen, at der skal sættes tal på. Det er ikke meningen, at befolkningen forud for et valg skal kunne bedømme, hvad det koster.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Jeg har jo ikke sagt, hr. Bilgrav-Nielsen, at man ikke skal fremlægge de forslag, der tænkes gennemført, før valget. Naturligvis skal man det. Det er lige netop det, man skal, og det er lige netop det, vi gør fra både Socialdemokratiets, SFs og VS' side. Der er frem-

lagt en hel række forskellige forslag, men det kan jo ikke blive én bestemt model, som man på forhånd kan sidde og regne igennem. Det må enhver da kunne se. Det bliver forskellige af de forslag, som partierne hver især har.

Derfor kan man ikke tage som udgangspunkt, at nu tager man en del af SFs forslag, og dem lægger man sammen i en pakke, så laver man en modelberegning, og så kører man diskussionen ud fra det.

Man kan heller ikke tage »Danmark for hele Folket« og så tro, at det bliver lige nøjagtig det og så køre modelberegningen ud fra det. Man må tage en politisk diskussion af, hvad det er for nogle skatteforslag, der skal gennemføres og så diskutere principperne i det og virkningerne af de konkrete forslag.

Det andet er en gang gold matematik. Det er der ingen der er tjent med.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg er jo nødt til endnu en gang at sige om de famøse beregninger fra september måned, hvor Budgetdepartementet beregner SFs samlede økonomiske politik, at det var et arbejde, som vi gerne havde set havde været noget mere grundigt, end det var, fordi det var et arbejde, hvor Budgetdepartementet havde for travlt.

Det betød, at de på flere punkter tog fejl af vores økonomiske politik. F.eks. har de indregnet 35-timers arbejdsuge med fuld lønkomensation, endskønt det ikke er SFs politik. Og de har forudsat et tempo i gennemførelsen af mange af vores ting, som ligger ud over, hvad vi selv forestiller os, f.eks. en 30-timers arbejdsuge gennemført allerede i 1990, som vi jo ikke kan gøre for at Budgetdepartementet har lagt ind. Derfor kan vi ikke i alle detaljer acceptere disse beregninger.

Men der er én beregning, som vi selvfølgelig kan acceptere, og det er det regnestykke, hvor man har regnet ud fra SFs egne præmisser og har holdt sig helt og fuldt til det program, vi har lagt frem. Det er så til gengæld samtidig præcis det regnestykke, hvor man opnår både en ligevægt på betalingsbalancen, fuld beskæftigelse og overskud på statsfinanserne. Det får man, når man holder sig til vores politik og bliver ved at regne på den, og de andre resultater fremkommer, når

[Jes Lunde]

man begynder at afvige på forskellig måde fra den.

Lad mig så sige om dette med at lave regnestykker på Socialdemokratiets politik, at vi fra SFs side selvfølgelig nøjes med at sætte tal på vores egen politik, og vi ved godt, at der ikke bliver nogen forhandlinger med Socialdemokratiet på denne side af et valg om, hvad det er for noget, et S-SF-flertal skal lave. Derfor synes jeg nu, vi må standse den diskussion, hvor de borgerlige partier prøver på at prakke os på, at vi skal tage stilling til, hvor det forlig kommer til at ligge.

Det ved vi ikke, før valget har været afholdt. Det eneste, vi kan sige, er, at vælgerne på den måde, de stemmer, kan påvirke forholdet. Det resultat, der kommer ud af et S-SF-samarbejde, kommer til at afspejle styrkeforholdet mellem os. Vil folk påvirke det i socialdemokratisk retning, så stem socialdemokratisk, vil de påvirke det i SFs retning, så stem på SF. Styrkeforholdet kommer til at afspejle den politik, der kommer ud af det, klarere kan det ikke siges i dag.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Hr. Bilgrav-Nielsen får på et tidspunkt lejlighed til at sige noget om, hvad han mener om Det Radikale Venstres bedømmelse af fremtiden, på samme måde som jeg har prøvet at gøre det for Socialdemokratiets vedkommende, men for nu at afslutte denne diskussion om tal vil jeg godt nævne et par tal, der viser, hvor forsigtig man skal være med tal.

Da vi lavede programmet »Danmark for hele Folket« i efteråret 1984, lovede den daværende borgerlige regering med støtte fra Det Radikale Venstre, at der var udsigt til et underskud på betalingsbalancen på ca. 10-15 mia. kr. I 1985 blev det desværre 28 mia. kr., og i 1986 bliver det knap 35 mia. kr. Det er da klart, at det, man kan tillade sig at gøre i en situation med betalingsbalanceunderskud omkring 10 mia. kr., kan man ikke tillade sig at gøre i en situation med et betalingsbalanceunderskud - fremkaldt af regeringens og Det Radikale Venstres indsats - på knap 35 mia. kr. Det er da klart, at i en situation med 35 mia. kr. i underskud og udsigt til stærkt stigende arbejdsløshed og en krisesituation for dansk erhvervsliv må midlerne selvfølgelig

lig vægtes anderledes. Det er de samme midler, men vægtningen af dem må hele tiden tilpasses den aktuelle situation.

For os er hovedprioriteringen styrkelse af opsparingen, og det koster ikke noget; det gavner samfundsøkonomien. Det er en styrkelse af konkurrenceevnen; det koster ikke noget, det gavner samfundsøkonomien. Endelig er det spørgsmålet om den sociale retfærdighed. Hvis vi havde bundet vores politik i tal til de urealistiske forudsigelser, som den borgerlige regering har fremkaldt om udsigterne for den økonomiske situation, havde vi for alvor været på et svævende grundlag.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg kan da meget godt forstå, når man studerer meningsmålingerne fra det sidste halve år, at man fra den bloks side, der bærer regeringen oppe, er interesseret i at prøve at sætte lus i skindpelsen for så vidt angår et alternativ, for det er åbenbart den eneste måde, man har mulighed for at klare sig på. Det ser jo under alle omstændigheder ud, som om regeringsblokkens flertal er smuldrende og i færd med at forvandles til et mindretal, og det ser ikke ud, som om man ved sine egne gode eller mindre gode gerninger er i stand til at ændre på det. Jamen så drejer det sig om at få sat ild i nabens hus, det er da klart.

Det skal ikke lykkes, det kan jeg godt sige til hr. Bilgrav-Nielsen. Man skal ikke komme i den situation, at vi her skal opleve et stort skænderi mellem de partier, som udgør alternativet. I hvert fald ikke, hvis det står til SF.

Først vil jeg sige om Budgetdepartementets redegørelse, hvor man sagde, at det ville koste 28 mia. kr. at gennemføre SFs reform og genopretningsprogram, at tallet er stærkt overdrevet.

For det første indgår der i det i hvert fald 4 mia. kr., som nu er forsvundet, fordi regeringen har givet op over for det pres, den er blevet udsat for, og har måttet afskaffe karensdagen og afskaffe 2,4 mia. kr.-tilskuddet. For det andet er der jo tale om, at tempoet er helt overvurderet i Budgetdepartementets redegørelse. Jeg vil anslå det faktiske beløb til omkring det halve eller lidt under det halve. Det er også mange penge, men det, som

[Gert Petersen]

vi understreger, og som jeg synes man skal understrege, er, at der kan ikke rettes op på de skader, som denne regering og dens radikale støtteparti har afstedkommet, uden at det koster noget. Det må vi ikke lægge skjul på.

Men når det er sagt, så vil jeg sige, at det viser sig, at der for Socialdemokratiets og SFs vedkommende, når det drejer sig om hovedlinjerne i den økonomiske og sociale politik, er de samme intentioner. Så afhænger det af det alternative flertals sammensætning, hvor hovedvægningen vil komme til at ligge, som hr. Jes Lunde lige har været inde på. Det afhænger naturligvis af det styrkeforhold, der bliver, og sådan noget. Men det er de samme intentioner, og det er de modsatte intentioner af dem, som den nuværende regeringsblok, altså inklusive Det Radikale Venstre, står for. Det kan der ikke rokkes ved.

Så går diskussionen videre om tal og den slags ting, hvor man naturligvis, deri har hr. Svend Auken ret, må tage udgangspunkt i situationen, netop som den er nu. Vi har selv i SF måttet revidere vores økonomiske program den ene gang efter den anden, fordi vi ansuede tingene for optimistisk.

Og hvorfor gjorde vi det? Det gjorde vi, fordi troede på finansministeren, fordi vi troede på hr. Niels Helveg Petersen og hr. Bilgrav-Nielsen, der sagde, at det ville gå så og så godt under den nuværende regering. Det gik skidt, og som følge deraf må man hele tiden revidere tallene. Det bliver sværere og sværere at rette op med ordentlig social retfærdighed efter denne regering.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg minder om, at to minutter er to minutter.

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Desværre har hr. Gert Petersen ret. Mængdemålingerne viser jo, at vi kan risikere at få et rødt flertal, og det er denne regerings skyld, ingen tvivl om det. Den har glemt at føre en borgerlig politik. Så kan man lige så godt tage den rene vare.

Vi står altså med risikoen for, at vi får et rødt flertal efter næste valg. Vi har fået en masse gyldne løfter fra de røde partier: så dejligt skal det være, »Danmark for hele Fol-

ket«. Vi har også set nogle tal, der siger, at folk, der tjener over 200.000 kr., i hvert fald ikke skal vente nogen fremgang. De skal have en lussing. 200.000 kr., det er i og for sig intet stort beløb for en familie i dag.

Men det, jeg egentlig gerne ville have at vide, og jeg tror, der er mange med mig, der er interesseret i det – det skænderi, der er imellem de røde, er vi sådan set mere eller mindre uinteresserede i – det er rent konkret: hvad vil skattetrykket stige med? Denne regering har formået at opnå det højeste skattetryk i verden. Der er i hvert fald intet, der tyder på, at det bliver mindre, hvis de røde kommer til. Hvor meget skal vi kalkulere med at vi skal af med i skat, når hr. Gert Petersen og hr. Svend Auken skal til at danne regering? Det er det, befolkningen sidder spændt og venter på at få at vide, og kunne vi få et svar, så var denne debat da ikke helt spildt.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg vil sige til hr. Gert Petersen, at jeg bestemt ikke er ude på at sætte lus i skindpelsen. Hvad er i øvrigt lus, og hvad er pels i denne sammenhæng? Det kan være svært at finde ud af!

Det, jeg forsøgte at minde om, var, at hr. Gert Petersen i en kronik i Politiken den 14. december 1986, som hedder »Ægte rødt«, har bedt Socialdemokratiet om at svare konkret på, hvad det koster, det, man vil. Hr. Gert Petersen siger:

»Ærlig talt: har I overhovedet gjort jer tanker om finansieringen, eller holder I dem bare hemmelige?«

Altså jeg ønsker ikke, at der skal være splid imellem Socialdemokratiet og SF. (*Munterhed*). Jeg har ikke mulighed for på nogen måde at stimulere til det. Det gør man udmærket selv. Jeg beder bare om, at hr. Gert Petersen nu ikke flygter fra sin egen kronik i Politiken.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Vi er meget snart på vej til ordførerrækkefølgen.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

[Gert Petersen]

Jeg må sige, at jeg synes, hr. Bilgrav-Nielsen er meget pænere end en krokodille, men af en eller anden grund kom jeg til at tænke på en krokodille, der flæbede, da hr. Bilgrav-Nielsen havde ordet. For selvfølgelig er hensigten da at sætte splid i det, som kan være alternativet. Det er da klart.

Jeg har stillet nogle spørgsmål til Socialdemokratiet. Jeg er sikker på, at jeg får dem besvaret før eller senere, men jeg har ikke bedt om at få dem besvaret ved denne lejlighed, hvor hr. Bilgrav-Nielsen og finansministeren osv. er med i diskussionen. Jeg opfatter dette her som diskussionen mellem de partier, der skal udgøre alternativet, som udgør alternativet, fordi deres intentioner er de samme.

Men o.k., jeg kan da ikke holde hr. Bilgrav-Nielsen ude fra den diskussion. Jeg ville foretrække, at hr. Bilgrav-Nielsen i højere grad beskæftigede sig med det, som han og hans parti har haft medansvar for i den forløbne periode, og som gør det så utrolig kolossalt svært at rette op. Og så kan jeg jo sige til mine socialdemokratiske venner, at de altså også må erkende, at det bliver meget svært at rette op, og det kommer til at koste noget. Vi kan ikke gøre alle glade. Det synes jeg lige så godt vi kan erkende med det samme.

Men derudover mener jeg, at den diskussion hører hjemme et andet sted end her i Folketinget, og jeg agter ikke at deltage i den til glæde for hr. Bilgrav-Nielsen og de borgerlige partier.

(Kort bemærkning).

Maisted (V):

Jeg er vildt imponeret over hr. Jes Lundes gentagelser om, at man ikke har beregnet det efter SFs forudsætninger. Det er jo præcis det, man har gjort. Man tog netop alle SFs forudsætninger for deres økonomiske beregninger, og så fandt man ud af – tænke sig, der var økonomer, der fandt ud af – at det gav et underskud på 28 mia. kr. i øget offentligt forbrug det første år, hvis SF fik magten. Men jeg må indrømme, at jeg synes, hr. Jes Lunde er dygtig. Han er fantastisk dygtig, fordi han regner baglæns. Han bruger de økonomiske modeller på den måde, at han stiller udgifts- og indtægts siden op, og så siger han: hvordan passer det i modellen, når

vi lige ser bort fra alle de ændringsforslag, SF ellers stiller til finanslovsforslaget, f.eks. at man afskaffer forsvaret, at man melder sig ud af NATO, at man melder sig ud af EF? Det er klogt, men det er ganske enkelt svindel over for den danske befolkning. For samtidig fremsætter partiet en række forslag her i Folketinget, som vil ødelægge dansk erhvervslivs muligheder for at øge produktionen. Enhver ved – og det ved hr. Jes Lunde som økonom bedre end nogen anden – at den eneste tænkelige måde at løse landets problemer på er at øge vor produktion; det er den eneste farbare vej. Men hvad gør hr. Jes Lunde? Han øger skattetrykket, han gør det umuligt for danske erhvervsvirksomheder at få sat den øgede produktion i gang. Det er dér, SF forsøger at føre den danske befolkning bag lyset, og jeg synes, at hr. Jes Lunde med sin viden burde holde sig for god til at bruge den form for politiske kneb.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Hr. Jes Lunde for en kort bemærkning, og derefter er det hr. Collet.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg skal blot for en ordens skyld sige, at jeg overhovedet ikke kan genkende SFs økonomiske politik i hr. Maistedes referat, men jeg kan forstå på det hele, at hr. Maisted ikke var til stede i salen i går, hvor vi netop havde en meget grundig diskussion af, hvad det var rimeligt at regne ind i hvad. Men da korte bemærkninger er af højst 2 minutters varighed og jeg også kan forstå at formanden er interesseret i, at vi kommer tilbage til ordførerrækken, skal jeg afstå fra at forsøge inden for det sidste minut at få hr. Maisted til at forstå alle disse forhold – det ville være en umulig opgave for mig – så Venstres ordfører må leve i uvidenhed om det.

Collet (KF):

Det var en polemisk, hærcelevende og causerende tale, hr. Svend Auken holdt, og som han er en anerkendt mester i. Det var også en kritisk tale, idet han kritiserede regeringen for arbejdsløsheden, men ligesom hr. Bilgrav-Nielsen har jeg meget svært ved at forstå, hvorfor Socialdemokratiet selv stiller forslag her ved finanslovsbehandlingen, som

[Collet]

direkte vil forringe beskæftigelsen. Det er i allerhøjeste grad overraskende, at Socialdemokratiet stiller forslag, der direkte, klart og målbart vil forringe beskæftigelsen. Beregningerne viser, at vi ville få næsten 10.000 flere arbejdsløse, hvis Socialdemokratiets ændringsforslag til finanslovsforslaget var blevet vedtaget, hvad de heldigvis ikke blev. Det er utroligt, så langt Socialdemokratiet efterhånden fjerner sig fra sine grundholdninger. Tænk, at vi skal se Socialdemokratiet i opposition fremsætte forslag, der direkte nedlægger arbejdspladser.

Hr. Svend Auken kritiserede også i sit indlæg regeringens indsats på betalingsbalanceområdet. Også det er overraskende, for også her viser beregningerne, at de forslag, Socialdemokratiet stillede ved finanslovsforlagsbehandlingen, vil forringe betalingsbalancen. Det er simpelt hen uantagelig dobbeltmoral, at Socialdemokratiet kritiserer regeringen for betalingsbalanceudviklingen, når de selv stiller stribevis af ændringsforslag, der direkte forværrer betalingsbalancen. Det er ikke alene dobbeltmoral – det bærer præg af forvirring.

Og så skattetrykket. Jeg vil bede hr. Svend Auken bemærke én ting: regeringen opkræver i disse år ikke kun skatter til at finansiere sine egne udgifter. Regeringen opkræver også skatter til at dække de offentlige udgifter, som Socialdemokratiet købte på kredit, dengang de var i regering.

Finanslovsforslagets samlede udgifter udgør 193 mia. kr. 5 mia. kr. af disse udgifter ønskede Socialdemokratiet anvendt anderledes. Tilsyneladende er Socialdemokratiet altså enig i den altovervejende del af de foreslåede bevillinger. Dette kunne dog godt gøre én mistænksom, og der er da også en forklaring herpå, for det mest forbløffende ved Socialdemokratiets holdning ved behandlingen af finanslovsforslaget er de forslag, som Socialdemokraterne ikke har stillet.

Hvor er de forslag, der markerer det stolte socialdemokratiske program »Danmark for hele Folket«? Det havde da været nærliggende, at i hvert fald grundpillerne i det socialdemokratiske program blev markeret som ændringsforslag til finanslovsforslaget. Hvor er 35-timers arbejdsuge, betalt frihed til uddannelse, jobskabelse, ungdomsgaranti, uddannelsesløn, delefterløn og OD?

Hvor er de henne? Alle disse tunge socialdemokratiske mærkesager er altså ikke med. Hvorfor? Man kan da ikke have glemt dem. Måske er den socialdemokratiske folketingsgruppe langsomt på vej væk fra programmet »Danmark for hele folkets«, eller måske er det SF, der spøger. Vi har jo hørt, at SF ikke så gerne vil lave regering på grundlag af »Danmark for hele Folket«. Det kan naturligvis være én forklaring. En anden kan være, at Socialdemokratiet er yderst bevidst om, at disse store, dyre mærkesager, hvis de kom med som ændringsforslag til finanslovsforslaget, altid bliver gennemregnet omhyggeligt i henseende til virkningerne på skattetrykket, på beskæftigelsen og på betalingsbalancen. En sådan gennemregning ville afsløre »Danmark for hele Folket« som udtryk for et økonomisk set totalt urealistisk, afgrundssøgende overbud. Derfor har Socialdemokratiet ikke taget mærkesagerne med i finanslovsforlagsbehandlingen.

Året igennem forkynder Socialdemokratiet sit program og lover befolkningen gaver og velsignelser, og så er det i virkeligheden forstemmende, når juletiden og finansloven kommer og de flotte gaver skal op af sækken, at julemanden må lede og lede nede i sækken og først efter lang tids roden kan finde et par socialdemokratiske småpakker ude i sækkens ene hjørne. Den gamle julesang »Højt fra træets grønne top« rinder i hu. I årets løb synger Socialdemokratiet højt:

»Hvad du ønsker, skal du få,«

men hen mod jul bliver omkvædet lidt mere forsigtigt:

»Julen varer længe,
koster mange penge.«

I det hele taget må vi sige, at Socialdemokratiet ikke her i Folketinget har fremlagt nogen sammenhængende politik.

Til gengæld vil jeg dog trods alt komplimentere partiet for støtte til vigtige områder af regeringens politik. Jeg tænker her på flygtningespørgsmålet, på partiets nye holdning til fængslinger og på støtten til udvidelserne inden for politiet.

Jeg skal herefter rette blikket mod det andet store oppositionsparti, det hastigt fremstormende SF. Under finanslovsforlagsbehandlingen har SF stillet fantastisk vidtgående forslag, så vidtgående, at det kniber med at tage dem alvorligt: SF vil nedlægge det samlede danske forsvar – selv hjemmeværnet

[Collet]

sparer man ikke. Endvidere skal Danmark ud af NATO og ud af EF.

Men SF nøjes ikke med at ødelægge den samlede danske sikkerheds-, forsvars- og udenrigshandelspolitik. I finanslovforslaget går SF også løs på indenrigsøkonomien. SF stiller forslag om en voldsom øgning af beskatningen af erhvervslivet, nemlig med op mod 7 mia. kr., hvilket er ganske ansvarsløst. Erhvervslivets konkurrenceevne vil herigenem blive voldsomt forringet med stærkt forværret beskæftigelse og en forringet betalingsbalance til følge. De 7 mia. kr., der tages direkte fra erhvervslivet i form af højere skatter, vil nedsætte selvfinansieringsevnen og dermed konkurrenceevnen stærkt og vil medføre et behov for flytning af en lang række danske erhvervsinvesteringer til udlandet. SFs erhvervsbeskatningsforslag ville i erhvervslivet medføre dyb depression og voldsomt tab af motivation – et forhold, der ville medføre produktionsfald, kapitalflugt og udrejse af erhvervstalent til udlandet; alt sammen til stor skade for betalingsbalancen.

SF forsøger undertiden at give indtryk af, at de er et parti med en ansvarlig økonomisk politik. SF angav eksempelvis i sit program fra januar 1986, at dette program ville reducere arbejdsløsheden i løbet af nogle år med omkring 100.000 personer og formindske betalingsbalanceunderskuddet med 10 mia. kr. Vi har imidlertid ikke set ét eneste forslag fra SF, som skal starte denne gunstige udvikling.

Sammenfattende kan man derfor sige om SFs finanspolitik, at den er et kæmpemæssigt demagogisk og virkelighedsfjernt illusionsnummer. Og den er uden indre sammenhæng med partiets øvrige programmer.

Skal jeg så sammenfatte virkningen af de ændringsforslag, som SF har stillet til finanslovforslaget, kan de karakteriseres som samfundsomvæltende. Det er der sådan set ikke noget fordækt i. SF ønsker samfundsomvæltninger, SF ønsker et land, der er helt forskelligt fra det, vi kender i dag, og det kommer så til udtryk i deres bidrag til finanslovforslaget.

Lad mig dernæst vende opmærksomheden mod alternativet til den nuværende regering: Socialistisk Folkeparti og Socialdemokratiet. Socialdemokratiets hovedbestyrelse vedtog i april 1985, at SF og Socialdemokratiet, hvis de fik flertal efter et valg, skulle danne regering sammen – der var ikke noget alternativt.

Ledende socialdemokrater har da også i løbet af det sidste år fulgt denne beslutning op og udtalt sig for et S-SF-regeringssamarbejde. Og man kan vel rolig sige, at hr. Gert Petersen bestemt ikke har afvist et regeringssamarbejde.

På denne baggrund er det nødvendigt at vurdere Socialdemokratiets og SFs politik i sammenhæng. Hvad pønser skyggekaabinettet egentlig på? Læser vi de to partiers programmer, ser vi, at der er sammenfald på mange områder. Lad mig blot nævne nogle eksempler: 35-timers arbejdsuge, betalt frihed til uddannelse, ungdomsgaranti, ØD, såkaldt social genopretning – ingen tvivl om, at disse fantastisk dyre reformer søsættes.

Det har de to partier ikke turdet i finanslovsammenhæng, men efter et valg må man i hvert fald i et vist omfang påbegynde disse reformer, og det gør man ikke med et encifret milliardbeløb. Med alle de løfter, S og SF har givet i deres oppositionstid, vil de to partier blive tvunget til at øge de offentlige udgifter meget betydeligt.

Det store spørgsmål er så, hvor de vil få pengene fra. Ja, der er kun én mulighed: højere skatter. Størsteparten af disse skatter vil skulle betales af borgerne selv. En anden del af skatterne vil skulle komme fra erhvervslivet. Allerede i finanslovsbidraget varsler S og SF, at de i regeringsposition vil øge erhvervslivets skatter meget betydeligt. Henlæggelse til investeringsfonds skal afskaffes, ligeledes etableringskonto, lagernedskrivningsadgang skal fjernes, værdien af erhvervslivets produktionsmidler skal beskattes hårdere, højere skat på aktiesalg, forringelse af afskrivningsreglerne, selskabernes udlandslempelse skal fjernes, og sambeskatning med datterselskaber skal begrænses, og meget mere.

Resultatet af denne brandskatning af erhvervslivet vil være ødelæggelse af konkurrenceevnen, mindre produktion, færre arbejdspladser og en stor forværring af betalingsbalancen.

Størst interesse samler sig naturligvis om sikkerheds-, forsvars- og udenrigspolitikken hos en eventuel S-SF-regering. Som jeg nævnte indledningsvis, forlanger SF jo i finanslovsammenhæng Danmark meldt ud af NATO og Forsvarsministeriet nedlagt, men udtalelser fra SFs formand, hr. Gert Petersen, i den seneste tid tyder på, at SFs krav på bl.a. forsvarsområdet bestemt ikke er ultimative,

[Collet]

så med passende store imødekommelser fra Socialdemokratiet med hensyn til nedskæringer på forsvaret ordner dette sig nok. At en S-SF-regering vil være nødt til at nedskære forsvarrets bevillinger, er der ingen tvivl om.

S og SF ønsker at være et alternativ til den nuværende regering, men en fælles, sammentømret politik ønsker de endnu ikke at fremlægge; ikke engang når vi behandler finanslovsforslaget, præsterer S-SF et fælles oplæg. Det er mærkeligt. Skulle forklaringen være, at Socialdemokratiet og Socialistisk Folkeparti ikke ønsker at skræmme borgerlige marginalvælgere væk ved at fremlægge en fælles politik? Denne politik ville nødvendigvis i betydelig grad være præget af SFs parti-program. Kun ved ikke at fremlægge en fælles politik med SF kan Socialdemokratiet erobre tilstrækkelig mange midtervælgere til, at det røde skyggekabinet kan blive til en rød regering.

Men så let slipper S og SF ikke. I stigende grad vil Socialistisk Folkeparti og Socialdemokratiet fra befolkningen, fra pressen og fra Folketingets partier blive stillet over for et krav om, at vi nu må vide, hvad Socialdemokratiets og SFs fælles program går ud på. Det nytter ikke, at Socialdemokratiet og SF siger, at de først vil fortælle det efter valget; den hopper vælgerne ikke på.

Jeg erindrer samtidig om, at to af de nuværende regeringspartier i 1981, mens de var i opposition, udformede et fælles program og udarbejdede et alternativt finanslovsforslag. Det har Socialdemokratiet og SF ikke evnet, hverken hver for sig eller i fællesskab.

Finanslovsforslaget for 1987, det femte borgerlige finanslovsforslag i træk, er et logisk led og en logisk videreførelse af den langsigtede strategi, som regeringen lagde i 1982 for at få genoprettet landets sørgeligt mishandlede økonomi. I 1982 befandt Danmark sig i økonomisk kaos: konkurser, arbejdsløshed, inflation prægede landet. Ikke mange forstod, hvor dybt alvorlige problemer vi var ude i. Firkloverregeringen spåede, at det ville blive en lang og sej proces at reparere økonomien, og det har det været, men firkloverregeringens strategi har været vellykket. Resultaterne heraf kan ikke gentages ofte nok: en forbedring af beskæftigelsen og reduktion af arbejdsløsheden, som ikke har noget sidestykke i Europa; især er ungdomsarbejdsløsheden faldet langt stærkere her end i andre

lande. Vi har uafbrudt siden 1983 haft en økonomisk vækst, som har været højere end i de lande, vi normalt sammenligner os med, og har haft et rentefald, som ikke har sin lige i Europa. Underskuddet på statsfinanserne er styrtdykket. Fra et forventet underskud i 1983 på 80 mia. kr. får vi i 1986 et overskud, som måske nærmer sig 10 mia. kr.

Som noget meget centralt er den private andel af den danske økonomi steget meget kraftigt, nemlig fra 38 pct. til 43 pct., det vil sige med over 1 pct. om året i den nuværende regerings tid. I de øvrige europæiske lande er det gået modsat.

Inflationen er næsten forsvundet, og real-lønnen er forsvaret.

Regeringens reformarbejde tager naturligvis sigte på hele befolkningen. Det gælder ikke kun den økonomiske opretning med de mange nye arbejdspladser. Vi interesserer os også for moderniseringen af det offentlige, og det gælder arbejdslivets og arbejdspladsernes udvikling.

På en række områder er der gennemført foranstaltninger, der forøger den sociale standard, fremmer sundhed og miljø og i det hele taget gavner den enkelte og samfundet som helhed.

Men det er ikke kun den bedst stillede halvdel af befolkningen, som har haft gavn af regeringens politik. I 1982 havde 54 pct. af familierne ejerbolig; nu er tallet 57 pct. 55 pct. havde egen bil; nu 60 pct. 69 pct. havde fjernsyn; nu 79 pct. 58 pct. havde vaskemaskine; nu 62 pct.

Og så det sociale. I denne regerings tid, sagde hr. Svend Auken, er der sket store sociale forværringer. Det er et stift stykke.

Lad os først se på arbejdsløsheden. Den er gået ned med 60.000 personer i denne regerings tid. Det er da en social forbedring. Og 200.000 nye beskæftigede har vi fået; det er folk, som er gået fra en lavere indkomst til en egentlig lønindkomst. Det er da også en social forbedring. Antallet af kontanthjælpsmodtagere er faldet med 20.000 i denne regerings tid. Er det ikke en social forbedring? De enlige forsørgere har fået højere bistandshjælp, og laveste invalidepension er sat op med 20.000 kr. Det er da ikke asocialt. Indtægtsgrænsen for fripladser i børneinstitutionerne er hævet med 50.000 kr. Det er da en social forbedring. Svært handicappede får større bidrag til deres hjælpemidler, og bar-

[Collet]

selorloven er blevet forbedret. Der gives fra 1. januar 1987 5.000 kr. i skattefrit tilskud pr. barn pr. år. Det er da også en forbedring. I denne regerings tid har vi fået godt 10 pct. flere læger og 10 pct. flere sygeplejersker, og amterne har fået udvidet deres rammer især til at nedbringe ventelisterne på sygehuse. Hjemmehjælperuddannelserne er øget voldsomt: 3 pct. fra 1984 til 1985 og 8 pct. fra 1985 til 1986. Det er blot et par eksempler. Men en meget stor del af befolkningen har fået sociale forbedringer, øget social tryghed under denne regering.

I betragtning af, at man ved regeringens tiltrædelse kun spæde den en kort og vanskelig tilværelse, har den fået mange ting igennem. Meget skal gennemføres endnu. Betalingsbalancen skal rettes op, samfundets modernisering skal fortsættes, og der er stadig behov for forbedringer, efterhånden som økonomien tillader det. Men der skal holdes hus med pengene, så vi kan få de høje skatter sat ned, samtidig med at vi betaler af på både den inden- og den udenlandske gæld.

Regeringens politik har været bred, afbalanceret og vellykket, og der er ikke her i Folketinget fremlagt et seriøst alternativ til den.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg må tilstå, at hr. Collets taler her i Folketinget er begyndt at kede mig. Det skyldes ikke mindst, at et væsentligt afsnit af den tale, vi lige hørte nu, også blev holdt i går – ord til andet det samme. Det gør mig en lille smule bekymret ved de afstemninger, som bl.a. den konservative folketingsgruppe deltog i i går, for hr. Collet sagde nu her, at der ikke her i Folketinget var fremsat forslag fra SF, som bare antydningvis gik i retning af det, SF havde stillet op i sit økonomiske program, nemlig en markant bedring af beskæftigelsen og en bedring af betalingsbalancen. Sådanne forslag skulle efter hr. Collets mening overhovedet ikke eksistere her i Folketinget.

I går stemte vi her i salen om 80–90 forslag fra SF, som netop havde den retning – forslag, som efter Budgetdepartementets mening kunne forbedre betalingsbalancen, forbedre statsfinanserne og nedbringe arbejdsløsheden med over 10.000. Det er dog den

samme retning som det, der ligger i SFs økonomiske program. Og hvis det er forbudt den konservative folketingsgruppes opmærksomhed, at disse forslag forelå i går, må de ærlig talt have sovet temmelig kraftigt i timen.

Hr. Collet beskæftigede sig så meget med, om der er et alternativ, og hvordan det ser ud. Det konservative landsråd har jo udnævnt SF til hovedfjenden, og det takker vi da meget for. Vi opfatter det bestemt også som vores pligt at være denne regerings hovedfjende, i den forstand at vi skal yde et konstruktivt og energisk modspil til den, så vi kan få den bragt væk. Det medvirker vi gerne til. Men når hensigten med at udnævne os til hovedfjenden er at køre en socialistfor skrækkelse, hvor man siger, at SF nok opsluger Socialdemokratiet fuldt og helt, og at det S-SF-alternativ, der kommer, nok kun bliver SF-programmet, så må vi sige, at det er for stor en ære at gøre os. Det er forkert, når de Konservative siger, at det kun bliver vores program, og det er lige så forkert, når Socialdemokratiet siger, at det kun bliver deres program. Det bliver et kompromis derimellem, som kommer til at afspejle styrkeforholdet imellem partierne. Den del af hovedfjendestrategien må vi altså punktere. Tak, fordi vi blev kaldt hovedfjende, men I skal ikke have held til at lave demagogi på det.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Hr. Collet må have fulgt utrolig dårligt med i debatten om krigsbevillingerne, når han tror, at en socialdemokratisk-SF-regering ville føre en markant kursændring i forsvarspolitikken. Desværre, kunne jeg så sige. Men sagen er jo, at Socialdemokratiet indtil nu har spillet ud med et krav om, at der skal være en dyrtidsregulering af militærbudgetet, det vil i realiteten sige en videreførelse af den nuværende forsvarsordning. Det er, så vidt jeg kan se det, faktisk en af de største hindringer for, at der bliver et regeringssamarbejde, for venstrefløjens kan jo ikke tage medansvar for ministertaburetter på et sådant grundlag. Derfor er det meget tænkeligt, at resultatet bliver en samarbejdsaftale. Det, man kan lære af den debat, der har været indtil nu, er, at det sandsynligt er en samar-

[Albrechtsen]

bejdsaftale mellem Socialdemokratiet og venstrefløjspartierne.

Endvidere siger hr. Collet, at SFs forslag ville føre til en veritabel samfundsomvæltning. I øvrigt sagde hr. Collet også i går, at SFs forslag var overansvarlige, så vidt jeg husker. (*Protest af Collet*). Nå, så var det andre borgerlige ordførere. Man må finde ud af, hvad det er, man mener. Men der er i hvert fald ikke nogen samfundsomvæltning i SFs forslag. F.eks. er forslaget om total frihed til uddannelse kun et meget moderat første skridt; f.eks. er der kun en delvis kompensation for nedsat arbejdstid i SFs forslag. Der er sandelig mange punkter, hvor jeg synes at SFs forslag faktisk er noget moderate og godt kunne være lidt mere vidtgående. Derfor er det lidt svært at se, at der i disse forslag skulle være nogen samfundsomvæltning. Tværtimod kunne vi godt ønske os, at der i Socialdemokratiets og SFs forslag var lidt mere samfundsomvæltning.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Hr. Collet sagde, at vælgerne næppe ville hoppe på arbejderflertallet, hvis vi ikke fremlagde et fælles program, og han bebrejdede os også, at vi ikke havde fremlagt et fælles oplæg i går under finanslovsdebatten.

Jeg er af den præcis modsatte mening. Jeg tror, vælgerne meget gerne vil vide, hvad de stemmer på, for de vil meget gerne vide, hvem det er, der skal gøre sin indflydelse gældende og bære deres afstemning videre i fællesskabet. SF og Socialdemokratiet er to selvstændige partier, og vi har heller ikke de samme vælgere. Vi appellerer til nogenlunde de samme vælgere, men ikke til helt de samme vælgere. Når vælgerne stemmer på Socialdemokratiet, så ved de, at de giver en stemme til Socialdemokratiet i arbejderflertallet. Når de stemmer på SF, giver de en stemme til SF i arbejderflertallet. Derfor fremlægger vi selvstændige oplæg. Vi har mange ting fælles, men vi er også lidt forskellige, som hr. Svend Auken sagde, og det er også vigtigt at pointere det. Vi fremlægger hver vores oplæg som to selvstændige partier, men vi lægger ikke skjul på hverken her eller under den valgkamp, der allerede er startet, kan jeg forstå, at vi gerne vil gå ind i et samarbejde. Vi stiller naturligvis også vores egne ændrings-

forslag til finanslovsforslaget, men læg vel mærke til, at vi så godt som hele vejen igennem stemte for hinandens forslag i går ved afstemningen om finanslovsforslaget.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Hr. Collet gjode i sin tale et stort nummer ud af, at S og SF ikke havde fremlagt et fælles program, og at vælgerne var i tvivl om, om S-SF ville samarbejde efter et valg.

På den baggrund kunne jeg godt tænke mig at stille hr. Collet det spørgsmål, som jeg fik en kold skulder for ved åbningsdebatten: hvordan ser det ud med et samarbejde med Fremskridtspartiet? Vi må stadig væk erkende, at langt de fleste meningsmålinger har vist et flertal til den anden side med Fremskridtspartiet som den afgørende faktor, med Fremskridtspartiet som tungen på vægtskålen. I den forbindelse vil jeg klandre den borgerlige regering for, at de ikke tager klar stilling. Man har nogle meget svævende hentydninger til, hvad man vil; egentlig vil man helst ikke, men man kan jo nok blive nødt til det. Derfor kunne jeg godt tænkte mig at få en helt klar melding fra hr. Collet i dette spørgsmål: hvis Fremskridtspartiet, hvad adskillige meningsmålinger tyder på, bliver den afgørende faktor efter et valg, vil man så indgå i et fornuftigt borgerligt samarbejde, hvor Fremskridtspartiet bestemte ikke vil være med til de ting, som hr. Collet stod og roste sig af heroppe? Hr. Collet stod og roste sig af en masse sociale tiltag bl.a. over for børnefamilierne. Nu synes Fremskridtspartiet naturligvis også, at børnefamilierne skal have det godt, men vi vil bare ikke være med til at tage pengene fra erhvervslivet, og det er det, den borgerlige regering har gjort. Hver gang man har gjort noget for børnefamilierne – det er o.k., for det er der jo også stemmer i – har man taget dem fra erhvervslivet, og det synes jeg ikke rigtig en borgerlig regering kan være bekendt.

I det seneste finanslovsforlig med Det Radikale Venstre er erhvervslivet blevet pålagt en ekstra beskatning på 1 mia. kr. med den borgerlige regerings velsignelse. Det synes jeg ikke er god borgerlig politik, og det kan jeg godt allerede på nuværende tidspunkt sige Fremskridtspartiet i hvert fald ikke vil medvirke til, når vi bliver tungen på vægtskålen.

(Kort bemærkning).

Collet (KF):

Jeg vil gerne lige kommentere SFs tre indlæg.

Hr. Jes Lunde sagde, at deres forslag var smukt og samfundsøkonomisk afstemt. Nu skal vi jo huske, at de ændringsforslag, SF har stillet til finanslovsforslaget, kun gik på et ganske lille hjørne af økonomien. De store punkter i SFs program om, at man skulle ud af EF, at forsvaret skulle nedlægges, at vi skulle ud af NATO, og den slags ting, var jo slet ikke indarbejdet, og alle de store mærkesager i SFs program havde man jo heller ikke med som ændringsforslag til finanslovsforslaget.

I øvrigt skal jeg ikke fortsætte modeldiskussionen videre ud over, at jeg skal gøre opmærksom på, at vi under debatten i går faktisk nåede til – i øvrigt i enighed med hr. Jes Lunde – at de 7 mia. kr., som man ville pålægge erhvervslivet i øget erhvervsbeskatning, ville være konkurrenceevnepåvirkende. Det erkendte hr. Jes Lunde – om end modstræbende.

Hr. Albrechtsen fra VS, der næsten lød som SFs anden ordfører, mente, det var nødvendigt at sige noget på SFs vegne, og han kom med nogle teoretiske udlægninger om, hvorledes forsvarsforhandlingerne under en fremtidig S-SF-regeringsforhandling skulle finde sted. Dertil må man vel kunne sige, at hvis Socialdemokratiets udgangspunkt er uændrede forsvarsudgifter i faste priser og SFs er noget mindre, så kommer kompromiset til at ligge et sted midt imellem.

Jeg er enig med fru Ingerlise Koefoed i, at det er da tegn på en vis forståelse mellem Socialdemokratiet og SF, når man stemmer for hinandens ændringsforslag. Det er da en god begyndelse, men det er jo kun en spæd begyndelse.

Til fru Pia Kjærsgaard vil jeg gerne sige, at jeg føler mig helt overbevist om, at firklovrpartierne fortsætter deres udmærkede samarbejde både før og efter valget og fremlægger en politik, som vil nyde vælgernes bevågenhed. Fremskridtspartiets stilling i den sammenhæng tror jeg vi ikke skal tage stilling til på nuværende tidspunkt; det er i hvert fald svært på baggrund af partiets bidrag til finansloven.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

Jeg forstår godt, at hr. Collet her i juletravlheden ikke har haft tid til at lave en ny tale igen i dag, men det, at hr. Collet gentager sin tale fra i går, gør den jo ikke rigtigere.

Jeg vil gerne henvise til, at finansministeren – og finansministeren er en ærlig mand – i går understregede, at disse modelberegninger på så isolerede forslag som dem, der her var tale om, er værdiløse. Skal vi så ikke slutte den diskussion, for det er en selvfølge, at Socialdemokratiet ikke vil føre en økonomisk politik, der øger arbejdsløsheden eller øger underskuddet på betalingsbalancen. Vi fik altså i går en fuldstændig klar erklæring fra finansministeren fra denne talerstol om, at de modelberegninger, som hr. Collet nu igen i dag vil slå os oven i hovedet med, ikke er det papir værd, de er skrevet på.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Jeg har naturligvis ikke udtalt mig på SFs vegne, men kun på VS' vegne, må jeg sige til hr. Collet.

Det, jeg sagde, var, at hr. Collet har misforstået det, der indtil nu er sket i diskussionen om forsvarsbudgettet, for hr. Collet tror, at der er et forlig på vej – det kunne man muligvis ønske sig i SF, det må SF udtale sig om – men hovedproblemet er ganske enkelt, at der foregår en diskussion bl.a. i Folketingets sikkerhedspolitiske udvalg. Nu har jeg godt nok set, at formanden for dette udvalg, som sidder ikke ret langt herfra, på det sidste møde, der var i udvalget, tilsyneladende har afbrudt forhandlingerne, og det kan jeg i og for sig ikke beklage, for der var en stor risiko for, at det var ved at føre til en større borgfred, en større enighed mellem de borgerlige og Socialdemokratiet langt ind på det sikkerhedspolitiske område, og det havde da været helt galt. Men det ser altså ud til, at der i hvert fald ikke er så stor risiko lige i øjeblikket på det punkt.

Men det er et alvorligt problem – og det bliver man nødt til at sige åbent – for etableringen af arbejderflertallet, at Socialdemokratiet har det synspunkt, at man skal fortsætte med det nuværende militærbudget og

[Albrechtsen]

pristalsregulere de bevillinger, der er i dag. Det er faktisk noget, som lægger op til, at vi må have den diskussion mellem Socialdemokratiet og venstrefløjens om, hvordan man får løst det problem. Hvis Socialdemokratiet står fast på den opfattelse, at man vil have en sådan forsvarsordning, som man endda vil forhandle med de borgerlige om og forlænge efter 1. januar 1987, må konsekvensen efter min mening blive, at det bliver en samarbejdsaftale mellem venstrefløjenspartierne og Socialdemokratiet og ikke et regeringssamarbejde, for hvordan skulle vi kunne tage et medansvar for en sådan forsvarsordning ved at beklæde ministerposter? Det kan jeg ikke se. Det var det, jeg sagde. Men jeg har ikke udtalt mig om, hvordan SF ser på det synspunkt.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg må indrømme, at jeg ikke forstod ret meget af, hvad den sidste taler sagde. Jeg ved ikke, om salen havde samme indtryk af det, men for mig lød det temmelig sort. Men det er heller ikke det, jeg vil kommentere. Jeg vil gerne kommentere hr. Collet.

Hr. Collet er tilsyneladende ikke interesseret i at diskutere erhvervspolitik med mig. Det kan jeg godt forstå, for det, den borgerlige regering har gjort over for erhvervslivet, er for dårligt, og hr. Collet slipper for nemt om ved det, når han afviser mig på den måde, som tilfældet var. Det kan ikke nytte noget, at hr. Collet står her og siger, at Fremskridtspartiets bidrag til finanslovsforslaget har sagt nok om, hvordan et kommende samarbejde vil blive. Det er for billigt. Så nemt synes jeg ikke hr. Collet skal have lov til at slippe. Jeg vil gerne have en klar melding, og det var det, hr. Collet efterlyste fra S-SF.

Er den borgerlige regering – i særdeleshed Det Konservative Folkeparti – interesseret i et godt antisocialistisk samarbejde efter et valg? Jeg vil gerne have et ja eller et nej. Det synes jeg det ville være meget rimeligt at hr. Collet svarede på.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Hr. Jes Lunde for en kort bemærkning, derefter hr. Collet, og så går vi over til ordforrækkefølgen.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg kan erklære mig fuldstændig enig med fru Pia Kjærsgaard. Jeg synes også, det snart ville være godt med et klart svar. Nu har vi efterhånden fået endevendt S-SF-alternativet meget grundigt, og de borgerlige ordførere har været endog meget interesseret i et fælles program fra venstre side af salen. Det har vi brugt mange debatter på. Nu synes jeg, det er tiden at rette blikket den modsatte vej og sige: hvornår får vi egentlig et fælles program mellem den borgerlige regering og Fremskridtspartiet? Det ser jo ud til efter de gallup, der foreligger, at hvis der er et borgerligt flertal efter valget, er det i hvert fald et, der baserer sig på Fremskridtspartiet. Det er jeg nemlig også enig med fru Pia Kjærsgaard i.

Når nu det er modstykket, altså når modstykket reelt er S-SF over for firkloveret plus Z, så må vi have et fælles program også på den side af banen. Derfor vil jeg gerne spørge hr. Collet: hvornår får vi det fællesprogram med Fremskridtspartiet, som må være modstykket til S-SF?

(Kort bemærkning).

Collet (KF):

Jeg vil godt lige rette et par bemærkninger til hr. Camre om modelbyggeriet. Model mig her, model mig dér – det korte af det lange er, at hvis Socialdemokratiet gennemfører forslag, som haler penge ud af erhvervslivet, vil det påvirke beskæftigelsen og forringe betalingsbalancen. Sådan er det; det behøver vi ikke at beregne på nogen model, for det kan vi alle sammen udmærket godt forstå.

Dernæst til fru Pia Kjærsgaard og hr. Jes Lunde med hensyn til de fremtidige regeringsmuligheder. Vi synes ikke, det er gået så helt dårligt med firkloverregeringen, og samarbejdet med de Radikale har da fungeret udmærket, så jeg er da slet ikke bekymret for fremtiden. Det er den femte finanslov, vi arbejder på i øjeblikket, så der er ikke noget akut behov for at lave om på noget som helst.

I øvrigt ville vi da være glade, hvis fru Pia Kjærsgaard og hendes parti ville støtte de erhvervspositive forslag, som kommer fra regeringen.

Fogh Rasmussen (V):

For en ordens skyld vil jeg gerne begynde med at slå fast, at Venstre også i år kan stemme for finanslovsforslaget. Det er vigtigt, at der på den kommende finanslov er balance mellem indtægter og udgifter. Statens indenlandske gældsætning er stoppet, og det er meget tilfredsstillende, at finanslovsforslaget også i år vedtages med et meget bredt flertal.

Der er i løbet af kun 4 år sket et kolossalt omsving på de offentlige finanser. I 1983 blev statens underskud på 54 mia. kr. I 1987 forventes nu praktisk talt balance. På disse fire år er statsfinanserne altså forbedret med over 50 mia. kr.

Denne kraftige forbedring af statens økonomi afspejler den stærke økonomiske fremgang, som Danmark har oplevet i de år, firkløverregeringen har siddet. Jeg ved godt, at en omtale af de positive resultater, som er sket, hensætter hr. Svend Auken i en tilstand af dyb depression, men jeg lyttede til hr. Svend Aukens indlæg, hvor hr. Svend Auken gjorde meget ud af at understrege, at ingen kan være tjent med det mismod, som hr. Svend Auken i øvrigt så flittigt bidrager til at udbrede.

Derfor vil jeg gerne prøve ganske kort stikordsvis at repetere, hvad det egentlig er for markante økonomiske fremgange, der er sket i de sidste fire år.

Beskæftigelsen er blevet stærkt forbedret. Siden 1982 er der skabt 200.000 ekstra arbejdspladser. Renten er faldet markant, og som følge af det er investeringerne vokset kraftigt; de sidste to år er investeringerne i Danmark vokset 4 gange så stærkt som investeringerne i de øvrige vesteuropæiske lande. Inflationen er på det nærmeste gået i stå, og det har bl.a. betydet, at der for store lønmodtagergrupper, specielt på det private arbejdsmarked, også har været tale om en fremgang i realindkomst.

Der er altså i firkløverregeringens hidtidige regeringstid sket en markant økonomisk genopretning. Venstre ønsker, at firekløverregeringen fortsætter sit arbejde i mange år endnu, og Venstre ser flere vigtige politiske opgaver i de kommende år. Jeg vil her nævne 5 vigtige opgaver.

For det første en indsats for at fjerne underskuddet på betalingsbalancen. For det andet at skabe mulighed for en gradvis

sænkning af skattetrykket i Danmark. For det tredje en indsats for at sikre et rent miljø. For det fjerde en aktiv familiepolitik. Og for det femte en forebyggelse og bekæmpelse af volden i Danmark.

For 1986 forventer regeringen et underskud på betalingsbalancen på 33 mia. kr. Der er to gode forklaringer på det store underskud. Selvfølgelig har det kostet på betalingsbalancen, at der er investeret i 200.000 ekstra arbejdspladser, og vi skal stadig betale dyre renter af gammel gæld. Men disse forklaringer er ingen undskyldning for at lade stå til. Et underskud af den størrelse er helt uacceptabelt. Vi kan ikke tillade os at fortsætte en sådan gældsætning af det danske samfund. Vi kan ikke tillade os at trælbinde kommende generationer til renter og afdrag på en gæld, som skyldes, at det danske samfund i dag bruger mere, end det tjener. Derfor er det helt afgørende at få nedbragt underskuddet på betalingsbalancen.

I løbet af 1986 er der gennemført flere økonomiske indgreb, som sigter på at forbedre betalingsbalancen. Hverken påskepakke eller kartoffelkur har da været særlig populære, men udviklingen på betalingsbalancen viser, at disse indgreb har været helt nødvendige. Senest har vi hørt, at udlånene til privatforbrug nu er gået stærkt ned, og det var præcis det, der var formålet. Kartoffelkuren ser altså ud til at virke efter sin hensigt. De nyeste skøn viser da også, at underskuddet på betalingsbalancen vil falde markant fra 1986 til 1987.

En indsats for at fjerne underskuddet på betalingsbalancen har både et kortsigtet og et langsigtet perspektiv. På kort sigt har arbejdsmarkedets parter hovedansvaret for betalingsbalancen. Regeringen holder nu orden i sit hus: der er balance på statsbudgettet, kronkursen ligger fast, og det er ikke længe i første række den offentlige sektor, som skaber underskuddet på betalingsbalancen. Underskuddet er høj grad et resultat af dispositioner i den private sektor, og derfor er det nu også i høj grad et ansvar for den private sektor at få fjernet underskuddet.

Den private sektor er i denne sammenhæng arbejdsmarkedets parter. Til foråret skal der aftales nye overenskomster, og der hviler et stort ansvar på arbejdsmarkedets parter, et ansvar for at aftale overenskomster, som kan styrke danske virksomheders kon-

[Fogh Rasmussen]

kurrenceevne. Men det er Folketingets opgave at sikre de tilstrækkelige ressourcer til betalingsbalanceerhvervene, og det er det langsigtede perspektiv.

Det grundlæggende strukturproblem i Danmark er, at betalingsbalanceektoren er for lille, og at hjemmemarkedssektoren er for stor. Vi må sikre betalingsbalanceerhvervene en tilstrækkelig tilgang af både kapital og arbejdskraft. Derfor er det også helt nødvendigt, at der fastholdes nulvækst i den offentlige sektor. Det vil være fuldstændig ødelæggende for dansk økonomi, hvis vi kommer tilbage til en situation, hvor den offentlige sektor vokser stærkere end den private sektor. Vi skal have gjort produktionsmulighederne i den private sektor større, og derfor skal der i en årrække fastholdes nulvækst i den offentlige sektor.

Den næste vigtige opgave er at sænke skattetrykket i Danmark. Det skal kunne betale sig at tjene en ekstra indkomst, og det skal kunne betale sig at spare op. Ingen kan tillade sig at se væk fra de skadevirkninger, som skattetrykket har med skattetænkning, sort arbejde og grænsehandel.

Nu ved jeg godt, at ikke mindst fra Socialdemokratiets side er enhver snak om behovet for at sænke afgifter for at dæmme op for grænsehandel blevet fordømt som usolidarisk og udslag af manglende vilje til at betale for velfærdsgoderne, og på den baggrund var det jo nærliggende at antage, at det bestemte også måtte stride mod god socialdemokratisk tankegang at tage over grænsen for at undslippe de høje danske afgifter. Nok kan vi ane, at mange socialdemokratiske vælgere kan være fristet på linje med alle andre almindelige borgere til at gøre det, men partiet som sådant må da bestemte formodes i hvert fald officielt at være imod grænsehandel.

Stor var derfor også min overraskelse, da jeg forleden blev præsenteret for et eksempel på, at også Socialdemokratiet som parti kender veje til at undslippe det tyngende danske afgiftsæg.

Jeg står her med en udgave af Roskilde Avis fra den 6. december 1986. Den indeholder en overskrift, der hedder: »Indkøbstur til Tyskland for hele folket«, og det viser sig så, at det er det socialdemokratiske folketingsmedlem hr. Jimmy Stahr, som har sat sig i spidsen for en indkøbstur for de lokale socialdemokratiske partimedlemmer. Som der

står i avisen, stillede man sig det spørgsmål: »Hvordan får man flere folk, som ellers ikke gider høre om politik, til at komme.« (*Munterhed*). »Svaret blev en billig indkøbstur til Tyskland, hvor alle kunne deltage for 20 kr., med underholdning og lidt politisk snak undervejs.«

Avisen skriver endvidere: »Resultatet overvældede de gode socialdemokrater, idet over 150 meldte sig, og det er mange år siden partiet har kunnet samle så mange til et almindeligt møde.« Og det tror vi gerne på.

Avisen fortsætter sin fyldige beskrivelse af turen ved at anføre, at det tog næsten 4 timer at sejle over. »Men«, som der står, »det er netop en del af ideen. Det skal tage lang tid at sejle, så der bliver god tid til at spise og købe ind,« – af nogle af de varer, der er billigere i Tyskland – »f.eks. barbermaskiner, støvsugere osv.«

Så er der også bragt udtalelser af det socialdemokratiske folketingsmedlem hr. Jimmy Stahr. Det anføres i avisen, at hr. Jimmy Stahr »var rigtigt i sit es.« Og det skal nok passe.

Og så er hr. Jimmy Stahr citeret for følgende udtalelse: »Det er vores vælgere, de helt almindelige danskere, som er med på en sådan tur.«

I den forstand er det jo meget passende, at et arrangement om »Danmark for hele folket« foregår her.

Og hr. Svend Aukens bekymrede udtalelser om udviklingen på betalingsbalancen sættes rigtig i relief, når man så afslutningsvis kan se følgende udtalelse af hr. Jimmy Stahr, som var lidt betænkelig ved betalingsbalancen, når man køber ind i udlandet. Hr. Jimmy Stahr udtalte følgende:

»Men der sker vel det, at vi alle køber mere vildt ind, end vi havde tænkt os, fordi det er så billigt. Det er en helt almindelig reaktion.«

Det kan jo kaldes en dybsindig socialdemokratisk tankegang. Jeg skulle måske så bare slutte med at sige, at det samtidig er anført i antikken, at på »hjemturen var der arrangeret bankospil for deltagerne, inden et orkester fra AOF i Roskilde overtog scenen og fik størstedelen af gæsterne til at nynne med på en blanding af røde sange plus evergreens.«

Det er klart, at vi kan ikke have, at socialdemokratiske partimedlemmer således ledes i

[Fogh Rasmussen]

fristelse. Vi kan ikke have, at de på billige indkøbsture skal præsenteres for en så direkte modstrid mellem socialdemokratisk teori, som den kommer til udtryk i »Danmark for hele Folket«, og så socialdemokratisk praksis, som den udfolder sig på en indkøbstur til Tyskland. Og selv om hr. Svend Auken i dag har sagt, at Socialdemokratiet ikke går ind for skattelettelse, mon det dog så ikke vil være i overensstemmelse med en udbredt opfattelse hos almindelige socialdemokratiske vælgere, at der er et problem med skattestrykket og med afgiftstrykket?

Vi har et højt skattetryk, men det er vigtigt at få sagt, at for første gang i mange år har vi et ærligt skattetryk. Skattetrykket afspejler i dag lige nøjagtig, hvad den offentlige sektor koster. Hver gang der gives én offentlig krone ud, kræves der én krone ind. De, der klager over skattetrykket, klager altså i virkeligheden over, at den offentlige sektor er for dyr. Det er hykleri, hvis man, både ønsker flere penge til sygehuse, miljøinvesteringer og bedre løn til de offentligt ansatte og samtidig synes, at skatterne er for høje. Derfor er vejen frem til et lavere skattetryk, at der i en årrække fastholdes nulvækst i de offentlige udgifter. Vi skal med andre ord have sænket udgiftstrykket, så kan vi også sænke skattetrykket.

En yderligere vækst i skattetrykket truer med at udvikle et forbuds-, kontrol- og formyndersamfund, og en sådan udvikling vil Venstre simpelt hen ikke acceptere. Vi ønsker et frit samfund, vi ønsker et samfund, hvor der er plads til initiativ og foretagsomhed, og derfor ønsker vi allerede nu opstillet en målsætning for en sænkning af skattetrykket.

Den tredje opgave er at sikre et rent miljø. Der skal være orden i økonomien, men der skal også være orden i miljøet. Venstre er parat til en aktiv indsats for at løse miljøproblemerne.

Der er i de sidste fire år ført en mere aktiv miljøpolitik end nogen sinde. Som eksempler kan jeg nævne NPO-handlingsplanen, som vil nedbringe vandforureningen og beskytte grundvandet. Indsatsen mod forureningen er skærpet. Miljøloven er moderniseret. Naturbeskyttelsen er forbedret gennem ændringer af naturfredningsloven. Senest er der iværksat en handlingsplan for at redde havet omkring Danmark. Og på den finanslov, som vi

vedtager i dag, er der afsat yderligere midler til en forstærket miljøindsats.

Denne linje vil Venstre gerne være med til at videreføre i de kommende år. Vi vil gerne være med til at føre en reel miljøpolitik. I Venstre føler vi et stærkt ansvar for at give en ren og uspolet natur videre til den næste generation.

Den fjerde opgave er en aktiv familiepolitik. Venstre ønsker en familiepolitik, der tager sit udgangspunkt i børnenes situation. Arbejdsmarkedet og erhvervslivet tager alt for lidt hensyn til børnene. Arbejdsmarkedet er stadig bygget op, som dengang de udearbejdende alene var mænd. Nu er hovedparten af kvinderne også udearbejdende – og heldigvis for det – men arbejdsmarkedet har ikke ændret sig. Forældede regler og stivnede organisationer har forhindret børnefamilierne i at skabe en tålelig og fleksibel arbejdsdag. Ofrene for denne udvikling er børnene.

Det grundlæggende problem i dag er, at forældre og børn har for lidt tid sammen. Den manglende kontakt mellem forældre og børn er en væsentlig årsag til, at alt for mange unge havner i problemer med alkohol, narkotika, vold og kriminalitet.

Arbejdsmarkedet må åbne for mere fleksible arbejdstider. Vi må udforme kultur- og uddannelsespolitikken sådan, at både børn og voksne får mulighed for at være aktive ydere i kulturlivet i stedet for bare at være passive nydere af f.eks. video. Og Venstre vil arbejde kraftigt for, at familierne får større valgfrihed mellem privat og offentlig pasning af børnene.

Endelig vil jeg som en femte opgave nævne bekæmpelsen af volden i samfundet. Venstre ønsker, at enhver skal kunne færdes trygt på gaden eller i et S-tog uden frygt for at blive overfaldet. Der er brug for mere politi, og det får vi nu. Der er også brug for en udvidet adgang til at varetægtsfængsle voldsforbrydere og for at sikre en hurtig sagsbehandling og strafafsoning. Men straf alene gør det selvfølgelig ikke. Vi skal forebygge volden, og Venstre er af den opfattelse, at netop en mere bevidst familiepolitik kan have en stærkt forebyggende virkning også på volden i samfundet.

Venstre ser disse fem opgaver som en vigtig del af firkloverregeringens politik i de næste år.

[Fogh Rasmussen]

Hvad er så alternativet til firkløverregeringen? Ja, der tegner sig stadig tydeligere omridset af et rødt kabinet bestående af Socialdemokratiet og SF. De to partier er i virkeligheden enige om de fleste spørgsmål. I går stemte de sammen om de fleste ændringsforslag til finansloven. De to partier er enige om at øge de offentlige udgifter med store milliardbeløb, de vil nedsætte arbejdstiden til 35 timer, de vil have ØD, de vil have betalt frihed til uddannelse, de vil have uddannelsesløn, de er enige om erhvervs- og miljøpolitikken og mange andre ting. Og forsøget på enighed er også i dag blevet understreget kraftigt både af hr. Svend Auken og hr. Gert Petersen. Hr. Svend Auken sagde ganske vist noget om, at de økonomiske realiteter kunne tvinge Socialdemokratiet til at ændre i sit program. Hvordan fik vi ikke noget at vide om. Men det overskygger ikke, at der fundamentalt set er enighed mellem Socialdemokratiet og SF. Der er reelt ikke den store forskel, kun den, at SF helt ærligt forklarer vælgerne, at dette socialistiske program vil koste penge og dermed betyde højere skatter. Så ærlig er Socialdemokratiet ikke. Socialdemokratiets program, som man kalder »Danmark for hele Folket«, er helt løst og helt uforpligtende. Det fortæller kun om de søde sager.

SFs formand, hr. Gert Petersen, skrev den 14. december en kronik i Politiken, og heri slog han bl.a. fast: vi skal ikke bilde nogen noget ind. Og han skrev videre: »Allerede af disse grunde kan S-programmet ikke opfattes som et udkast til regeringsprogram.«

For en gangs skyld er jeg fuldstændig enig med hr. Gert Petersen.

Men nu skal vi ikke lade os narre af skænderierne mellem Socialdemokratiet og SF, for i virkeligheden er de enige. Når Socialdemokratiet udadtil lægger afstand til SF, er det kun led i en meget simpel taktik. Manøvren går ud på at lokke midtervælgere til at stemme på Socialdemokratiet. Hr. Anker Jørgensen udtalte det meget klart i en tv-diskussion med hr. Gert Petersen. Udadtil vil Socialdemokratiet fremstå som det brede parti med appel til hele folket, men kun for at vinde flertallet sammen med SF. Det er i virkeligheden en musefælde, man er i gang med at stille op. Midtervælgerne skal lokkes til at stemme på Socialdemokratiet, men så såre valglokalerne er lukket, klapper fælden i. Når valget er overstået, vil Socialdemokratiet

og SF danne det røde kabinet, hvis de har flertal sammen.

Lad mig afslutningsvis slå fast, at Venstre vil arbejde for, at Socialdemokratiet og SF ikke får det flertal. Vi vil arbejde for, at firkløverregeringen kan fortsætte endnu i mange år, men det er kun godt, at vælgerne nu bliver klar over, at alternativet til firkløverregeringen er et rødt kabinet og en klar socialistisk politik.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Fogh Rasmussen, at der ikke i hans tale var ét ord om alle de store problemer, samfundet står over for på den økonomiske front, ikke ét ord om de meget triste udsigter for 1987 og 1988 med lavvækst, virksomhedslukninger, stærkt stigende arbejdsløshed, svigtende konkurrenceevne osv. Til gengæld talte hr. Fogh Rasmussen om et problem, som virkelig er alvorligt, nemlig de store miljøproblemer, hvor hr. Fogh Rasmussen tillod sig at sige, at Venstre var det parti, der kæmpede mest for at skabe et rent miljø herhjemme. Det modsiger i hvert fald erfaringen fra samtlige de folk, der har arbejdet med miljøsager herinde. Erfaringen er den modsatte, nemlig at Venstres folketingsgruppe og Venstres ministre har været dem, der, hver eneste gang der har været tale om en miljøsag, har modsat sig, at der skete fremskridt.

Hr. Fogh Rasmussen mente, at der var basis for at sænke skattetrykket i løbet af nogle år, hvis firkløverregeringens politik fortsatte. Han sagde, at det forudsatte nulvækst i de offentlige udgifter. Jeg vil gerne spørge hr. Fogh Rasmussen: vil der i de kommende år være nulvækst i de offentlige udgifter, eller vil det gå, som finansredegørelsen siger, at der kommer en vækst i de offentlige udgifter på 2½ pct. til næste år?

Og så endelig om den økonomiske situation.

Hr. Fogh Rasmussen, som jeg godt kan forstå ikke gerne vil udtale sig om fremtidens økonomiske problemer, helligede sig i stedet en omtale af fortiden og fremstillede det, som om man havde stået over for meget store problemer i 1982-83, som man så havde løst i den mellemliggende periode bortset fra betalingsbalancen, men han omtalte ikke, at

[Svend Auken]

det, der er vores store problem, er, at i løbet af de sidste fire år er der sket en alvorlig forringelse af opsparringstilbøjeligheden herhjemme og en alvorlig forringelse af konkurrenceevnen, og at det er årsagen til, at betalingsbalanceunderskuddet er vokset så dramatisk, som det er.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg kan regne ud, at hr. Fogh Rasmussen efter Venstres mening holdt en særdeles god tale. Jeg bemærkede også, at han indkasserede en 10-øre hos formanden. Jeg vil tro, det er noget, der har passet Venstre. Men jeg går ud fra, at når hr. Fogh Rasmussen står og omtaler Venstre, er det den samlede regering, der må være enig i de synspunkter, hr. Fogh Rasmussen kom frem med her, eller er der noget, jeg har misforstået? Kører Venstre endnu en gang enegang med sine principper og sine ideer? For det, jeg opfattede, var en oplæsning af Venstres partiprogram og ikke den politik, som Venstre har været med til at gennemføre under den borgerlige regering. Det er så nemt at stå op og sige, hvordan man gerne vil have det, men når man så stemmer anderledes i folketingssalen, er det hyklerisk – som det plejer at være herinde.

Hr. Fogh Rasmussen kom langt omkring med en meget morsom historie om Socialdemokratiet, der havde været på en indkøbstur. Jamen når vi nu får partistøtten indført pr. 1. januar 1987, kan hr. Fogh Rasmussen også tage sådan en tur. (*Munterhed*).

Bortset fra det kom hr. Fogh Rasmussen også ind på samværet mellem forældre og børn. Jeg ved godt, at også Venstre på det punkt distancerer sig fra regeringen og skriver indlæg om, at man skal stilles lige, at man skal have et reelt valg. Hvad vil man? Vil man putte sit barn hen i – den daginstitution, der er dirigeret af BUPL – Børn Under Politisk Ledelse – eller vil man gå og passe dem derhjemme? Her siger hr. Fogh Rasmussen så, at Venstre står for, at man skal have et frit valg. Jamen hvad hører vi egentlig om det? Hører vi noget som helst konkret fra Venstre? Er det bare ordskvalder, som det plejer at være fra Venstres side?

Jeg kan ærlig talt godt forstå, at der er uro i regeringen, efter at jeg har hørt den tale, hr. Fogh Rasmussen her holdt. Så står hr. Fogh

Rasmussen og siger, at sort arbejde flourer, at grænsehandelen flourer. Jamen det er jo, fordi regeringspartierne har påført Danmark verdensrekord i skattetryk. Er det ikke gået op for økonomen hr. Fogh Rasmussen, at det er derfor, tingene ser ud, som de gør, og at folk prøver alle mulige midler til at slippe uden om dette elendige system, der er så elendigt, at Fremskridtspartiet har anmeldt skatteministeren til Menneskerettighedskommissionen, fordi det simpelt hen er ydmygende, at man ikke kan finde ud af sit eget skattekort.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Jo, Venstre har det med at køre friløb. Gennem hele sommeren har vi hørt Venstre og først og fremmest hr. Fogh Rasmussen sige, at vi skulle have en diferentieret moms. Man har tudet både landmændene og forbrugere ørerne fulde af, at vi nu skulle have billigere fødevarer. Men hvad sagde hr. Fogh Rasmussen samtidig? Jo, provenuet skulle sandelig være det samme, underforstået, at så var det nogle andre varegrupper, der skulle belægges med en højere moms.

Så står hr. Fogh Rasmussen her i dag og taler om grænsehandelen; den skal vi sandelig have noget gjort ved osv. Kan vi ikke her i dag få afklaret: hvilke varegrupper mener Venstre skal belægges med højere afgifter, når fødevareromsen skal sænkes?

(Kort bemærkning).

Anker Jørgensen (S):

Det er jo rigtigt, som det er sagt – og det er sagt af et par borgerlige politikere – at der tegner sig stadig tydeligere et alternativ til denne regering, og derfor snakker de borgerlige partier og deres ordførere så kolossalt meget om Socialdemokratiet og SF.

Det, der imidlertid må være meget afgørende, er for det første, at Socialdemokratiet ønsker at basere sin økonomiske politik, sin sociale genopretningspolitik, på en bred folkelig opbakning. Vi lægger ikke op til en snæver ensidighed som den, hr. Poul Schlüter-regeringen har gennemført. Vi ønsker konsekvent at gennemføre en politik, der, så vidt det overhovedet er muligt, søger at få et samarbejde i stand mellem det nye

[Anker Jørgensen]

flertal, som jeg håber der kan blive, og så de progressive kræfter, der trods alt også findes i det danske Folketing. Dette vil give sig udslag på alle politiske, økonomiske og sociale områder, og det er det, jeg gerne vil sige ved denne lejlighed, og som jeg også vil understrege står til troende, også efter et valg.

Det er klart, at man skal diskutere mange ting, og jeg vil godt sige om forsvaret eksempelvis, at vi er tilhængere af en afspændingspolitik, og vi vil tage mange politiske initiativer på dette område i internationale fora, men vi er også af den opfattelse, at Danmark skal have et forsvar; det skal imidlertid holde sig inden for de samme økonomiske rammer som hidtil, og den sag kan der ikke forhandles om. Det er også en fundamental socialdemokratisk indstilling.

Jeg troede i øvrigt, at sagen drejede sig om regeringens økonomiske politik, men der er ikke sagt særlig meget om betalingsbalancen. Er det ikke det vigtigste tal i den økonomiske politik? Der er ikke sagt noget om udlandsgælden. Er det ikke et af de allervigtigste tal i den økonomiske politik? Eller opsparringen, der er faldet ned i et dyb, siden denne regering kom til? Det blev sagt af en tidligere ordfører, at de økonomiske resultater trænger til at blive gentaget igen og igen. Jeg siger: det, der trænger til at blive gentaget, er de elendige resultater af denne regerings økonomiske politik, til trods for at den er gennemført med vinden i ryggen. Hvordan vil det dog ikke blive, hvis vi virkelig får en økonomisk krise igen? Elendighed, med den regering!

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg bliver altid så rørt, når jeg hører en venstremand tale om miljøet, og jeg bliver navnlig rørt, når den pågældende venstremand remser en hel del initiativer op, som regeringen har taget, og det så bliver fremstillet, som om det var regeringen alene. Jeg tror nok, at bortset fra den famøse handlingsplan, som vi jo ikke kender noget til endnu – udmøntningen af den kender vi jo først den 1. februar – var der intet af det, hr. Fogh Rasmussen nævnte, som havde fået den udformning, det fik, uden oppositionens skarpe kniv.

Når hr. Fogh Rasmussen så siger, at Venstre gerne vil give det sunde miljø, det rigtige miljø, i arv til vore efterkommere, vil jeg da gerne spørge ham: var Venstre fuldstændig uden del i, at landbrugsmiljøstøtteleven ikke kom igennem i sidste samling? Var Venstre fuldstændig uden del i, også på lokalt plan, at en lang række kommuner suspenderede deres miljøtilsyn med landbruget, fordi – fordi – denne landbrugsmiljøstøtteleven ikke kom igennem i sidste samling? Det synes jeg hr. Fogh Rasmussen skulle holde sig for øje. Hr. Fogh Rasmussen ved nemlig udmærket godt, at Venstre faktisk er et stort parti på det lokale niveau, og at dette selvfølgelig spiller en rolle også i befolkningens øjne.

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Hr. Anker Jørgensens indlæg bekræftede jo kun, at Socialdemokratiet befinder sig meget ilde ved den megen omtale af det røde kabinet. Socialdemokratiet ønsker helt tydeligt at forholde vælgerne en viden om, hvad det er for et socialistisk alternativ, Socialdemokratiet er ved at indskibe sig i sammen med Socialistisk Folkeparti.

Hr. Svend Auken sagde, at jeg havde fremstillet det, som om Venstre var det parti, der kæmpede mest og stærkest for et rent miljø. Det var rent faktisk ikke, hvad jeg sagde, for vi har det sådan i modsætning til visse andre partier, at vi i Venstre ikke prøver at tage patent på at ønske et rent miljø. Vi har den opfattelse, at det at sikre et rent miljø er en fælles opgave og et fælles ansvar for os alle sammen. Jeg sagde kun, at vi i Venstre er parat til at føre en reel og en realistisk miljøpolitik i fællesskab med andre, for vi synes ikke, vi vinder ret meget ved at forsøge at tage patent på at føle ansvar for miljøet. Vi har det sådan, at vi vil prøve at føre en reel miljøpolitik på et realistisk grundlag og ikke som f.eks. Socialdemokratiet, der nok mest har det i munden, og som er travlt optaget af at snakke om miljøpolitik, mens socialdemokratisk styrede kommuner som Ålborg, Esbjerg, Århus og København stadig væk leder urensset spildevand ud i store, store mængder.

Lad mig så endelig sige til fru Pia Kjærsgaard, at jeg kan berolige hende med, at de tanker, jeg gav udtryk for om perspektiver og

[Fogh Rasmussen]

om fremtiden, er helt i overensstemmelse med de målsætninger, som regeringen ved forskellige lejligheder har stillet op, og når fru Pia Kjærsgaard bemærkede en vis uro på regeringsbænkene, tror jeg, jeg kan sige, at den skyldtes ikke det, jeg sagde, men mere iagttagelsen af den tilsyneladende ophidselse, som havde grebet fru Pia Kjærsgaard.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Jeg synes nu, det er lidt ærgerligt, at hr. Anker Jørgensen udtaler sig så skarpt og faktisk så kompromisløst i spørgsmålet om forsvarsbevillingerne, som han gør nu. Men der var to sider i det, hr. Anker Jørgensen sagde. Den ene var, at han altså ikke ville forhandle med venstrefløjen om at gå i gang med nedrustningsskridt og skære ned på bevillingerne. Der kom ellers et udspil i foråret fra Socialdemokratiets side, som endda blev markedsført med betegnelser som defensivt forsvar og lignende, og dengang så vi faktisk en mulighed for, at der kunne indledes en debat mellem Socialdemokratiet og venstrefløjen om muligheden for at komme i gang med at gennemføre skridt i retning af et mindre truende forsvar. Men det har man åbenbart lagt på hylden.

Den anden side i det, hr. Anker Jørgensen sagde, var, at forsvarsudgifterne må holdes nøje inden for de nuværende rammer. Vi ved jo, at regeringen har lagt op til, at der skal ske en voldsom forøgelse af bevillingerne, men vi kan så forstå nu, at det bliver der i hvert fald heller ikke tale om.

Det, Socialdemokratiet altså har lagt op til, er, at Socialdemokratiet selv gennemfører en forsvarsordning, og det må så blive, som det er. Det forhindrer ikke et arbejderflertal, det forhindrer ikke, at der dannes en regering til venstre, og det forhindrer ikke vedtagelsen af en finanslov, som også VS kan stemme for, men det er bare ærgerligt, at den mulighed, der kunne være for arbejderflertallet for at iværksætte skridt i retning af en nedrustning, tilsyneladende nu bliver blokeret.

(Kort bemærkning).

Løvig Simonsen (S):

Jeg forstår godt, at hr. Fogh Rasmussen ikke vil tage patent på miljøpolitikken. Det ville Venstre så sandelig også komme skidt fra, for hvad er sandheden bag de smukke ord, hr. Fogh Rasmussen kom med? Ja, at vi er fælles om det, det er klart, og derefter pådutter hr. Fogh Rasmussen Socialdemokratiet, at der ikke er realisme i de ting, vi kommer med.

Går vi tilbage og ser på NPO-handlingsplanen, hvem var det så, der i sidste øjeblik langt om længe fik tilsluttet sig den efter mange omstændigheder. Partiet Venstre! Hvem var det – som også hr. Leif Hermann var inde på – som, når det drejede sig om miljøstøtten, ikke kunne overvinde sig selv til at gå ind for, at den, der forurener, også skal betale? Partiet Venstre! Det er således, at partiet Venstre nærmest kun vil det for miljøet, som landbruget vil. Sådan forholder det sig.

Hvordan går det egentlig med forhandlingerne i ministeriet vedrørende den dagsorden, som blev vedtaget den 18. november her i salen? Hvem er det, der ikke kan blive enig med miljøministeren? Er det ikke landbruget og derigennem partiet Venstre, som ikke vil erkende deres ansvar for den forurening? Vi kan jo se det hver eneste gang. Hver eneste gang kommer man herop og siger, at Socialdemokratiet kun er efter landbruget. Det er jo ikke rigtigt, hr. Fogh Rasmussen. Det, der derimod er tilfældet, er, at partiet Venstre og landbruget ikke vil erkende deres del af ansvaret og ikke vil følge de retningslinjer, der skal til for at nedbringe forureningen.

Så var hr. Fogh Rasmussen meget stærkt inde på det lokale. Må jeg have lov til at nævne over for hr. Fogh Rasmussen, at inden for de sidste 14 dage er socialdemokrater i Vejle Amt og i Fyns Amt blevet enige om, at nu skal der laves en plan for oprensning af Lillebælt op til 1992. Det har man oven i købet meddelt offentligt. Jeg kan også meddele hr. Fogh Rasmussen, at på et stort møde, jeg var til i Sønderborg, var man indstillet på, at der nu skal bruges 30 mill. kr. til rensningsanlæg de forskellige steder. Der er altså ikke alene tale om tiltag fra Socialdemokratiet i denne sal, de bliver også fulgt op på det lokale plan.

Jeg er nødt til at sige til hr. Fogh Rasmussen, at hver gang jeg hører ham tale om miljøet, kommer jeg til at tænke på den gam-

[Løvig Simonsen]

le sang: »Hel tungt han efter sig foden drog, som før var så rap.«

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg vil da bare sige til den sidste taler, at Venstre også stemte for det dagsordensforslag, som nu påfører landbruget meget store ekstraudgifter. Det tror jeg ikke landbruget er særlig begejstret for.

Med hensyn til mit eget indlæg fik jeg ikke noget svar, som sædvanlig, havde jeg nær sagt, fra hr. Fogh Rasmussen. Han kommer bare med nogle flabetheder – og det synes jeg faktisk ikke gavner debatten – i stedet for med nogle reelle svar på de spørgsmål, der er blevet stillet til ham. Jeg kan se, at han ser meget undrende ud.

Hr. Fogh Rasmussen talte om min tilsyneladende ophidselse. Det kunne jo også være en irritation over, at partiet Venstre hykler, at det siger noget andet i pressen og på talerstolen i Folketinget end det, de stemmer for. Det er stadig væk ikke ærlig politik, hr. Fogh Rasmussen.

Jeg vil godt have et svar, også på det, hr. Dohrmann spurgte om med hensyn til den differentierede moms. Og så kunne jeg godt tænke mig et svar på, om partiet Venstre, som jo officielt går ind for skattelettelse, kan fortælle, hvornår vi kan forvente sådanne – ikke den dér svævende forklaring, at det bliver, når der er orden i Danmarks økonomi, for så kan jeg godt se, at det har lange udsigter.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Der er nu korte bemærkninger til hr. Anker Jørgensen, hr. Ahlmann-Ohlsen og hr. Fogh Rasmussen, hvorefter der er en kort bemærkning til mig selv, og den drejer sig om frokostpausen.

(Kort bemærkning).

Anker Jørgensen (S):

Hr. Fogh Rasmussen sagde, at jeg følte mig ilde berørt af, at de andre borgerlige partier snakker så forfærdelig meget om S og SF. Nej, det gør jeg ikke. Tværtimod, hr. Fogh Rasmussen, gjorde jeg udtrykkeligt nogle konkrete positive bemærkninger om den mulighed, der ligger i et S-SF-samarbej-

de – og det synes jeg man skal bemærke – men med nogle politiske markeringer.

Derimod tror jeg, at hr. Fogh Rasmussen føler sig ilde berørt af at snakke om det, sagen primært i dag drejer sig om, nemlig regeringens økonomiske resultater. Hr. Fogh Rasmussen, mit spørgsmål er: er det ikke katastrofalt, at betalingsbalanceunderskuddet er fordoblet og måske når 35 mia. kr. i 1986? Er det ikke katastrofalt, at den enorme udlandsgæld nu er næsten fordoblet i forhold til det, den var under den socialdemokratiske regering? Er det ikke bedrøveligt og sørgeligt og elendigt for nogle partier, der ellers altid har snakket om nødvendigheden af opsparring i dette samfund, at opsparringskurven faldt dramatisk netop med denne regerings tilsynekomst? Og den er bestemt stadig væk ikke steget igen.

Det er det, hr. Fogh Rasmussen burde svare på, men måske føler hr. Fogh Rasmussen sig ilde berørt af det. Prøv engang at svare på det!

(Kort bemærkning).

Ahlmann-Ohlsen (KF):

Jeg vil gerne advare imod, at man tager patent på miljø sagen især fra den socialistiske side af salen, for sandheden er jo, at Folketingets partier siden sidste folketingsvalg har indgået en lang række fælles aftaler, der har betydet, at disse partier har stemt grønt og trykket grønt på knapperne her i Folketinget.

Vi taler om spillereglerne for dioxinforureningens nedbringelse, om forsøringslovgivningen, om genanvendelseslovens revision. Vi taler om spillereglerne for genteknologi og endelig om den nye revision af miljøbeskyttelsesloven. Det var ærgerligt, at Socialdemokratiet ved den sidste debat faldt lidt uden for det grønne flertal. Det beklager vi naturligvis. Det lykkedes ikke at få Socialdemokratiet med i dagsordenen, men vi håber naturligvis på en bred samling igen om miljøpolitikken.

Så har vi også bemærket, at Socialdemokratiet har sit eget program ved siden af, et 20-punkts program, og det er et meget underholdende program.

Bla. taler man i punkt 5 om at lede industrispildevand efter rensning til de kommunale rensningsanlæg. Hvad mon det skal gø-

[Ahlmann-Ohlson]

re godt for? Og så siger man i programmets punkt 17, at vi nu skal undersøge, om ikke vi skal samle 100 km² mudder op fra havbunden. Jeg vil gerne spørge: hvordan vil man hente det mudder, hvor vil man lægge det, og hvad koster det?

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Hr. Løvig Simonsen hævdede, at Venstre kun modstræbende er gået med til en række af de miljøvedtagelser, som har fundet sted her i Folketinget. Jeg ved ikke, hvor hr. Løvig Simonsen har den opfattelse fra. Realiteten er i hvert tilfælde en anden. Realiteten er den, at Venstre i de sidste fire år har stemt for alle de vedtagelser, der er sket af miljølove og miljøplaner i dette Folketing. Det er realiteterne, og det er noget helt andet end hr. Løvig Simonsens mange gisninger.

Problemet er nok blot det, at når vi fra Venstres side taler engageret om behovet for at sikre en ren natur og et rent miljø, så forstyrrer det hr. Løvig Simonsens verdensbillede. Hr. Løvig Simonsen har dannet sig et billede, som han for alt i verden ønsker at fastholde, og det billede, hr. Løvig Simonsen fejlagtigt har dannet sig, er, at Venstre skulle være imod miljøbeskyttelse. Sådanne forhold der sig ikke, og det var derfor, jeg tog det op som et punkt, men det er klart, at det forstyrrer hr. Løvig Simonsens verdensbillede, og det er det, der er det eneste problem i denne sag.

Så til hr. Anker Jørgensen kun den bemærkning, at jeg deler helt hans bekymring over det store betalingsbalanceunderskud. Derfor indtog det også en meget fyldig plads i mit indlæg her i salen, og jeg beskrev, hvordan Venstre mener at underskuddet på betalingsbalancen kan og skal nedbringes. Det, vi blot gang på gang har efterlyst uden at få noget svar, er: hvad er Socialdemokratiets løsning? Hvad er Socialdemokratiets alternativ? Det er indtil dette øjeblik ubesvaret.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.15.

Mødet udsat kl. 12.14

Mødet genoptaget kl. 13.15

Forhandlingen genoptoges.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Vi går videre i talerrækken, og den næste taler er fru Ingerlise Koefoed.

Ingerlise Koefoed (SF):

I Information den 29. september 1986 skrev redaktør Ejvind Larsen bl.a.:

»En stille jammer over, at verden går ad helvede til, har fulgt den fra begyndelsen og vil lyde, så længe helvede består. For tiden, hvor de onde ler over, hvor ufattelig godt det går, risikerer de gode at blive kvalt i deres egen gråd.«

Rent bortset fra, at de såkaldt onde i dag nok ikke længere synes, at det går helt så ufattelig godt, skal det understreges, at de såkaldt gode, fortolket i overensstemmelse med artiklen som oppositionen, heller ikke længere har i sinde at lade sig kvæle i deres egen gråd.

I den senere tid er der blevet skabt en opposition, der ikke græder. Den vil ikke bruge sine kræfter på suk og jammer, den vil bruge dem på en aktiv og velforberedt indsats for at få ændret på de jammerlige forhold, på at skabe et samfund, hvor mennesker igen bliver i stand til at tage ansvaret for deres liv og arbejde, og hvor der ikke er nogen, der kan gøre sig til gode ved at holde andre nede i støvet.

Der er næppe andre end økonomiministeren, der hårdnakket kan hævde, at det ikke går dårligt med betalingsbalancen, og at den kendsgerning, at det går dårligere og dårligere, ikke har en meget pinlig indflydelse på alt det, der skulle gå så ufattelig godt. Det er såmænd forståeligt, at finansministeren i sin finansredegørelse søger at lægge luft til de dårlige udsigter for beskæftigelse og vækst ved at forudsige, at fra slutningen af 1987 vil det atter gå fremad. Vi har hørt den slags profetier mange gange før i de senere år.

Det er derfor heller ikke uforståeligt, at Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har et noget andet syn på sagerne.

Finansministeren forudser en vækst i arbejdsløsheden på 15.000. Erhvervsrådets forudsigelser er langt mere dystre.

Uden at kigge i flere spådomskugler er det imidlertid ikke svært at fastslå, at både

[Ingerlise Koefoed]

220.000, 235.000 og 250.000 er meget høje tal, alt for høje. ·

Det er rigtigt, at beskæftigelsen, også blandt de unge, er steget i denne regerings tid, men det er også rigtigt, at denne regering, som i den grad har støttet erhvervslivet, må bære skylden for, at arbejdsløsheden stadig er meget høj. Hvordan er det dog lykkes regeringen at undgå at tvinge de gode venner i erhvervslivet til at investere mere end de sølle 35 pct. af deres kæmpeprofitter, så der kunne have været skabt flere arbejdspladser i stedet for større formuer? Hvordan har man kunnet tage ansvaret for den stadigt voksende bitterhed hos de mange uden arbejde og de mange på bistandshjælp?

Det har været regeringens ideologi og vision, at kun ved at holde lønningerne, dagpengene og de andre ydelser nede kunne man redde for det første betalingsbalancen og for det andet beskæftigelsen, altid i nævnte rækkefølge. Derfor skulle ydelserne til arbejdsløse og bistandsmodtagere gå ned med 17 pct. Derfor måtte især de offentligt ansatte bære betydelige lønftersløb.

Resultatet på betalingsbalancen og beskæftigelsen taler for sig selv. Det var ikke de dårligst stillede realløn, de dårligst stillede forbrugstilbagegang og den begyndende danske fattigdom, der kunne bringe økonomien på fode.

Vi står nu over for et nyt hak til de mennesker, der holdes uden for arbejdslivet. Samtidig med at dagpengene stiger med de meget omtalte 2 pct., når man et nyt nulpunkt. Ifølge den lovgivning, som regeringen gennemførte sammen med de Radikale om arbejdstilbud og uddannelsesydelser, kan man forudse, at en del mennesker, hvoraf 80 pct. menes at være kvinder, i det kommende år vil komme over på nedsatte dagpenge, først på 70 pct. og så på 55 pct.

Da lovforslaget blev behandlet her i Folketinget, lovede de Radikales ordfører, hr. Estrup, at hans parti ville følge udviklingen. Noget naivt syntes han at mene, at ingen ville nå det punkt, hvor bestemmelserne om nedsatte dagpenge trådte i kraft. Dette viser sig jo nu ikke at kunne holde, medmindre der gøres noget ved det, og så må jeg spørge de Radikale, som jeg spurgte dem i Radiotinget i lørdags: hvad vil man så gøre ved det? Hvordan vil man sikre, at ingen kommer på nedsatte dagpenge? Vil man foreslå en lov-

givning, der sikrer uddannelsesydelserne, som jo er det positive i loven, og fjerner nedsettelsen af dagpengene, som er det umenneskelige og helt uacceptable? I Radiotinget fik jeg et positivt svar fra hr. Bilgrav-Nielsen. Jeg vil meget gerne have gentaget det svar her i dag.

Selvfølgelig spiller økonomien, både den indenlandske og den udenlandske, en stor rolle for den daglige tilværelse uden for og i det politiske univers. Den lægger nogle begrænsninger. Den giver af og til, om end sjældent, nogle udvidelsesmuligheder, men det er og bliver et politisk spørgsmål, hvordan man kan og vil bevæge sig inden for rammerne.

Vi har nu i snart fire år set den borgerlige regerings linedans hen over afgrunden. Vi har set dens planlægning og resultaterne af den, og det syn har trods fremgang hist og her ikke været opmuntrende. Vi står i dag med en lang række problemer og kriser, som kræver en stor menneskelig og økonomisk indsats. Det ville være forkert at sige, at kriserne og problemerne alene skyldes denne regering. Noget kunne jo have været gjort for længe siden, hvis politikerne havde villet lytte til de advarende røster fra miljøbevægelser, sociale bevægelser og boligbevægelser, som alle i årevis har måttet finde sig i meget kolde skuldre og temmelig mange hånsord fra den store del af det politiske etablissement.

Først nu, hvor man direkte ser de døde fisk, de frygteligt misdannede sæler, de tørre træer, begynder man at forstå, at der var mere end noget om snakken. Først nu, hvor man oplever BZ-aktioner, opskårne sæder i S-togene, og hvad værre er, et voksende antal børneselv mord og et voksende antal børn, der ikke hører hjemme nogen steder, begynder man at forstå, at der er noget galt med mulighederne for børn og unge.

Så bevilger man penge til reparation af S-togssæder og til politiet, for at de kan jage BZere væk, og så søger man plejeforældre til forladede børn, men de grundlæggende problemer, der hedder angst for krig, manglende tid sammen med voksne, manglende boligmuligheder, også ud over de traditionelle, og manglende plads til de unge i en ny uddannelse og godt arbejde, gør man ikke ret meget ved.

[Ingerlise Koefoed]

Først nu, hvor flaskehalsproblemer forhindrer nye aktiviteter og nye arbejdspladser, får man øje på behovet for en livslang uddannelse. Den har der ellers været talt om siden 1960'erne.

Miljøforskning, penge til teknologiforsøg, bioteknologisk forskning, alt det kommer haltende langt bag efter udviklingen og med meget få bevillinger i halen. Den måske vigtigste forskning, forskningen i menneskets reaktioner på det nye samfund og dets mulighed for at fungere som den, der behersker udviklingen, og ikke den, der lader sig beherske af den, drosler man ned sammen med den øvrige humanioraforskning, som skulle være vores middel til etisk, filosofisk og praktisk at klare alle de nye og af og til skræmmende udfordringer, vi stilles over for.

SF er mange gange blevet beskyldt for at love vælgerne guld og grønne skove, og lad mig så for hr. Collets skyld sige, at når jeg nu kommer ind på noget af det, vi gerne vil love, så lover vi ikke at gøre det hele på én gang.

Guldet hos os vil være forbeholdt de dårligst stillede til social og menneskelig genopretning, til regulering af dagpengesatser og til imødegåelse af det konstaterede reallønsfald hos en del af de offentligt ansatte.

Det grønne, eller skal vi sige det blødere, betyder nedsat daglig arbejdstid, så der bliver plads til flere på arbejdsmarkedet og mere tid til, at børn kan være sammen med voksne, der har tid og kræfter til at være sammen med dem; omstilling til en produktion, der ikke ødelægger miljøet, f.eks. omfattende satsning på økologisk landbrug, anderledes energipolitik med alternativ energiudvikling øverst på arbejdsplanen. Så får vi samtidig flere i arbejde og sparer på valutaen til indkøb af energi, flere og bedre boliger, både til familier og til unge, med plads til grønne områder, leg, idræt, fælles aktiviteter for børn og voksne; udvikling af den kollektive trafik, så den ikke længere fungerer så dyrt og uregelmæssigt, at den nærmere fremmer privatbilismen; en trafikplanlægning, der sætter hensynet til fodgængere og blød trafik højest.

Et af denne regerings ledeord har været modernisering af den offentlige sektor. Moderniseringen har bestået i en budgetreform, der gør det næsten umuligt inden for de små ministerområder som f.eks. Kulturministeriet

at komme igennem med nye tanker og ideer, fordi man derved vil ramme andre ting, der er lige så vigtige og lige så væsentlige emner for opprioritering som det nyeste nye. Tingene står i fare for at stagnere.

Modernisering betyder også opprioritering af lederstillinger og lederuddannelse med store lønforskelle og betydelige uddannelseskløfter til følge. Det betyder indtægtsdækkede ydelser, et ideologisk flip, som ikke giver mange penge i kassen. Det betyder megen tale om at erstatte gratisprincippet med et brugerbetalingsprincip, og det betyder en omstilling til ny teknologi i et håb om at kunne spare personale ved hjælp af teknologien.

En bedre betjening af den offentlige sektors brugere er blevet anført som et af målene for modernisering, men det er nok et ubesvaret spørgsmål, om brugere af f.eks. den kollektive trafik har opdaget denne bedre service i deres daglige tilværelse.

SFs svar på den borgerlige regerings planer for den offentlige sektor er ikke, at den skal blive ved at være, som den altid har været. Den offentlige sektor skal naturligvis ændres, den skal effektiviseres og afbureaukratiseres. Den skal i samarbejde med de ansatte foretage en omfattende demokratisering af de offentlige arbejdspladser. De ansatte skal have afgørende indflydelse på indførelsen af ny teknologi, på ledelse og fordeling af arbejdet, på ansættelser og afskedigelser. Den offentlige sektor skal indgå i offentlig produktion og i et samarbejde med den private sektor om udvikling af nye systemer, nye produkter, som kan erstatte import eller indgå som en fornyende del af eksporten.

Omstillingerne og hele den teknologiske udvikling kræver uddannelse, uddannelse og atter uddannelse. SF vil derfor sætte meget ind på at få gennemført den reform for betalt frihed til uddannelse, som står på vores program. Den skal først og fremmest sikre de dårligst uddannede mulighed for at følge med og give dem ret til at beholde deres arbejde, også under nye og ændrede arbejdsforhold.

Der indgår mange andre ting i SFs program for det kommende arbejderflertal, og jeg kan naturligvis ikke nå at komme ind på dem alle sammen her. Jeg vil til sidst kun nævne det meget vigtige punkt, der hedder decentralisering og selvforvaltning. Som den

[Ingerlise Koefoed]

væsentligste reform på dette område regner vi en gennemførelse af vort forslag om virksomhedsdemokrati. Det indebærer, at lønarbejderne gennem dannelse af virksomhedsråd, gennem oprettelse af demokratisk valgte regionale fonde og en demokratisk valgt og styret centralfond får afgørende indflydelse på egne arbejdsforhold, på produktion og udvikling og gennem de solidariske fonde får mulighed for at bevare arbejdspladser, eventuelt med nyt arbejdsindhold, oprette nye arbejdspladser og støtte og fremme miljøvenlig, valutabesparende og almennyttig produktion.

Måske er der håb om, at vi inden længe når til en aftale med Socialdemokratiet og de Radikale om en virksomhedsdemokratimodel, og vi mener under alle omstændigheder, at det vil være muligt at blive enig med Socialdemokraterne under arbejderflertallet efter næste valg.

Og så spørger jeg ligesom hr. Collet: hvem skal nu betale? Til forskel fra det, der er sket under denne regering, skal de mennesker og foretagender, som har pengene og profitten, naturligvis betale for arbejderflertallets gerejningspolitik. Der skal skat på kursgevinster på aktier, formueskatten skal skærpes, en række af de stadig eksisterende fradragsmuligheder skal ophæves, og der skal lægges afgifter på f.eks. sukker, reklame og kunstgødning. Der skal særskat på særlig høje indkomster.

Dertil kommer de besparelser, der vil blive på dagpenge- og bistandsydelse, efterhånden som vi får gennemført miljøinvesteringer og energiinvesteringer, som sparer både forurening og energi, og besparelser på sygdomsbekæmpelse, når vi får skabt et samfund med renere luft, bedre trivsel og færre arbejdsskader.

Kapitalstyring er også en klar nødvendighed i et samfund, der vil gavne investering og beskæftigelse og få hold på renteudviklingen. Den må bl.a. indebære, at Nationalbanken bliver statsbank under Folketingets og regeringens kontrol, at kapitalbevægelserne mellem Danmark og udlandet afliberaliseres, at samfundsrepræsentationen i banker og sparekasser bliver mindst 50 pct., at der lovgives om placeringspligt for pengeinstitutterne for at styrke pengepolitikken, og at staten selv for fremtiden hjemtager alle udlånslån, også dem, der skal bruges i erhvervslivet.

Som det nok vil være fremgået, har vi ikke sat os hen i en krog og ladet os kvæle af vores egen gråd. Vi har i den alt for lange tid, denne regering har siddet, tænkt, overvejet, planlagt og brugt vores harme over de overgreb, som mange har måttet opleve i disse år, til at skabe et konstruktivt og gennemførligt program for et Danmark uden firepartsregeringen. Men vi er ikke overmodige. Vi ved godt, at selv om Gallup og dens konkurrenter viser stadig fremgang for SF, så er der ingen basis for os alene for at ændre tingene.

Derfor skal dette være en opfordring til Socialdemokratiet om sammen med SF at gå ind i et samarbejde, der kan give mulighed for ændringer i fællesskabets interesse. Vi har et program for vore ønsker til en arbejderflertalsregering eller et forpligtende samarbejde under et arbejderflertal, og det program vil vi lægge på bordet ved kommende samtaler og forhandlinger. Vi venter ikke at få alting gennemført, men vi regner med, at samtalerne og forhandlingerne skal finde sted mellem selvstændige partier, der må få den indflydelse på den kommende lovgivning, som deres vælgertal berettiger dem til.

SF stemmer imod forslaget til finanslov for 1987. Vi finder, at det trods enkelte forbedringer skabt af de Radikale er et udtryk for, at regeringen også i 1987 vil køre videre ad det samme spor, og at forskellene på rig og fattig, på uddannet og uuddannet, ikke vil blive mindre, men tværtimod risikerer at blive større i det kommende år. Derfor stemmer vi nej, og vi fortsætter vores arbejde for at skabe de ændringer, som i 1988 kan få finansloven til at udtrykke helt andre politiske holdninger.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg vil gerne tilslutte mig de rosende bemærkninger, der allerede i går blev fremsat om vore medarbejdere i finansudvalgets sekretariat, og desuden vil jeg gerne på Det Radikale Venstres vegne takke finansministeren og hans stab for et særdeles godt samarbejde om finanslovforslaget. Sagligt og stilfærdigt har vi arbejdet os frem til det resultat, som senere i dag skal besegles.

Da jeg for et par uger siden som andre i tv så og hørte hr. Anker Jørgensen og hr. Gert Petersen udfolde et verbalt slagsmål om, hvorledes deres fremtidige samarbejde

[Bilgrav-Nielsen]

skulle tilrettelægges, slog det mig, at vi nok burde have inviteret de to herrer til at deltage i et par af de møder, vi har haft med regeringen om finanslovsforslaget – naturligvis som tilforordnede uden taleret. Jeg tror, at de ville have kunnet lære en hel del af, hvordan man kan samarbejde, specielt hvis det er hensigten, at samarbejdet skal vare mere end nogle få måneder.

Efter afstemningerne i går kan det slås fast, at finanslovsforslaget for 1987 i hvert fald set med radikale øjne er det bedste i mange år. Der er nu stort set balance mellem indtægter og udgifter. Det mål har regeringen og Det Radikale Venstre stilet imod, siden samarbejdet begyndte i 1982.

Det har ikke været nogen let sag at nå dertil. Vi husker tydeligt de store besparelserunder, vi måtte igennem i 1983 og til dels i 1984. Siden er der inden for de samme udgiftsrammer gennem omstillinger blevet plads til såvel udvidelse af gamle aktiviteter som til optagelse af nye, alt sammen nøje afstemt efter de overordnede hensyn, der skal tages til samfundsøkonomien.

Det overrasker os ikke så meget, at SF kun har hånsord tilovers for de bestræbelser, men vi havde måske håbet, at Socialdemokratiet, efterhånden som resultaterne viste sig, ville nå til erkendelse. Socialdemokratiet har jo selv, især i 1981 og 1982, erkendt, at kasseunderskuddet skulle bringes ned, at væksten i såvel de statslige som de kommunale udgifter skulle bringes til ophør, at renten skulle bringes ned, og at lønudviklingen i Danmark skulle være lavere end i de lande, vi konkurrerer med. En varig forbedring af beskæftigelsen forudsætter, at den stærke stigning i statens underskud standses, sagde Knud Heinesen, da han i august 1982 fremsatte det finanslovsforslag, som skulle blive hans sidste.

Som Socialdemokratiet nu agerer, må man tro, at denne erkendelse er opgivet. Hvis et flertal i går havde stemt for Socialdemokratiets ændringsforslag, ville udviklingen i det mindste være gået mod større betalingsbalanceunderskud og mod øget ledighed. Men Socialdemokratiets ændringsforslag blev ikke vedtaget.

Det blev derimod de ændringsforslag, som var et resultat af forhandlingerne mellem regeringen og Det Radikale Venstre. Det betyder, at der gennemføres en række forbed-

ringer på områder, som vi tidligere har fået forbedringer på, områder, som jeg udtrykkelig omtalte ved førstebehandlingen af finanslovsforslaget, og som jeg i går under debatten om ændringsforslagene satte tal på.

Forbedringerne falder hovedsagelig på følgende områder: uddannelse og forskning, kollektiv trafik, arbejdsformidling, arbejdsmarkedsuddannelse, bekæmpelse af ledighed blandt unge, boligområdet, miljøforbedringer, fremme af økologisk landbrug, øgede kulturbevillinger, styrkelse af politiets indsats, indførelse af ny teknologi, fremme af brug af vedvarende energi, forbedret bistandshjælp og afskaffelse af karensdagen.

På en række af de nævnte områder skete der også forbedringer forrige år og forrige år igen, og det er værd at hæfte sig ved, at de nævnte forbedringer vil blive fastholdt i de kommende finansår. Det fremgår af budgetoverslagstallene. Det skal tilføjes, at der meget vel kan blive behov for, at vi i løbet af 1987 skaber plads til ændringer på finanslovens poster, eventuelt følger nye poster til.

Den vedtagne radikale dagsorden om iværksættelse af det meget vidtgående miljøpolitiske handlingsprogram kan føre til ændringer både på indtægtssiden og på udgiftssiden. Revisionen af loven om at erstatte jobtilbud med uddannelses tilbud kan også føre til ændringer. Det samme kan de fortsatte overvejelser om socialpolitiske forbedringer og de fortsatte overvejelser om flygtningeproblemet.

Det Radikale Venstre vil i de kommende år foreslå nye forbedringer på de samme områder som i år og på nye områder, men selvfølgelig stadig under iagttagelse af de overordnede samfundsøkonomiske hensyn, som alle må følge. Hvis man ikke gør det, vil vi opdage, at gennemførte forbedringer bliver en kortvarig fornøjelse.

Hvor stor en velstandsstigning der kan blive plads til i de kommende år, afhænger af mange andre forhold end størrelsen af det danske statsbudget. Hvordan vil de økonomiske forhold udvikle sig i de lande, vi handler mest med? Den nye finansredegørelse spår en stærkere vækst dér end hos os selv. Det skulle indebære bedre afsætningsmuligheder for danske produkter i udlandet. Udnytter vi denne mulighed, og hvis vi importerer mindre end hidtil, hvad vore forbrugsbegrænsende foranstaltninger skulle

[Bilgrav-Nielsen]

medføre, er der gode udsigter til en betydelig forbedring af betalingsbalanceforholdet i 1987.

Afgørende bliver også, hvilket resultat der kommer ud af forårets overenskomstforhandlinger. Det Radikale Venstre deler den opfattelse, at lønforhandlingerne bør føres til ende af parterne selv, idet vi forudsætter, at parterne er fuldt opmærksomme på, at en dansk konkurrenceevneforbedring er en forudsætning for en bedre betalingsbalance og for øget beskæftigelse. En forbedret konkurrenceevne opnås kun, hvis lønomkostningerne i Danmark stiger mindre end i de lande, vi konkurrerer med, som det så rigtigt hed i den socialdemokratiske regerings politisk-økonomiske udspil af 1. september 1982, ca. en uge før den trådte tilbage. Det ville være interessant at høre i dag, om Socialdemokratiet stadig har den holdning.

Hvad de offentligt ansatte angår, er det Det Radikale Venstres opfattelse, at deres lønninger skal følge lønudviklingen i den private sektor og i øvrigt udvikle sig i overensstemmelse hermed. Efter finansredøgørelsen at dømme vil den økonomiske udvikling i udlandet og her i landet få et noget andet forløb i de kommende år end hidtil. Det er positivt, at betalingsbalanceproblemet synes at blive noget mindre. Det er negativt, at beskæftigelsen ikke vil vokse så meget som hidtil.

Ingen kan imidlertid sige noget som helst sikkert om, hvordan udviklingen bliver, ligesom vi heller ikke er i stand til at sige noget sikkert om, hvad resultatet bliver af forårets overenskomster. Hvad der derimod med ret stor sikkerhed kan forudses, er, at der også i 1987 bliver brug for politisk beslutsomhed.

Det Radikale Venstre vil også i 1987 være i arbejdstøjet. Finansministeren antydede i går, at det kunne være ønskeligt med en kontakt til Det Radikale Venstre, før de egentlige rammer for ministrenes områder blev fastlagt for 1988. Jeg deler denne opfattelse. En sådan tidlig kontakt kunne føre til, at færre ændringsforslag så at sige i elvte time skulle passere finansudvalgets bord. Og selvfølgelig er det den nuværende regering og Det Radikale Venstre, der i fællesskab skal udforme finansloven for 1988, som vi har udformet de fem foregående – hvem skulle ellers?

Socialdemokratiet og SK stemmer senere i dag vidt forskelligt til finanslovsforslaget for

1987. Skulle de så næste år kunne enes? Næppe. Dertil kommer, at hr. Camre har udtalt, at SFs økonomisk-politiske program vil føre til samfundsøkonomisk selvmord. Og hr. Erling Olsen har sagt, at Socialdemokratiet da ikke kan gå til valg på et program for hele folket og så efter valget danne en regering for det halve folk, altså en S-SF-regering.

I øvrigt skal der jo slet ikke være valg i 1987. Der skal selvfølgelig først være valg i 1988. Indtil da arbejdes der stille og roligt videre med tingene som hidtil, og det betyder, at finansloven for 1988 vedtages torsdag den 17. december 1987. Efter vedtagelsen beder statsministeren om ordet for at give Folketinget en meddelelse af særlig karakter. Statsministeren vil her udskrive valget, og han vil med vanlig sans for brug af politiske knaldefakter sikkert ikke undlade at gøre opmærksom på, at netop denne dag, den 17. december 1987, er 20-års dagen for det største politiske drama i nyere dansk historie: det røde kabinets forlis.

Statsministeren vil udskrive valg til afholdelse den 10. januar 1988, nøjagtig på 4-års dagen for det seneste valg. Ingen skal kunne sige, at den nuværende regering og dens gode samarbejdspartnere ikke har gjort sit arbejde færdigt. Statsministeren vil se stort på, at den 10. januar 1988 er en søndag og ikke en tirsdag, for som han selv siger: han er jo ikke så konservativ, at det gør noget.

Arne Melchior (CD):

Hr. Svend Auken efterlyste i formiddags navn og adresse på det reklamebureau, som kan have stået fadder til udtrykket »vækst-pause«. Jeg er i stand til at løse mysteriet. Vi har nemlig ved behændig og ikkeforbudt spionage fundet ud af, hvem der i fjor lavede hr. Svend Aukens slogan om Overdanmark og Underdanmark, og så henvendte vi os dér. Det var mig en glæde at konstatere, at hr. Svend Auken ikke brugte dette slogan i år og heller ikke egentlig kom ind på en argumentation, der overhovedet mindede om det.

Når jeg fremdrager det her, er det kun for med glæde at konstatere, at vi tilsyneladende på begge sider af midtergangen finder, at den filosofi var forføjlet. Det er ikke nok, at man har et godt reklamebureau, der kan fin-

[Arne Melchior]

de på udtryk. Spørgsmålet er, om udtrykkene dækker.

Politikken havde før mange år siden et slogan på mange gavle her i byen, der hed »Det bedste blad«. Det var selvfølgelig en påstand, og så måtte læserne jo afgøre, om den var rigtig eller ej. Nu hedder det »Den levende avis«, og en anden hedder »Den mindst ringe avis«, og en tredje hedder »Morgenværkeren«.

Det er udmærket med slogans. Spørgsmålet er: ét er at sige, et andet er at være. Dækker det virkelig over en realitet? Nye navne kan man jo nemt finde på.

Hr. Svend Auken talte også om noget med dansk økonomi »på en studs«. Jeg har et bedre bud, om hvilket det tillige gælder, at det foruden måske at lyde godt i manges øren er rigtigt, og det vil hr. Svend Auken kunne bekræfte. Hvad med næste gang at kalde det »statsregnskabet i balance«? Eller endnu glædeligere – det gælder jo for afvigte år, og det er da ikke umuligt, det også vil komme til at gælde for det tilstundende: »statskassen, statsregnskabet med overskud«? Det er da en nyhed i Dannevang, en positiv og en glad nyhed, og her vil der være overensstemmelse mellem slogan, mellem benævnelse og indhold.

Hr. Svend Auken harcelerer altså over det med vækstpausen. Jamen tænk nu lidt over det. Er det ikke en ganske rimelig og normal metode i mangfoldige af livets forhold – det gælder ikke kun for staten, for samfundet som sådan, det gælder også for den enkelte borger, for familien, det gælder i virksomhedslivet ikke mindre, det gælder for øvrigt også i hæren – at hvis man er rykket for stærkt frem, så gælder det om at sige: holdt foran! – og bringe forsyningslinjerne i orden, således at man ikke sejrer sig ihjel og til syvende og sidst har sine spydspidser så langt fremme, at de bliver omringet af fjenden, og så har vi altså en hær uden ledelse og en ledelse uden hær.

Derfor er det god økonomi, det er god latin, det er god fremgangsmåde, hvis tingene accelererer hurtigere – og hr. Svend Auken var jo så realistisk at sige, at en dansk regering, af hvad farve den end måtte være, ikke kan bestemme alle forhold for økonomiens udvikling – hvis optimismen f.eks. smitter så stærkt, at folk overreagerer ved at bruge mere og mere, at der er nogle, der har mod til

at sige: stop en halv, lille venner, for i al den her glæde og optimisme kommer vi nemt til overmod og til overdrivelse. Mon ikke det var fornuftigt lige at rebe sejlene, se, at alting er i orden og få organisationen eller økonomien ført up to date til den situation, der nu foreligger, således at vi ikke løber os selv ihjel? Det synes jeg er en ros at få, hvis man kan bære sig sådan ad.

Det dækker nok over den omstændighed, at kartoffelkuren fra for nogle få måneder siden har vist sig at virke. Sjældent har noget indgreb fra Folketingets side så hurtigt virket så grundigt, måske endda en kende grundigere, end det var hensigten, men dog så mærkbart, at denne pause, at dette »holdt foran«, er blevet en realitet. Der er fald i forbruget, der er fald især i låntagningen.

Hvem rammer disse ting? De rammer ikke den svage del af befolkningen, for de havde jo ikke noget overforbrug, der kunne gå ned. De havde ikke mulighed for at optage store lån, som de kunne udsætte eller tilbagebetale. Det vil altså sige, at denne kartoffelkur har haft et udmærket socialt sigte ved at sørge for, at et overoptimistisk, accelererende forbrug bliver stoppet. Dette vil vise sig at være til gode for familierne, det vil vise sig at være til gode for familien Danmark.

Men så er der jo skatte trykket, og det har et kedeligt udseende, når man ser det på tryk, angivet i procenter. Men man lever jo ikke af procenter, bestemt ikke af de skatteprocenter, der trækkes fra én. Men det er jo ikke hele sandheden om, hvad folk har at forbruge, hvad disponibelt, der bliver tilovers, når de, vi alle sammen, får vores lønninger udbetalt.

Hvad hjælper det, at vi har et lavt skatte tryk, men en høj inflation? Den største lømmetyv, der overhovedet findes på denne Jord, er inflationen. Den ligger usynlig så at sige og gør folks penge mindre værd i deres lommer, i deres tegnebøger, på deres check hæfter. Skatteprocenten alene er ikke et udtryk for, hvilken købekraft der er hos befolkningen. Det er reallønnen, et for også det socialdemokratiske parti meget kendt begreb, som de plejer at satse meget på. Det er reallønnen, man skal kigge på, og så er det sådan set mindre væsentligt, hvordan den er stykket sammen, altså hvad det var, der gjorde, at vi kunne få så og så mange rugbrød, så og så mange aviser og så og så mange læ-

[Arne Melchior]

nestole eller så og så mange pakker cigaretter, eller hvad nu man vil købe sig, for den disponible del af sin indtægt.

Derfor er selve denne teoretiske størrelse, skattetrykket, nok interessant, men den er i bedste fald kun en del af sandheden.

Hr. Camre omtalte i går karensdagens bortfald, og det er jo noget, vi har stemt om i dag i enighed i denne sal – så godt som da. Hr. Camre rejste spørgsmålet, om karensdagen mon blev genindført efter et valg, som altså den nuværende regering ville vinde. Det var dog ikke fjernere i hr. Camres tankegang, end at den mulighed stadig eksisterede.

Jeg har ingen bemyndigelse til at tale på regeringens vegne, men jeg tror alligevel godt, jeg tør love, i hvert fald spå, at karensdagen ikke vil blive genindført. Hvorfor blev den nemlig indført? Fordi der var en helt abnorm situation med et statsbudget, hvor underskuddet var ved at nærme sig 80 mia. kr. på ét år.

Fra krigens tid husker vi et gammelt mundheld – det er ikke alle mundheld, der nøjagtigt dækker sandheden, men jeg mener, at der er megen værdi i dette mundheld – der sagde: i unormale tider bliver det normale unormalt. Altså over for unormale tider, over for unormale situationer og omstændigheder må det være rimeligt at vedtage at indføre ændringer, midlertidige ændringer i hvert fald, som man under normale forhold ville have givet afkald på.

Nu er det jo netop ved regeringens fortjeneste lykkedes at få denne trussel om det gigantiske statsunderskud væk, nu har vi, som jeg sagde før, statsregnskabet i balance, og derfor er der ikke længere brug for den slags lidt unormale, lidt uhensigtsmæssige metoder, og derfor tror jeg, at man kan sove roligt i den henseende.

Måtte jeg gentage min tak fra i går til Det Radikale Venstre for at have bidraget til den økonomiske stabilitet nu i en række år, i alt 4½ år og 5 finanslove, således som vi har set det i det gode samarbejde mellem regeringen, regeringspartierne og Det Radikale Venstre. Hr. Bilgrav-Nielsens afslutning på sin tale her i dag var også en klar henvisning til denne stabilitet, som er ønsket fra radikal side, og som jeg tror at dansk økonomi og den danske befolkning har godt af.

Jeg vil i det hele taget henvise til stabiliteten i Folketingets arbejde. I formiddags gen-

nemgik Folketinget på ret kort tid 19 dagsordenspunkter, 19 tredjebehandlinger, altså lovforslag, hvis skæbne blev endeligt afgjort her i Folketinget. I næsten samtlige 19 tilfælde var der grøn tavle over det hele, grønt lys, altså jastemmer. I en række tilfælde var der fire røde pletter i det ene hjørne, intet skal jo være fuldent, der kan altid være en undtagelse fra reglen; det bekræfter kun reglen.

Dette Folketing har i skøn samdrægtighed i dag kunnet vedtage 19 lovforslag på mangfoldige af samfundslivets områder i enighed, efter at vi igennem de tre sagsbehandlinger her i salen og i udvalgene har forhandlet os til rette og fundet et fodslag. Det mener jeg er et vigtigt og et glædeligt tegn til befolkningen om, at nok skændes vi, nok diskuterer vi hårdt med hinanden – det skal vi, det er både regeringens pligt og oppositionens pligt at angribe hinandens synspunkter, undersøge hinandens synspunkter, rejse tvivl om dem for at få dem afprøvet og efterprøvet – men at vi, som det også er demokratiets væsen, taler sammen, forhandler os til rette og til slut kan ende i en sådan smuk harmoni og stabilitet, som formiddagens begivenheder er udtryk for. Det gælder bredt her i salen.

Regeringens samarbejde – hvis jeg må være så fri at bruge dette vidtgående ord – med Socialdemokratiet har da også givet sig nogle ganske væsentlige og markante udslag, i nyeste tid et enkelt tilfælde, ja, det er faktisk fra 1985, men dog så nyt, at jeg vil medtage i min lille opremsning her fire ting, hvor der er blevet besluttet og lovgivet i skøn samdrægtighed mellem regeringen og det store Socialdemokrati.

Jeg nævner aftalen, beslutningen om hybridnettets indførelse. Jeg vil godt sige et par ord mere om hybridnettet. I de senere måneder er der flere, der har skrevet og sagt, at det er kommet dårligt fra start. Det er nu ikke så dårligt, som man skriver, for det kom ikke i gang i begyndelsen af 1986, men først i sommeren 1986, så der er kun gået et halvt år. Desuden har det været forudsagt også af mig, også heroppefra, at starten nok ville blive langsom, men man ville komme til et accelereringspunkt.

Det er min opfattelse, at hybridnettet lever og lever godt og har en stor fremtid for sig, og jeg er overbevist om, at denne beslutning vil være en af de helt bærende til at sikre tekniske, økonomiske og beskæftigelsesmæs-

[Arne Melchior]

sige fremskridt, men også kulturelle fremskridt, også fritidsmæssige muligheder for borgerne og familierne i dette land. Det skete i samarbejde mellem Socialdemokratiet og regeringen.

Det samme gælder beslutningen om en fast forbindelse over Storebælt, det samme gælder skattereformen. Endelig gælder det et ikke så langsigtet, men dog et meget væsentligt område, nemlig flygtningesagen, som vi havde til revision her i Tinget i begyndelsen af samlingen.

Disse fire meget bærende og meget fremadpegende fornyelser er blevet til i et samarbejde mellem regeringen og Socialdemokratiet. Derfor synes jeg, at også Socialdemokratiet, trods vor uenighed på en række punkter, fortjener anerkendelse fra regeringspartierne side for ansvarsbevidsthed, når det gælder den langsigtede udvikling i samfundet, og når det gælder villigheden til, trods megen kritik fra visse sider, at stille op for at løse disse påtrængende spørgsmål.

Alle disse sager er altså klaret med Socialdemokratiets, men imod SFs stemmer. Uden at jeg også vil fortabe mig – der har været brugt tid nok på det – i fremtidige regeringsmuligheder eller -umuligheder, vil jeg sige, at det dog lige er værd at tænke på, at disse ting, der altså rækker langt ind i den næste regerings periode og endda derudover, er blevet klaret mellem de såkaldt borgerlige partier og Socialdemokratiet uden deltagelse af SF. Det er heller ikke noget, der tyder på en vældig overensstemmelse og harmoni mellem S og SF.

Jeg vil, inden jeg går ned igen, tale forsvaret. Jeg mener ikke, man kan holde status ved nytårstide, jeg mener ikke, man kan overskue et års budget og regnskab og tage hul på det nye uden at nævne forsvarssagen.

Det er svært at trænge igennem med synspunkter i denne sag som i så mange andre sager, hvis de ikke er kritiske og nedrakende, men støttende og opbyggende. Derfor er man nødt til at sige de samme ting ret mange gange, for før eller senere får det måske lidt plads hist og her i medierne.

Jeg vil med mine få bemærkninger knytte an til det radikale ændringsforslag om at nedsætte forsvarsudgifterne i 1987 med 600 mill. kr. Det er klart, det blev stemt ned i går, og det er der grund til at være glad for. Sandheden er, at forsvaret har brug for flere

midler for at leve op til det, som befolkningen med rette kan forvente af os, når vi endelig har et forsvar. Altså vil man overgive sig, som hr. Gert Petersen i sine bemærkninger i går her fra talerstolen var inde på: Danmark kan ikke forsvares – så er det selvfølgelig en holdning, som jeg ikke bare ikke deler, men som jeg vender mig stærkt imod. Men der er dog en vis logik i det.

Men hvad der ikke er logik i, er et amputeret forsvar. Det er en absurditet, det er en meningsløshed at have et svagt forsvar, et såkaldt defensivt forsvar, som altså skal give afkald på midler og metoder, som den eventuelle angriber har rådighed over.

Et gammelkendt ord siger, at angreb er det bedste forsvar. Der er ingen, der mistænker Danmark eller NATO for at rette det første angreb. Men skulle vi – hvad Gud og menneskene måtte forbyde – blive angrebet, så kan vi naturligvis ikke afskære os fra metoder til at forsvare vort territorium, til at forsvare vor frihed og vor levevis.

Derfor er et amputeret, et svækket forsvar meningsløst. Det skaber ikke tryghed indadtil, hverken for værnenes personale eller for familierne og borgerne i landet, som tror, at de kan sove trygt om natten, fordi vi har et godt forsvar. Det skaber ikke tryghed og derfor ikke tillid hos vore allierede, og det skaber heller ikke tillid eller afskrækkelse hos de mennesker, hos de nationer, der eventuelt måtte kaste deres øjne på dansk territorium.

Jeg vil derfor slutte denne overvejelse i forbindelse med årsskiftet og med den nye finanslov med et håb om, at således som Folketinget har arbejdet godt og egentlig ganske tillidsfuldt sammen om løsningen af en række store opgaver, må det nye år også bringe løsningen på forsvarets ordning i en årrække fremover på en sådan måde, at forsvaret kan opfylde de forpligtelser og de forventninger, som man naturligt nærer til det.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Hr. Arne Melchior begik en enkelt fejl, da han sagde, at jeg i mit indlæg ikke var gået ind på, at jeg mente, at de sociale afstande i det danske samfund var voksende. Det er ikke rigtigt, det mener jeg ikke, og jeg sagde også noget andet.

[Svend Auken]

Jeg sagde, at kløfterne herhjemme mellem dem, der har, og dem, der ikke har, er blevet dybere. Jeg sagde også, at konfrontationerne i samfundet er blevet skærpet. Det er det, vi tidligere har brugt udtrykket Over- og Underdanmark til at karakterisere. Og man skal være både blind og døv for ikke at kunne se denne proces i samfundet.

Så sagde hr. Arne Melchior, at der var områder, hvor vi havde samarbejdet med regeringen, og det er også rigtigt. Det er selvfølgelig Socialdemokratiets opfattelse, at på områder, hvor der er fælles interesser, bør der også træffes fælles beslutninger.

Jeg har selv været med til to af disse vigtige samarbejdsområder, nemlig Storebælt og skattereform. Jeg vil gerne sige, at vi var tilfredse med beslutningerne på begge områder, men vi har bestemt ikke haft nogen grund til at være tilfredse med den måde, disse beslutninger er blevet ført ud i livet på. Det er ingen bebrejdelse af hr. Arne Melchior, som jo trådte tilbage som minister for offentlige arbejder, før beslutningen om Storebælt skulle føres ud i livet.

Endelig vil jeg sige, at jeg kunne betydelig bedre lide hr. Arne Melchiors tale – han gik dog ind på, at der var problemer i vores samfund omkring økonomien – end jeg kunne lide de tidligere borgerlige ordføreres. Hr. Arne Melchior prøvede dog i det mindste at forholde sig til det, der er realiteten, nemlig at vi står over for en af de mest alvorlige lavkonjunktursituationer i vores økonomiske historie.

Det havde dog været interessant at høre fra de Radikale og de øvrige borgerlige partier, hvad de egentlig vil gøre ved udsigten til stærkt stigende arbejdsløshed, svigtende konkurrenceevne og alle de andre problemer, som virkelig er betydelige i vores samfund. Dem havde hr. Arne Melchior dog i det mindste et svar på, og det vil jeg gerne sige ham tak for.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Man fristes næsten til at sige efter den sidste borgerlige ordførers tale, at det var bare »ren Melchior« – ren hr. Arne Melchior, skulle man måske sige i henhold til forretningsordenen.

Jeg må indrømme, at jeg har undret mig utrolig meget i dag under denne finanslovsdebat. Senest var det hr. Fogh Rasmussen, der vakte min forundring, og nu må jeg sige, det var hr. Arne Melchior. Det var et æselspark til Det Radikale Venstre og et skulderklap til Socialdemokratiet hele vejen igennem. Hele vejen igennem skulle man høre, at regeringen havde været glad for samarbejdet med de socialdemokratiske venner om hybridnet, Storebæltsforlig, flygtningesagen, skattereformen. I den sidste var Det Radikale Venstre da i hvert fald med.

Men når hr. Arne Melchior så bruger sin løftede pegefinger over for borgerne og siger, at nu er forbrugsmulighederne heldigvis indskrænket så meget, at det har vist sig i befolkningen, må jeg sige, at så undres jeg endnu mere. Det er klart, at når man kommer med de restriktioner og de indgreb, man har gjort under den borgerlige regering, har den arme skatteyder altså ikke penge at bruge af. Og hvad bliver konsekvensen? Det bliver bl.a. butiksdøden, som vi har set her i de sidste fjorten dage til tre uger, hvor de små selvstændige næringsdrivende må dreje nøglen om, for de kan simpelt hen ikke sælge noget som helst. Det er også en konsekvens af regeringens »borgerlige politik«.

Jeg vil godt sige med hensyn til afstemningen her i formiddags, at jeg er glad for, at jeg hørte til, hvad var det, hr. Arne Melchior sagde, jo, til undtagelsen, der bekræfter reglen. Gudskelov for det, for selv om Folketinget vedtager ting i skøn samdrægtighed, er det faktisk ikke altid det, befolkningen godt kunne ønske sig, der bliver vedtaget herinde. Det er tit en helt anden opfattelse, befolkningen har, end den, folketingsflertallet har.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Jeg synes, at de allerfleste af de eksempler, hr. Arne Melchior kom med på samarbejdet mellem Socialdemokratiet og de borgerlige om forskellige former for forlig, har vist, at det bestemt ikke er nogen farbar vej, hvis man skal opnå fornuftige resultater. Man kan bare tage skatteforliget, som både er et dårligt forlig og et håbløst og rodet forlig.

Og så inviterer hr. Arne Melchior Socialdemokratiet til et nyt forsvarsforlig byggende på oprustning og byggende på, som hr. Arne

[Albrechtsen]

Melchior udtrykte det, at angreb er det bedste forsvar. Det var den overskrift, et nyt forsvarsforlig skulle have. Hr. Arne Melchior påstår, at der med held kan føres krig i dette land. Danmark har så lille et territorium, og vi ved, hvad en sådan krig vil føre til; den vil føre til optrapning, den vil føre til atomkrig, den vil føre til selvmord, den vil føre til udslettelse, ikke bare for danskerne, men for alle mennesker på denne Jord. Og det er den type forsvar, hr. Arne Melchior indbyder Socialdemokratiet til at lave et nyt forlig om.

Jeg håber ikke, at Socialdemokratiet tager den opfordring op. I hvert fald har hr. Anker Jørgensen jo tidligere under den her debat klart tilkendegivet, at Socialdemokratiet ikke vil give regeringen en krone mere end i øjeblikket. Hvis regeringen så står fast på, at der skal være mere, ser det ikke ud til, at hr. Arne Melchior får særlig meget held til det.

Men vi kan frygte, hvordan det går med dette forsvarsforlig, når nu de borgerlige åbenbart lægger så utrolig megen vægt på at opnå det.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Det var også hr. Arne Melchiors indlæg, der fik mig til at bede om ordet.

Først vil jeg gerne sige til hr. Svend Auken, at når vi ikke flere gange er vendt tilbage til det problem, som jeg er enig med hr. Svend Auken i fortsat eksisterer, nemlig spørgsmålet om beskæftigelsen og spørgsmålet om betalingsbalancen, var det faktisk af hensyn til Socialdemokratiet. Alt, hvad Socialdemokratiet har foreslået igennem de forløbne fire år, har bidraget til at forringe forholdene på begge områder. Det er jo sagen.

Hvad havde Socialdemokratiet af meddelelse til overenskomstforhandlingerne for to år siden? Større overenskomster. Videre rammer. Hvad er det for ændringsforslag, Socialdemokratiet har stillet til finanslovsforslaget siden da, sidst i går? Det er forslag, som helt klart ville betyde øget ledighed og forringelse af betalingsbalancen.

Hr. Arne Melchior nævnte Det Radikale Venstres forslag om at begrænse militærudgifterne og mente, at det var udtryk for en antidansk holdning ikke at ville forsvare sig og noget, som befolkningen ikke kunne acceptere, og jeg ved ikke hvad.

Jeg påviste i går, at der i de danske militærbudgetter svømmer 500 mill. kr. rundt, som ikke kan anvendes, i hvert fald ikke til de formål, der er angivet på budgetterne. Der er for et par dage siden overført 190 mill. kr. fra budgettet for 1986, ikkebrugte beløb, til 1987. Der er fortsat 1.500 stillinger ubesat, og dette beløb, godt og vel 300 mill. kr., anvendes til krudt og kugler.

Var det virkelig et led i forsvarsforliget med Socialdemokratiet og regeringen, at man skulle holde 1.500 stillinger ubesatte for ad den vej at skaffe sig ekstra millioner, ekstra hundreder af millioner til materielanskaffelser f.eks.?

Jeg har nævnt dette med kasernerne. Nu er der jo en kamp i gang mellem forskellige folketingsmedlemmer om at bevare halvtomme eller heltomme kaserner. Det begriber jeg ikke. Jeg mener, der er penge at hente her. 600 mill. kr. kan med lethed findes uden at berøre det, som hr. Arne Melchior kalder forswarets effektivitet.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Svar til fire korte bemærkninger a 2 minutter på 2 minutter giver 30 sekunder til hver. Det er svært at leve med, men jeg prøver dog.

Må jeg sige til hr. Svend Auken, at jeg var opmærksom på, at han omtalte de sociale forskelle, der er i samfundet. Det har der også været tidligere under andre regeringer, og dem prøver vi at – jeg vil ikke sige udligne, for vi skal ikke nivellere, men at hjælpe de svage bedst muligt. Det, jeg konstaterede, var bare, at der ikke var det helt hårde skyts. Det skal være fjernt fra mig at sige, at det er, fordi vi har fået ny socialminister, for regeringens politik har vel været lige positiv og bevidst på disse områder i hele den 4½ år lange periode, men det er dog glædeligt, at overtrykket af den debat er gået af.

Måtte jeg sige, at fru Pia Kjærsgaards forundring kan jeg dels ikke gøre noget ved, dels passer den mig udmærket. At jeg skulle være kommet med æselspark til de Radikale, kan kun en, der har været uopmærksom, påstå. Jeg roste og takkede de Radikale både i går og i dag. At jeg tillige påpegede, at der også på store lovgivningsområder havde været samarbejde med Socialdemokratiet, er vel

[Arne Melchior]

ikke noget spark til nogen andre, heller ikke til fru Pia Kjærsgaard. Desuden var de Radikale jo med i et af de fire af mig nævnte tilfælde, så der lå absolut noget positivt, og der behøver absolut ikke at være noget negativt samtidig, medmindre man har mindre noble hensigter.

At befolkningens opfattelse skulle være den modsatte af Folketingets, lyder meget beklageligt. Jeg benægter, at det er sådan. Selvfølgelig vælger folk mennesker herind og partier og programmer herind, som de kan identificere sig med. Ikke alle, der har stemt på hr. Kofod-Svendsen, har tillid til fru Pia Kjærsgaard, og omvendt, men at de mennesker, der sidder her, repræsenterer på ægte demokratisk vis befolkningen, dens synspunkter, dens ønsker og dens meninger, synes jeg er noget sludder at diskutere.

Jeg ser heller ikke nogen grund til at diskutere forsvarsspørgsmålet med SF, for hvad godt skulle der dog komme ud af det?

Til hr. Bilgrav-Nielsen til sidst: jeg har sandelig ikke taget ordet »antidansk« i min mund, overhovedet ikke, og jeg vil gerne sige, at det ville ligge mig fjernt. Jeg betvivler ikke motiverne hos dem, der har andre opfattelser af forsvarsspørgsmålet og forsvarsbudgettet, end jeg selv har. Vi vil alle sammen undgå krigen og opnå freden. Vi er kun uenige om, hvordan det bedst lykkes.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Nu er forvirringen snart total. Hvad en »omvendt fru Pia Kjærsgaard« er, ved jeg ikke. Det kan være, at hr. Arne Melchior kan forklare mig det lidt senere.

Jeg vil godt sige, at det var VS, der var heroppe, det var ikke SF, og det er faktisk ikke mig, der er uopmærksom i Folketinget. Gentagne beviser i aviserne har vist, at hr. Arne Melchior er uopmærksom i Folketinget.

Kofod-Svendsen (KRF):

I den ene ordførertale efter den anden har hr. Svend Auken i de sidste år understreget den voldsomme skævdeling, der er sket i Danmark. Han har lanceret nye formuleringer: Over- og Underdanmark. Vi har også fra socialdemokratiske ordførere hørt begreber som »sociale massegrave«. Jeg kunne komme med det ene citat efter det andet.

Derfor var jeg meget, meget spændt, da der for få måneder siden kom en bog, der hed »Danskernes levevilkår«. Den var lavet af Erik Jørgen Hansen, der mig bekendt også er medlem af Socialdemokratiet, og som er en anerkendt socialforskningsleder. Hvilke konklusioner magtede denne forsker at komme frem til? Det var meget spændende at se, og jeg vil gerne citere lidt fra denne bog, side 9, hvor der står:

»Det kommer næppe bag på mange, men den retning, ændringerne er gået, må overraske ikke så få. Mange vil nok snarere mene, at denne bog viser, at levkårene i Danmark er meget bedre, end de var for 10 år siden.«

Det synes jeg er ganske interessant.

Nu har jeg ikke tid til at gennemgå hele bogen, men Erik Jørgen Hansen har skrevet en kronik i Information den 5. november i år, hvor han behandler nogle af de formuleringer og udtalelser, som også hr. Svend Auken er kommet med i dag.

Han begynder med at sige, at blandt socialforskere skulle der herske stor bekymring over, at det går godt med levkårene i Danmark. Han fortsætter, at man ikke med nogen rimelighed kan hævde, at levkårene for den voksne danske befolkning skulle være dårligere i 1986 end i 1976. F.eks. er boligforholdene, helbredsforholdene og den sociale nærkontakt bedre. Vi får også det budskab, at menigmand lever og har det godt.

Levekårene er ikke blevet dårligere, og forskellene er de samme, siges det udtrykkeligt i denne kronik, og her sammenligner man, hvordan det var under socialdemokratisk ledelse og under denne regering. Levekårene er ikke blevet dårligere, og forskellene er de samme.

Forfatteren kommer videre ind på, at der er tre virkelighedsbilleder. Der er mediernes billede af levkårsudviklingen i Danmark, der er politikernes billede, og der er det sociologiske billede. Her tror jeg, vi har noget, som er væsentligt at få understreget, og det er, at der er et medie- og politikerbillede. Hr. Svend Auken har prøvet på at skabe et billede af situationen, og denne undersøgelse viser, at det faktisk ikke stemmer med det sociologiske billede af virkeligheden, som den opfattes af de forskellige danskere.

Denne undersøgelse synes jeg er utrolig væsentlig at få trukket frem, da den demen-

[Kofod-Svendsen]

terer nogle af de påstande, vi har hørt den ene gang efter den anden.

Nu skal vi i dag vedtage en finanslov. Er det så en nedskæringslov? Det er ikke tilfældet. Der er på den finanslov, vi vedtager i dag, forbedringer på kontanthjælpsområdet, forbedringer for unge hjemmeboende, for unge gravide under det såkaldte sultecirkulære, forbedring for de laveste kontanthjælps-satser, en indsats for, at bistandsmodtagere lettere får tilknytning til arbejdsmarkedet, og en indsats mod de ældre ungarbejdsløse. Det er, hvad der er blevet vedtaget. Så har vi en afskaffelse af 70 pct.-satsen for efterlønsmodtagere. Karensdagens afskaffelse har vi også besluttet i dag. Vi har for kort tid siden behandlet en aktiv ældrepolitik, og her er vi i gang med en lang række initiativer bl.a. for afvikling af samspilsproblemerne.

I det år, vi går ind i, kommer vi med en aktiv indsats til gavn for børnefamilierne. Vi får en børnefamilieydelse på op mod 3 mia. kr. Men vi skal videre med en aktiv familiepolitik. Børnene er forældrenes ansvar, men vi oplever i den samfundsudvikling, vi har haft gennem de sidste år, at mange forældre mangler tid til samvær med børnene. Jeg mener, at en mere fleksibel arbejdstid for børnefamilier vil løse mange af de menneskelige og sociale problemer, vi er stillet over for, hvor vi hørte, hvilke tragiske menneskelige problemer det har rejst i Farum Kommune.

Jeg mener, vi må indrette samfundet således, at alle familier får mulighed for at kombinere familieliv og arbejde. Kristeligt Folkeparti er ikke imod offentlige pasningstilbud, men de bør tage deres udgangspunkt i barnets behov for pasning. Og så må daginstitutionerne åbne sig noget mere og indgå som et led i en større helhed og sammenhæng i lokalsamfundet. For Kristeligt Folkeparti er det vigtigt at arbejde for, at børnefamilier økonomisk stilles mere lige, hvad enten de vælger at passe børnene selv eller benytter sig af offentlige pasningstilbud.

Noget af det glædelige ved det finanslovsforslag, vi vedtager i dag, er ulandsbevillingerne. Vi er her inde i en fantastisk glædelig udvikling. Jeg husker, hvordan det var for år tilbage, i slutningen af 1970'erne eller i begyndelsen af 1980'erne. Da var ulandsbevillingerne inde i den ene sparerunde efter den anden. Vi var bl.a. i samarbejde med de Radikale med til at hindre, at der skete nedskæ-

ringer. Det var under en tidligere regering, der skete nedskæringer. Man kunne hindre en nedskæring på 50 mill. kr., og så fik vi 20 mill. kr. ekstra. Det var de talstørrelser, vi dengang opererede med. Hvordan er situationen i dag? Der er jo det glædelige, at vi nu år for år øger ulandsbevillingerne med ca. 500 mill. kr. Her er virkelig tale om en global social ansvarlighed, som er overordentlig opmuntrende.

Nu behøver vi ikke føre disse diskussioner igen og igen: hvordan kan vi spare lidt? Hvordan kan vi øge bevillingerne lidt? Nej, nu går vi offensivt ind i debatten om, hvordan vi udnytter de øgede bevillinger bedst muligt til dem, der virkelig er i menneskelig nød, dem, der lever under fattige kår, dem, der er ramt af sult og anden ulykke. Denne side har ikke været så stærkt fremme i debatten i dag og er ikke så stærkt fremme i den offentlige debat i øjeblikket, men jeg synes, det er vigtigt at trække frem: forøgelse på op mod ca. 500 mill. kr. år efter år.

Næste punkt, jeg vil nævne, er miljøpolitikken. Kristeligt Folkeparti er meget tilfredse med, at der i denne finanslov er en fortsat vilje til at prioritere miljøet højt. Jeg tænker her også på de ændringsforslag, der i går blev stemt igennem med næsten alle stemmer her i salen. Vi har også mødt lidt overbudspolitik, men det er vigtigt for mig at understrege, at regeringen og Det Radikale Venstre er villige til at prioritere de nødvendige økonomiske midler til en konstruktiv miljøpolitik.

For os er det væsentligt at understrege, at vi har et stort ansvar for, at miljøværdierne overlades til de kommende generationer i en sådan stand, at der ikke er sket uoprettelige skader, og at der også fremover vil være tilstrækkelige ressourcer af både rekreative og produktive områder for planter, dyr og mennesker. Miljøbeskyttelsen skal sikre en bedre luftkvalitet, beskyttelse af jorden, de ferske vande og havet, havet omkring Danmark – det bliver netop en af de store miljøopgaver i det kommende år – bevaring af dyr og plantearter, lavere støjniveau og attraktive naturområder i nærmiljøet og en betryggende deponering eller genanvendelse af affald.

Forureningsbekæmpelsen vil stille store krav til både det offentlige, erhvervslivet og befolkningen. Omkostningerne skal principielt udredes af den, der forurener. Befolkning-

[Kofod-Svendsen]

gens forståelse for miljølovene afhænger af, om disse følges op af konsekvente domme for forurening. Retsafgørelser i miljøsager bør træffes ud fra erkendelse af, at forureningsforhold kan have vidtrækkende indflydelse på folkesundheden og livsvigtige ressourcer, grundvand, luftens renhed m.m.

Beskæftigelsessituationen har naturligvis været stærkt fremme i denne debat, og her har vi heldigvis nogle meget opmuntrende resultater at se tilbage på. Jeg husker fra debatten for nogle år siden, hvordan det var dybt pessimistisk, at arbejdsløsheden steg og steg. Vi havde en række unge mennesker, som ikke kom i arbejde, og vi var også vidne til en række sociale og menneskelige problemer, som fulgte i kølvandet på den store ungdomsarbejdsløshed. Hvordan er situationen i dag? Der er skabt en lang række arbejdspladser, ja, som det også er blevet påpeget i tidligere indlæg: beskæftigelsesudviklingen i Danmark har jo været enormt glædelig sammenlignet med andre vesteuropæiske lande, men vi er ikke ved vejs ende. De 210.000 arbejdspladser, der er skabt under denne regering, er en begyndelse. Vi må videre, så enhver, der ønsker det, har mulighed for at få et arbejde, og her er efter- og videreuddannelse bærebjælkerne for at sikre fuld beskæftigelse.

Statsbudgettet har naturligvis været berørt flere gange. Her står vi også i en opmuntrende situation: at 1986-budgettet har overskud, og vi kan regne med balance, cirka balance, for det kommende års budget.

Men så er der et betalingsbalanceproblem. Det vil regeringen jo ikke tage alvorligt, og den ene ordfører efter den anden fra regeringens side prøver på at tale uden om betalingsbalanceproblemet, mener oppositionen. Her vil jeg nævne nogle konkrete hjælpemidler, som også er nævnt i finansredegørelsen. Det er under afsnittet om den konstruktive strukturpolitik. Der tror jeg vi har fat i nogle instrumenter, som kan ændre udviklingen i løbet af relativt kort tid.

For det første en fremtidsrettet uddannelse, for det andet forskning og produktudvikling, for det tredje import af forskningsresultater, for det fjerde forædling frem for primærproduktion – det tror jeg også vi for alvor skal satse på inden for landbrugsområdet med de strukturændringer, vi står over for dér – og endelig eksportfremme.

Magter vi at tage disse instrumenter i brug og satse på efter- og videreuddannelse, så de job, der skabes, også bliver besat med den rigtige, kvalificerede arbejdskraft, så tror jeg, vi vil magte at løse betalingsbalanceproblemet, samtidig med at vi skaber endnu flere arbejdspladser.

Vi går ud af året med en finanslov, der betyder sociale forbedringer. Lad os så gå ind i et nyt år, hvor vi tager fat om de mindste, hvor vi tager fat om børnene og de unge, så det, der er lagt op til i skattereformen, en omfordeling, som fører penge over til børnefamilierne, følges op, så vi får en børnepakke, et bredt forlig om børnepolitikken, så børnene virkelig kommer i centrum, så vi opbygger et samfund og et arbejdsmarked, der virkelig har tid til, at familien og børnene kan være sammen, og så vi skaber økonomiske rammer og muligheder for, at familien og børnene virkelig kan trives. Det er en målsætning, Kristeligt Folkeparti vil satse på og leve op til efter bedste evne i det kommende år.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Hr. Kofod-Svendsen forsøgte ved hjælp af Erik Jørgen Hansens undersøgelse at få det til at se ud, som om der ikke var hold i Socialdemokratiets påstand om et Overdanmark og et Underdanmark. Jeg går ud fra, hr. Kofod-Svendsen vil komme herop og korrigerer mig, hvis de ting, jeg nu siger, er forkerte.

Er hr. Kofod-Svendsen ikke enig med mig, når jeg siger, at undersøgelsen byggede på den samme personkreds, men 10 år senere, således at alle under 30 år slet ikke er med i den nye undersøgelse? Er det ikke rigtigt, hr. Kofod-Svendsen, at erhvervsfrekvensen hos kvinder i den samme 10-års periode, kvinder i aldersgruppen 30–40 år, næsten er fordoblet, det vil sige, at vi havde en familietype 10 år tidligere med én husstandsindkomst i den aldersgruppe og 10 år senere to indkomster i husstanden? Klart nok, at de får det bedre. Er det ikke rigtigt, hr. Kofod-Svendsen, at undersøgelsen ikke går ind i sygedagpenge, arbejdsløshedsdagpenge, efterløn, bistandshjælp?

Hvis man skal karakterisere de sociale nedskæringer, der har fundet sted siden 1982 – undersøgelsen er i øvrigt ikke specielt rettet

[Erik B. Smith]

mod 1982, desværre, må vi sige – er det så ikke rigtigt, at de områder, man har ramt, er efterløn, bistandshjælp, sygedagpenge, arbejdsløshedsdagpenge? Kan man finde nogen gruppe i det danske samfund, der er mere udsat end disse 4 grupper? Det kan man ikke. Efterlønsmodtagerne, sygedagpenge-modtagerne og de arbejdsløse har afleveret ca. 17.000 kr. om året i disponibel indkomst på grund af disse nedskæringer. Hvad bistandshjælpsmodtagerne har afleveret, er næsten ikke til at holde ud at tænke på, men i procenter er det voldsomme tal.

Vi medgiver gerne, at socialministeren nu har fået vedtaget et forslag i Folketinget, som forbedrer på visse områder, men at der ikke skulle være noget, der hedder Underdanmark, det er en uhyrlig påstand, og jeg beklager meget, hvis hr. Arne Bjerregaard er den eneste i Kristeligt Folkeparti, der er socialt ansvarlig.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg var jo forberedt på, at Socialdemokratiet i dag ville disse op med den én gang til, nemlig beklagelsen over sociale nedskæringer. Derfor vil jeg gerne henvise til først Budgetredegørelsen fra 1982, som var den sidste, Socialdemokratiet udgav, inden man opgav regeringsmagten. Hvad fortæller man her i en speciel del i Budgetredegørelsen 1982, side 134: at familieydelse skæres ned i 1982 med 425 mill. kr., at pensionsområdet reduceres med 182 mill. kr., at arbejdsløshedsdagpenge, kontanthjælp, boligsikring, boligydelse og uddannelsesstøtte reduceres med 1,1 mia. kr.

Hvad foreslår Socialdemokratiet i 1983? Det redegør man for i Budgetredegørelsen, der udkommer i oktober 1982. Det er det sidste papir, vi ser fra den socialdemokratiske regering; papiret er af den 1. september 1982. Dér siger man, at der skal skæres ned på sygedagpenge, kontanthjælp, børnetilskud og folkepension, arbejdsløshedsdagpenge, arbejdsløshedsforsikring osv. Hr. Svend Auken ryster på hovedet, han kan ikke engang huske det.

Jeg overdrager hermed dokumentet til hr. Svend Auken. Jeg synes, Socialdemokratiet skulle holde op med disse beklagelser. Ingen har mere end Socialdemokratiet benyttet sig

af at regulere også disse sociale ydelser, når der var vanskeligheder med samfundskonomien.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Det er ikke muligt inden for rammerne af en kort bemærkning at redegøre for alle konklusioner og præmisser i den undersøgelse af Erik Jørgen Hansen, men jeg er i den lykkelige situation, at Erik Jørgen Hansen har givet nogle konklusioner selv, og jeg vil gerne citere fra hans kronik i Information den 5. november i år, som er et resumé af undersøgelsen:

»Udgangspunktet for debatten er ganske tydeligt følgende: med rette eller urette har den opfattelse bredt sig, at Socialdemokratiet hævder, at levkårene er blevet dårligere og forskellen større under Schlüter. Heroverfor står min undersøgelse, som viser, at levkårene ikke er blevet dårligere og forskellene er de samme.«

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Jeg må konstatere, at hr. Kofod-Svendsen ikke på et eneste punkt kunne imødegå de ting, jeg har sagt om Erik Jørgen Hansens undersøgelse.

Det er ejendommeligt, at man nu igen skal høre disse påstande fra hr. Bilgrav-Nielsen. Jeg ved ikke, om jeg skal erindre hr. Bilgrav-Nielsen om, at Socialdemokratiet faktisk stemte for nedskæring i børnetilskuddene. Det var indtægtsreguleringen, vi ændrede, idet vi sænkede grænsen for, hvor indtægtsreguleringen startede, og vi løftede aftrapningsprocenten fra 6 til 10. Vi stemte for regeringens forslag, fordi det lå i Socialdemokratiets eget forslag. Nu skal vi minsandten høre, at vi er utroværdige.

Folkepensionen. Vi indførte indtægtsregulering af folkepensionen. De partier, der sidder i regering i dag, gik med næb og kløer mod indtægtsregulering af folkepensionens grundbeløb, indtil de kom i regering. Så havde de pludselig ikke længere noget imod, at Socialdemokratiet lagde sine stemmer til, for vi havde sagt på forhånd, at det syntes vi var rigtigt, fordi der skulle skæres.

[Erik B. Smith]

Vi er ikke på noget tidspunkt kommet med noget udspil, f.eks. om 9-måneders reglen. Den nuværende finansminister vil jo som socialminister huske den lange diskussion, vi havde, og det er uhørt, hvis vi igen skal have stukket det i næsen. I øvrigt har den nuværende finansminister bekræftet utallige gange, at Socialdemokratiet aldrig nogen sinde har været inde på 9-måneders reglen.

Vi har drøftet nedskæringer på sygedagpengene ved at lave en 2-års begrænsning med den klare forudsætning, at der var mulighed for dispensation, hvis sagerne ikke kunne afgøres inden for 2 år. Regeringen har indført en 2-års grænse, som næsten er ultimativ, og som vi igen og igen har bedt om at få fjernet.

Der er ikke meget hold i den påstand, som hr. Bilgrav-Nielsen kommer med, bortset fra Socialdemokratiets troværdighed ved at stemme for forslag, vi tidligere har lagt frem som regering.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Det er lidt ejendommeligt, at man skal høre Det Radikale Venstre stå og læse tal op om, hvad der skulle spares i den socialdemokratiske periode.

Ingen var i tvivl om, at det forslag, Socialdemokratiet lagde frem, og som vi ikke kunne få igennem, indeholdt en række reguleringer på samtlige områder. Hvad var det så, hr. Bilgrav-Nielsen læste op og sagde: hvad er det egentlig, Socialdemokratiet vil gøre?

Lad mig bare tage fat på arbejdsløshedsunderstøttelsen. Det er korrekt, at vi havde foreslået en række reguleringer af understøttelsen, som ville betyde en besparelse på ca. 1 mia. kr. Men hvad var det, hr. Bilgrav-Nielsen gennemførte sammen med regeringen det samme år, og hvad er det, der er grunden til, at vi siger, at det har været kolossalt asocialt? Det var besparelser på 5 mia. kr. på arbejdsløshedsdagpengene. Så kan man godt stå og lufte, at Socialdemokratiet har haft holdninger, som ligner det, man selv har gennemført, men det er jo lodret usandt. Man har gennemført besparelser på 5 mia. kr. på det område, uden at man har villet regulere på det.

Lad mig så sige om folkepensionen, at alle jo kan huske, at regeringen kom med et for-

slag om at fjerne dyrtidsreguleringen af folkepensionen, og først efter at Fremskridtspartiet på daværende tidspunkt havde sagt fra, viste Det Radikale Venstres sociale holdning sig, så de viste mod til også at gå imod regeringen. Det har vi sandelig ikke Det radikale Venstre at takke for. Det har vi faktisk Fremskridtspartiet at takke for, som dengang var tungen på vægtskålen.

Det Radikale Venstre har ikke vist nogen social holdning på dette område overhovedet.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg har flere gange appelleret til, at vi prøvede at koncentrere os lidt om fremtidens problemer. Det er hidtil ikke lykkedes. Hr. Bilgrav-Nielsen prøver at undgå at se ind i fremtiden ved at stirre sig blind på forkerte oplysninger om fortiden.

Jeg skal kun tage én fejlagtig oplysning, som hr. Bilgrav-Nielsen gav, nemlig oplysningen om, at der skete nedskæringer på arbejdsløshedsdagpengeområdet i den tidligere socialdemokratiske regering. Det er rigtigt, at der under den tidligere socialdemokratiske regering også omkring regeringsskiftet foregik besparelser på A-kassedagpengeområdet. Det skete bl.a. på grund af fejludbetalinger, som vi anså for at være et meget, meget stort problem, og som vi gjorde en kæmpeindsats for at få fjernet. Det skete bl.a. på områder med utilsigtet anvendelse af dagpengesystemet, som vi aldrig har været tilhængere af, og som vi gjorde os store anstrengelser for at få fjernet.

Det, vi sagde klart nej til, var at ødelægge reguleringen for den almindelige arbejdsløse og for den almindelige efterlønsmodtager. Og det, der er sket under den borgerlige regering, er, at man har fjernet reguleringen både for efterlønsmodtagerne og for arbejdsløshedsdagpengemodtagerne med det resultat, at disse mennesker i dag er 17 pct. bag efter dem, der er i arbejde. Jeg synes, man skulle vedkende sig, at sådan er det.

Når Socialdemokratiets ændringsforslag i går var dyre, er det ikke, fordi Socialdemokratiet har ønsker om at bruge mange penge, men fordi rækkevidden af de sociale nedskæringer, der er gennemført under den borgerlige regering, gør, at selv en halv opretning

[Svend Auken]

som den, vi foreslog for arbejdsløsheds- og efterlønsområdet, koster mange penge.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Hr. Svend Auken brugte et udtryk: man skulle vedkende sig, at sådan er det. Jeg har netop villet fremholde nogle ting, der viste, at sådan er det.

Først og fremmest at man har brugt en række følelsesladede udtryk. Man ynder udtryk som »sociale tabere«, »udstødte« og »afskrællede«. De udtryk har vi mødt den ene gang efter den anden her fra Folketingets talerstol. Når der så kommer en undersøgelse, kan man altid begynde at kritisere vedkommendes videnskabelige metode. Jeg har tillid til, at her har vi én, der virkelig er videnskabeligt uddannet til at foretage nogle søbre undersøgelser, og vedkommende konkluderer, at levekårene ikke er blevet dårligere og forskellene er de samme. Hvorfor så bestride disse kendingsninger, fordi det strider mod det virkelighedsbillede, man har prøvet på at opbygge?

Erik Jørgen Hansen redegør jo også strålende for, hvordan politikere kan prøve på at opbygge et virkelighedsbillede ved bestemte følelsesladede formuleringer. Når der så kommer en undersøgelse, der kuldkaster disse formuleringer, som har vist sig ikke at holde stik, hvorfor så ikke vedkende sig, at sådan var det nu engang?

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg ved snart ikke, hvad jeg skal sige til hr. Svend Auken. Nu beklager han sig over, at vi ikke vil tale om fremtiden. I formiddags nægtede hr. Svend Auken at sætte tal på sin egen fremtid, sit eget program for, hvad der skal ske, »Danmark for hele Folket«.

Så forsøger vi nu, da vi ikke kan få det at vide, at henvise til, hvad Socialdemokratiet gjorde, da de sidst havde regeringsmagten. Det er jo også interessant; det kunne jo antyde lidt om, hvad man vil gøre, hvis man igen får regeringsmagten. Jeg har henvist til to publikationer, som er udgivet af den socialdemokratiske regering selv, hvoraf det fremgår, at ingen mere end Socialdemokratiet har benyttet sig af at regulere indkomstoverfør-

sler, sociale ydelser, når det gjaldt om at spare på de offentlige budgetter. Der er kun én grund til, at det ikke blev gennemført dengang i 1982, og det er, at den socialdemokratiske regering gik af.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Jeg har lyst til at sige til hr. Kofod-Svendsen, at Erik Jørgen Hansen er den første til at beklage de begrænsede videnskabelige metoder, han har haft mulighed for at anvende, fordi man ikke ville stille midlerne til rådighed inden for det institut, hvor han arbejdede. Derfor faldt hele gruppen under 30 år ud.

Jeg kan også fortælle hr. Kofod-Svendsen, at Erik Jørgen Hansen planlægger en ny undersøgelse, hvor han netop vil forske i fattigdomsproblemerne, og jeg vil gerne – selv om jeg synes, det er sagt tusindvis af gange – give hr. Kofod-Svendsen et eksempel. I den gamle bistandslov var der f.eks. en regel, der sagde, at inden man placeres fra forbigående bistandshjælp til varig bistandshjælp, skal der gennemføres et revalideringsforløb. Den nuværende regering med hr. Kofod-Svendsens partis stemmer fjernede i det store og hele kravet om revalidering; man satte 9 måneder senere folk ned på den lave sats, færdig! Er der noget at sige til, at vi siger, at de grupper er udstødte, de er opgivet?

Endelig vil jeg sige om socialpolitikken, at et lands socialpolitik måles nu engang på, hvordan man behandler de dårligst stillede i samfundet, ikke hvordan man behandler folk med to indkomster i en husstand.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg ved godt, det er svært for hr. Bilgrav-Nielsen at holde tingene sammen. Jeg vil derfor gerne gentage én gang til, hvad vi tænkte at gøre, og hvad der efterfølgende blev gennemført. Vi sagde: alle de steder, hvor der kan påvises misbrug, alle de steder, hvor der kan påvises en forkert anvendelse af dagpengesystemet, skal der skæres ned og spares. Det har altid været arbejderbevægelsens tradition, at i et system, man selv har bygget op, skal papirerne være i orden. Derimod sagde vi nej til tanken om at skære ned

[Svend Auken]

på reguleringen af efterløns- og dagpengesatserne. Folk, der er gået på efterløn, har krav på en levestandard, der følger med dem, der er i arbejde. Folk, der er på dagpenge, har det samme krav.

Hvad skete der, da den borgerlige regering kom til? Med hr. Bilgrav-Nielsens stemme suspenderede man reguleringen og har i princippet, bortset fra 2 pct., suspenderet den frem til udgangen af 1987. Det vil sige, at nogle af de allerdårligst stillede menesker i dette land har fået forringet deres vilkår med 20 pct. Det sagde den daværende socialdemokratiske regering nej til i oktober 1982. Det siger vi stadig væk nej til, for vi mener, at det er uret. Men vi vil naturligvis aldrig afvise at gå ind og standse utilsigtet anvendelse eller misbrug af nogle ordninger.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg vil gerne sige til hr. Erik B. Smith, at jeg har aldrig bestridt, at der er fattigdomsproblemer i Danmark. Tværtimod har det været væsentligt for mig at finde ud af, hvilke grupper der har brug for ekstra hjælp og bistand. Der er vi kommet et skridt i den rigtige retning med det, vi har vedtaget med kontanthjælpsforslaget i dag. Det er netop målrettede grupper, som jeg har redegjort for, og vi skal videre ad den vej. Det, der har været mit anliggende, er blot at punktere følelsesladede ord som »sociale massegrave« og »Over- og Underdanmark« og »bombet tilbage til stenalderen«, og jeg har tilladt mig at bruge den undersøgelse, som er fremkommet. Hvis den havde været så elendig, tror jeg næppe, at en så anerkendt forsker ville have lagt navn til den.

Pia Kjærsgaard (FP):

Finanslovdebatten er i år en ren paradeforestilling, og eftersom lovforslaget allerede er klar til godkendelse af regeringen og det radikale støtteparti, er der egentlig ikke så forfærdelig meget at debattere om.

Ordførerne fra de forskellige partier og dermed også jeg selv deltager næsten kun af hæflighed over for det høje Ting, for tingene er jo som sagt aftalt. Lovforslaget er forelagt bag de sædvanlige lukkede døre for de Radikale og herefter godkendt, inden andre partier fik lejlighed til at kommentere resultatet.

Det er derfor uden at rødme, at jeg kan konstatere, at resultatet er blevet derefter. Arbejdsgiverne må endnu en gang holde for: en ny beskatning på omkring 1 mia. kr., hvorved dansk erhvervsliv endnu en gang bliver sat tilbage konkurrencemæssigt.

Med året 1987 tager vi hul på skattereformens uigennemsigthed, og mange vil konstatere, at regeringen fortsætter sin linje med, at få skal have for meget, og færre skal have for lidt.

Skattetryksregeringen, de offentligt ansattes beskytter og erhvervslivets skræk har med sin røde skattereform vist, at man i handling er tæt knyttet til socialisterne i de skattepolitiske mærkværdigheder.

Den fortsatte umyndiggørelse af danske skatteydere må og skal standses. »Kur« efter »kur« har mere og mere frataget den arbejdende del af befolkningen lyst til at arbejde mod skattepligtig løn. Tegnene på, at den vanvittige skatteplyndringspolitik ikke vil accepteres, fremgår af den stigende mængde såkaldt sort arbejde, der udføres. I takt med de stigende skatter og afgifter vokser opfindsomheden med hensyn til at undgå skatteministerens bundløse kasse, og det er der jo egentlig ikke så meget at sige til.

Grænsehandel og sort arbejde er to forskellige begreber, men de er fælles om én ting, nemlig at man vil undgå det unødvendige skatte- og afgiftstryk.

Her vil jeg gerne rette en mere personlig kritik imod skatteministeren, der gang på gang til pressen udtaler, at hvis vi skal bevare velfærdssamfundet, kan skatterne ikke sættes ned. Skatteministeren ved godt, at den kommentar ikke er rigtig, og derfor vil jeg gerne her tage afstand fra den slags manipulation, der bygger på bevidst fejlagtige oplysninger. Vi har før levet under et lavere skattetryk. Vi har før levet uden et gigantisk betalingsbalanceunderskud. Vi har haft et velfærdssamfund i mange, mange år, også mens skatteministeren ikke var skatteminister. Desværre har de gamle partier herinde stået last og brast om at ødelægge dette velfærdssamfund ved at føre en tåbelig økonomisk politik og ved at godkende den.

Hvad er det for et velfærdssamfund, skatteministeren ønsker at bevare under verdens højeste skattetryk? Det er samfundet, hvor 220.000 mennesker er arbejdsløse, hvor ventelister til hospitalerne desværre florerer i

[Pia Kjærsgaard]

bedste stil, hvor vi ikke har penge til at hjælpe syge og svage til den absolutte hjælp, hvor pensionister må supplere pensionen med sort arbejde såsom flaskeindsamling fra affaldsbøtter eller havearbejde el. lign., hvor ungdommen ikke har sporet, hvor den skal finde optimismen, hvor husejerne, der har løst boligproblemerne selv, bliver knust i fiktive skatter, og hvor bilister flås af benzinafgifter, når afgifterne på selve bilen er betalt.

Det er et samfund, hvor landmænd får penge for at skære ned på deres bestand og bøder for at gøde jorderne, et samfund, hvis forsvar bygger på fodnoter og andre utroværdige tiltag, og hvor nedlagte kasernebygninger besættes med lovgivernes velsignelse og belønning under navnet Christiania, Nordens eneste samfund, der forsnyder sig mod landets love med regeringens godkendelse, et samfund, hvor kriminelle belønnes mere ved vold end ved papirkriminalitet, og hvor der findes et retssystem, der snart ikke mere tør idømme straffe af betydning, et samfund, hvor fiskerierhvervet støt og roligt kvæles af kvoter, skatter og konstante belønninger for at trække skibene på land.

Dette pragtsamfund, som de gamle partier har skabt, er ikke så pragtfuldt, som man gerne vil gøre det til. Tvangsfjernelser af børn: skatter og afgifter. Manglende organisationsfrihed: skatter og afgifter. Hastighedsbegrænsninger: skatter og afgifter. Specielle flygtningelove: skatter og afgifter. Naturgaskandale: skatter og afgifter. Hybridnetsskandale: skatter og afgifter. Storebæltfsiasko: skatter og afgifter. Og sådan kunne jeg såmænd fortsætte med at nævne det borgerlige samfund, der nødvendiggør de urimelige skatter og afgifter, som Fremskridtspartiet vil have fjernet, uden at der i øvrigt bliver rokket ved det ægte velfærd, hr. skatteminister, i dette land.

Det er en umulig opgave at prøve at finde ud af, hvad årsagen er til, at regeringen er blevet enig med de Radikale om at forøge de offentlige udgifter med 1,4 mia. kr. ved det nyligt indgåede forlig bag de lukkede døre. Fra radikal side udtrykkes der tilfredshed med denne vanvittige stigning, men offentlig økonomi har jo heller aldrig være radikal politik.

I en tid – der nu har varet i alt for mange år – med underskud på betalingsbalancen, kæmpeskattetryk og afgiftsplyndring er det

selvfølgelig helt uacceptabelt at fortsætte med at øge de offentlige udgifter. Endnu en gang har den blegrøde regering fulgt sin forligspartner til døren med dybe buk og smil. Tilbage står en god portion undrende vælgere, der kan se frem til en ny forringelse af deres økonomiske vilkår, når denne finanslov træder i kraft.

At tænke sig, at disse fire tandløse partier ikke har lært af fortidens fejltagelser, hvor de offentlige udgifter startede deres himmelflugt! Hvor er den varslede hjælp til de fattige og de økonomisk dårligst stillede? Hvad skal de unge gøre på deres vej frem mod arbejdsmarkedet, når deres økonomiske muligheder blokeres af fire socialistisk tænkende regeringspartier? Det er sørgeligt at se, hvordan disse partier groft misbruger den tillid, vælgerne viste dem ved sidste valg. Jamen det var jo i realiteten det, der skete. Vælgerne troede på, at nu havde vi fået en borgerlig regering, en antisocialistisk regering, der ville føre Danmark i en anden retning end den, vi havde kendt i så mange år.

For Fremskridtspartiet er det efterhånden spørgsmålet, om vi ikke vil opnå bedre økonomiske forhold ved at pege på en anden statsminister end den nuværende. Trods statsministereffekt, stokkemeter, 43 mandater, en borgerlig presse i rimeligt omfang og mediernes bevågenhed er gassen gået af det konservative parti som et dynamisk og troværdigt parti, fordi det alt for ofte er gået i spidsen, når vi skal indføre socialistisk politik.

Jeg vil tillade mig at betragte dette finanslovsforslag som det sidste, der vil komme i denne regerings tid, eftersom det må betragtes som urealistisk, at der ikke udskrives valg inden næste samling.

Det er derfor ekstra interessant at gennemgå, hvad regeringen har fundet frem til skal være den borgerlige regerings finansoplæg. Det er jo mange spændende og højst interessante ting, de borgerlige partier ønsker at afsætte penge til. Man er rundhåndet med millionerne til det offentlige transportsystem, der skal have 275 mill. kr. ekstra. Fredsforskning, ja, det må jo siges at være overraskende, at de borgerlige støtter her, samtidig med at der skal rulle millioner til sikkerheds- og nedrustningsudvalget. Forskønnelse af byernes bygninger hæves til 1,2 mia. kr., og der skal for alvor drives økologisk landbrug, vi-

[Pia Kjærsgaard]

ser de ekstra 10 mill. kr. til landbrugsministeren. Tænk, jeg har hele tiden troet, at det var radikale og socialister, der havde den slags ting på programmet, men der kan man alligevel se, hvor man kan tage fejl.

I Venstres gruppe er der medlemmer, der virkelig tør ytre sig mod regeringens under-skudspolitik, men uanset om man hedder Kofoed, Fogh Rasmussen eller Heiselberg til efternavn, så er der faktisk mening med galskaben. Det ligger dog cementeret, at også disse tre herrer har det samme ansvar for den socialistiske linje, regeringen fører i sin økonomiske politik, men måske er der lys forude. Hvis denne tankegang kunne give sig udslag i konkrete tiltag fra Venstre, vil Fremskridtspartiet være meget positivt indstillet over for Venstre, når en ny regering skal dannes efter et valg. Hvis der derfor var nogen, der havde siddet og troet på, at nu peger de på en socialdemokratisk regering – det vil man jo godt beskyldte Fremskridtspartiet for – så vil jeg sige, at vi måske også kunne have Venstre i tankerne. Men det kræver bestemt, at Venstre ændrer holdning også udadtil, ikke bare i partiprogrammet, men også her i folketingssalen.

Fremskridtspartiet ønsker handlekraft og troværdighed i den økonomiske politik og en kraftig reduktion i det danske skatte- og afgiftssystem. Det kan vi måske blive enige med Venstre om og sammen fjerne den styring på regeringen, som de Radikale har i dag. Vi skal have markeret en opbremsning i de offentlige udgifter og ikke i de private. Vi skal give erhvervslivet de rigtige muligheder for en eksportvækst gennem en nedsættelse af skatte- og afgiftssystemet.

Den radikale jubel over at være årsag til, at de offentlige udgifter øges med 1,4 mia. kr. næste år, vil forhåbentlig vise sig at få negativ betydning for partiet.

Hvis det virkelig viser sig, at regeringens fire pæne borgerlige partier også har tænkt sig at godkende nye offentlige udgifter, er alt håb om en ikkesocialistisk regering efter et valg urealistisk.

Som et socialt ansvarligt parti kan det selvfølgelig glæde Fremskridtspartiet at konstatere en forøgelse på socialbudgettet med 3 mia. kr. En nærlæsning får dog denne glæde mindsket, når det konstateres, hvad pengene skal gå til. Det er til delpension, kontant-

hjælp til asylsøgere og barseldagpenge, og det er jo ikke lige Fremskridtspartiets kop te.

Pensionisterne får en lang næse, men socialdebatten skal ligesom have en drejning, hvis jeg har forstået socialministeren ret. Penge til en forbedret pension skal glemmes, og tilskud til medicin skal tilsyneladende erstattes med tilskud til snaps eller Gammel Dansk og vin. Har Kristeligt Folkeparti givet sin tilslutning til denne nye stil, hvor pensionister skal fyldes med brød og skuespil, så de glemmer de økonomiske problemer?

I øvrigt er den danske snaps så afgiftstynget, at det nok vil være de færreste pensionister, der vil få råd til at følge ministerens forslag. Vi synes, det er et godt forslag, men pensionisterne skal altså også have mulighed for at følge det.

Jeg læste for nylig en artikel i en avis, der mere end så meget andet viser, hvilke tåbeligheder skatteydernes penge bruges til. Til sammenligning har vi skatteministerens ord for, at det er nødvendigt med de skatter og afgifter, vi har, hvis vi ønsker velfærdssamfundet. Hvad skatteministerens velfærdssamfund er, ved vi ikke præcis, men kan blot konstatere, at vi aldrig har fået en offentlig definition på udtalelsen.

I den nævnte artikel stod omtalt, at Filminstituttet, det kære væsen, der står noteret med 6,5 mill. kr. i driftsudgifter, har uddelt 1 mill. skatteyderkroner som kompensation, kompensation for filmarbejder, der har haft en svag indtjeningssevne, altså noget filmisk bras, som publikum ikke har ønsket at se. Det skal så belønnes af en kulturjury, der står på lønningslisten for de 4,2 mill. kr., der er afsat til instituttet. Behøver jeg at nævne, at der sikkert er givet statstilskud til disse film, da de skulle laves. Det er simpelt hen bindegalt.

Jeg er selvfølgelig bekendt med, at den samme slags uhyrligheder finder sted over for forfattere, hvis bøger der ikke er salg i, men som kulturministeren derefter belønner for det manglende salg. Jeg beklager, men jeg forstår ikke den slags tåbeligheder.

Når borgerlige partier i den grad fører socialistisk politik i hverdagen og tilmed understreger det under finanslovens tilblivelse, så skal det jo gå galt.

Det grønne firkløver er stille og roligt gået hen og har skiftet ham. Den grønne farve er nu blegrød og falmet. Firkløveren har ladet

[Pia Kjærsgaard]

ukrudtet vokse op omkring sig og har derfor været årsag til, at det langsomt visner.

Så kunne jeg se på undervisningsministeren før, at jeg havde begået en mindre fejl. Jeg mente naturligvis, at mange skal have for lidt. Tak for korrektionen.

Albrechtsen (VS):

VS stemmer imod den borgerlige finanslov. I går blev ændringsforslagene om social genopretning, flere penge til miljøet og færre penge til militæret stemt ned af de borgerlige. Afstemning efter afstemning om ændringsforslagene i går viste den borgerlige blok inklusive Det Radikale Venstre over for SF, Socialdemokratiet og VS. Derfor synes jeg også, at det rigtige er, at Socialdemokratiet ved den endelige afstemning følger dette mønster og sammen med os andre stemmer imod finanslovsforslaget.

Hovedlinjen i den borgerlige finanslov er klar: øget arbejdsløshed og fortsat fattigdom blandt dem, der i forvejen er hårdt ramt af regeringens politik. Regeringen regner nu selv med, at arbejdsløsheden i 1987 vil stige med 15.000, fra 220.000 til 235.000. Den såkaldte kartoffelkur, der først og fremmest rammer lejerne, er en væsentlig årsag til den stigende arbejdsløshed. Endnu værre er det, at regeringen nu ligefrem har gjort den høje arbejdsløshed til sin politik for de næste mange år, i hvert fald indrømmer finansministeren i Finansredegørelsen, at resultatet af den såkaldte genopretningspolitik bliver, at der i 1991 er en arbejdsløshed på 8,2 pct. imod de 7,8 pct., der er i år.

Hvis den borgerlige politik får lov til at fortsætte, tror jeg endda, at det bliver endnu værre. F.eks. tror jeg, at de stigende ulemper ved EF-medlemskabet vil gøre regnestykket værre, og det er jo problemer, som en borgerlig regering ikke kan og ikke vil gøre noget ved.

Kartoffelindgrebet i oktober viste også, at regeringen ligefrem er modstander af fuld beskæftigelse. Der var nemlig sket det, at der var ved at være fuld beskæftigelse i byggesektoren – ja, regeringen bruger godt nok ikke udtrykket »fuld beskæftigelse«, den kalder det overophedning, og overophedning er noget, der skal gribes ind over for. Så gjorde man det dyrere at bygge eget hus uden samtidig at udvide det almennyttige byggeri, og

resultatet har allerede været et dramatisk fald i nybyggeriet. I år bygges næsten 28.000 boliger. Til næste år falder det til 23.000–24.000 boliger.

Regeringen mente, at der var blevet for stort lønpres i byggesektoren. Derfor skulle der skæres ned, så lønmodtagerne ikke blev for stærke over for arbejdsgiverne. Jeg tror også, det er en af hovedårsagerne til, at regeringen nu planlægger med høj arbejdsløshed langt ind i næste årti. Så kynisk er regeringens tankegang. Der skal være en reservearmé af arbejdsløse. Derigennem svækker man fagbevægelsen. Alene dette er tilstrækkelig grund til at stemme denne finanslov ned og forsøge at vælte regeringen.

Vi har netop modtaget en undersøgelse fra Socialforskningsinstituttet om arbejdsløsheden. Ikke overraskende bekræfter denne undersøgelse, at det er kvinderne, som rammes stadig hårdere. Undersøgelsen viser også, at det er unge kvinder og kvinder mellem 45 og 54 år, der har de mest usikre beskæftigelsesmuligheder. Resultatet af den permanent høje arbejdsløshed er voksende fattigdom, flere på nedsatte dagpenge, flere på bistandslovens fattighjælpsparagraf.

Men arbejdsløsheden har ikke bare konsekvenser for dem, der umiddelbart rammes. Sammen med bolignød, mangel på uddannelsespladser og frygten for arbejdsløsheden ændres hele samfundet i negativ retning. Fremmedhad og racisme er f.eks. børn af den kapitalistiske krise. Den kapitalistiske krise udnyttes af de ultrahøjrekræfter, som vi f.eks. har set i Frankrig, og som vi også har set herhjemme i form af f.eks. pastor Krarup, til at gøre flygtninge og indvandrere til syndebukke.

Også her i Danmark har racismen stukket sit hæslige ansigt frem, og i stedet for at tage kampen op dukkede flertallet her i Folketinget hovedet og bøjede af for stormen. Ja, regeringen talte ligefrem om risikoen for en folkevandring. I stedet for over finansloven at afsætte penge til boliger osv. til flygtningene, i stedet for at slå fast, at Danmark naturligvis skal tage sin andel af flygtningene, valgte man på det nærmeste at lukke grænsen, så vi nu kun modtager omkring 50 flygtninge om ugen.

Det Radikale Venstre og vel også Kristeligt Folkeparti har vistnok engang opfattet sig selv som sociale garanter, men når vi ser

[Albrechtsen]

bort fra hr. Arne Bjerregaard, har de to partier helt og holdent spillet fallit i denne rolle, og når Det Radikale Venstre nu tillader, at folk kommer på nedsatte dagpenge, endda på trods af at uddannelsestilbudsordningen blev en ren fiasko, viser dette, at partiets sociale samvittighed nu er slidt op. Bortset fra militærspørgsmålet må vi fremover regne de Radikale for at være et almindeligt konservativt parti ligesom f.eks. Venstre, uden de formildende træk, som ellers var knyttet til den såkaldt socialliberale tradition.

Det socialliberale standpunkt er forsvundet ud af dansk politik. Derfor har de to partier formentlig også afskåret sig fra at vende tilbage til et samarbejde med Socialdemokratiet om den økonomiske politik, og det gør bestemt heller ikke noget, for så får vi en klarere og bedre deling mellem højre og venstre i dansk politik. Det understreger, at alternativet til den borgerlige regering er og bliver arbejderflertallet.

Alligevel er det lidt trist, at det skulle ende sådan med Det Radikale Venstre, som i sin tid blev grundlagt på høje sociale idealer. F.eks. voksede Det Radikale Venstre i hovedstaden op side om side med arbejderbevægelsen og samarbejdede med denne, ikke bare i militærspørgsmålet – Socialdemokratiet gik dengang ind for afrustning – men så sandelig også på det sociale område. Siden støttede partiet også en række reformer. Nu er det så endt med, at de Radikale er med til at bryde ned, hvad der på den måde blev bygget op.

I de første par år efter regeringsskiftet i 1982 kendte den borgerlige optimisme ingen grænser. Opsvinget havde bidt sig fast. Nu må vi bare konstatere, at det eneste, der rigtig har bidt sig fast, er arbejdsløsheden, og selve denne kunstige optimisme er nu ved at forsvinde. Danmarks Statistik har for nylig lavet en undersøgelse om forbrugernes forventninger. Undersøgelsen viser, at tilliden til den økonomiske udvikling kan ligge på et meget lille sted, og når man så tager i betragtning, at regeringens økonomiske politik netop i høj grad bygger på, at denne kunstige optimisme for alt i verden skal opretholdes, betyder det, at den økonomiske opbremsning, som alle nu regner med i 1987, vil blive selvforstærkende og føre til endnu værre resultater, end beregningerne i dag viser.

Den borgerlige regering er kørt fast. Den står nu over for en overenskomstsituation, hvor der er god grund til at håbe, at lønmodtagernes tålmodighed med arbejdsgiverne er slut. I dette finanslovsforslag er der ikke afsat penge til ordentlige overenskomster med de offentligt ansatte. Der skal være penge til 35 timers uge, efter vores mening med fuld løn- og personalekompensation, der skal være penge til at oprette de offentligt ansattes lønnefterslæb, og de lave lønsatser skal hæves. Påskestrejken i 1985 imod regeringens tvangsindgreb i overenskomsterne viste, at der her ligger en styrke, som for første gang rystede denne regering, der ellers siden 1982 stort set uden alvorlig modstand havde gennemført det ene angreb på lønarbejderne, lejerne og de arbejdsløse efter det andet. Men i påsken 1985 var tålmodigheden slut, og ud af strejkerne voksede kravet om arbejderflertallet.

Også på andre vigtige områder er regeringen kørt fast, f.eks. når det gælder landbrug, miljø og EF. Denne finanslov bygger på milliardindbetalinger til EF, men også på milliardtilskud til især det danske landbrug. Tiden er meget hastigt ved at løbe fra dette system, og her tænker jeg ikke bare på de store overskudslagre, men først og fremmest på miljøets og det danske landbrugs fremtid. Havet er så truet, at der simpelt hen er tale om et kapløb med tiden. Derfor må der gribes langt dybere ind, end regeringen og Det Radikale Venstre hidtil har villet være med til. Det er ikke nok med lidt økologisk landbrug i det ene hjørne. Hele landbrugsproduktionen må lægges om, så forbruget af kunstgødning, importerede foderstoffer, pesticider, tilsætningsstoffer osv. nedskæres voldsomt. Det kræver bl.a. en fuldstændig omlægning af landbrugsstøtten, men det vil også give det danske landbrug en chance for at gennemføre en omstilling, den enorme omstilling i tide og dermed på længere sigt muligheden for at kunne levere de varer, som fremtidens miljøbevidste forbrugere overalt vil kræve.

I øvrigt er landbrugspolitikken ikke det eneste, der er ved at løbe helt af sporet i EF. Den politik, som er nødvendig for at fjerne fattigdommen og for at løse miljøproblemerne, for at skabe mindre ulighed i samfundet og større social trykthed, for at bekæmpe racismen i stedet for at stikke hovedet i busken, også for at stoppe oprustningen og den

[Albrechtsen]

enorme bortødslen af midler til våben og krigsforberedelser, det er en politik, der er helt modsat den borgerlige regerings. Disse problemer vil ikke blive grundlæggende løst under arbejderflertallet, det skal vi ikke bilde hverken os selv eller andre ind. F.eks. vil Socialdemokratiet jo ikke være med til at skære ned på militæret, og partiets rolle i flygtningesagen har sandelig heller ikke været opmuntrende.

Men debatten om de mange ændringsforslag til dette finanslovsforslag, som oppositionen har stillet, viser, at et arbejderflertal så sandelig er værd at kæmpe for; der må bare et mere ambitiøst program til end det, Socialdemokratiet hidtil har lagt frem.

Et af hovedproblemerne er, at Socialdemokratiet har indgået det famøse skatteforlig med regeringen. Dette skatteforlig passer som fod i hose til den borgerlige finanslov, det passer kun meget dårligt til det kommende arbejderflertal. Her vil det nemlig efter VS' mening være nødvendigt at gå til angreb på fradragsordninger over en meget bred front.

Alle selskabernes mange fradrag skal saneres væk. Selskaberne kan i dag afskrive osv., så masser af selskaber dårligt nok betaler skat, selv om de reelt har et pænt overskud.

Det kan heller ikke være rigtigt, at der gennem fradrag skal gives tilskud til privat pensionsopsparing. Derfor må realrenteforliget erstattes med en ordentlig pensionsbeskatning, samtidig med at folkepensionen forbedres, så alle på den måde sikres på lige fod.

Rentefradraget må afvikles, men selvfølgelig over en periode, så ingen drives fra hus og hjem, og således at lejeværdibeskatningen samtidig afvikles. Sammen med beskatning af værdistigninger og skattefrie avancer osv. kan der gennemføres en virkelig mærkbar social omfordeling ved brug af disse indtægter.

Da regeringen gennemførte renteaftægten i forbindelse med kartoffelkuren, brød regeringen selv skatteforliget, i hvert fald når det drejer sig om rentefradraget. Derfor er Socialdemokratiet efter min mening også frit stillet til efter valget at være med til at ophæve renteaftægten, der rammer lejerne helt ensidigt, og i stedet være med til at gennemføre en ordentlig rentefradragsreform.

Regeringen får sin finanslov vedtaget i dag, det kan vi ikke hindre. Vi kan prøve at samle så mange stemmer imod den som muligt, men kanhænde det bliver den sidste finanslov, denne regering får igennem. Det afgør lønmodtagerne og vælgerne forhåbentlig hurtigst muligt i 1987.

Breckmann (Fær.):

Som en bemærkning »off the record« kan jeg godt indlede med at sige, at de medlemmer, der måske havde forventet en redegørelse for min nys overståede tur til Sydafrika, desværre bliver skuffet i denne omgang, for jeg agter kun at tale om finansloven.

For jer medlemmer af Folketinget er denne finanslov noget ganske særligt. Der er både forhåbninger og bange forventninger, fordi den måske er denne regerings sidste finanslov; i mit tilfælde forhåbentlig dog kun den sidste i denne valgperiode.

For mig som færøsk repræsentant har finansloven betydning, idet den lægger op til en bløktilskudsordning for Færøerne. Teknisk betyder ændringen, at vi fremtidig slipper for en utallig og uoverskuelig masse småkonti og overførsler, efterreguleringer og tilbagebetalinger til øremærkede administrative udgifter på Færøerne, og i stedet for denne besværlige mellemregning får landskassen et lige så stort, men samlet beløb overført, der hovedsagelig forvaltes af os selv ifølge gældende og kommende love og regler, der udarbejdes i fællesskab og forståelse.

Principielt tillægger mit parti, Folkeflokket, denne nyordning i tilskudsformen stor betydning. Den er en naturlig fortsættelse af vore bestræbelser på at overtage så stort et ansvar for landshusholdningen som muligt i det tempo, der kan skabes politisk stemning for på Færøerne.

På mange måder kunne denne udvikling være gået hurtigere. Det er nu over 80 år siden, min forgænger her på Tinge og senere Folkeflokkens medstifter, Jóannes Patursson, første gang modtog et såkaldt tilbud fra den dengang nystiftede danske Venstregering om større færøsk økonomisk og administrativ selvansvar, der dog ikke blev til virkelighed før næsten et halvt århundrede senere, nemlig i 1948 med hjemmestyreløven.

[Breckmann]

Det er netop inden for denne lovs rammer, at denne finanslovs bloktilskud passer så naturligt.

Jeg vil benytte denne lejlighed til at takke den danske regering som den ene af forhandlingsparterne for dens medvirken til at gennemføre bloktilskuddet, selv om jeg godt kunne tænke mig og ser frem til et endeligt fastlagt beløb, hvorefter alle yderligere færøske offentlige aktiviteter og deres prisstigninger bliver betalt fuldt og helt af os selv. Men det må så komme i næste omgang. Man skal som bekendt ikke lade idealet forhindre gennemførelsen af den efter omstændighederne bedst mulige løsning. Det bedste må ikke være en fjende af det gode.

Vi blev under sidste forhandlingsrunde mellem landsstyret og Statsministeriet lidt foruroligede og forundrede over, at utilfredshed i landsstyret med regeringens villighed til at punge knap 100 mill. kr. ud over det budgetterede grundbeløb på godt 500 mill. kr. førte til en udsættelse af forhandlingerne. Jeg forstår ikke, at et parti som Republikanerne, venstresocialistisk og separatistisk, har politisk samvittighed til at være misfornøjet med 500 mill. kr. fra statskassen som en udgangsbetingelse for et bloktilskud, der i sig selv må betragtes som et fremskridt i forholdet mellem vore to lande. Men der er som bekendt socialdemokratiske partnere i landsstyret og derved med i forhandlingerne, og det kan være en del af forklaringen.

Jeg formoder, at regeringen har gjort landsstyret det pinlig klart, at hvis man ikke når til enighed og fortsætter med den nuværende ordning, bliver Færøerne offer for jeres kraftige besparelser i fremtiden, og den trussel plejer i hvert fald at hjælpe.

Hvis det er for vindings skyld, man forhandler, bør man huske på, at også vægelsind kan koste penge; det gjorde det f.eks., da det sidste landsstyre ikke kunne nå til enighed om bloktilskud, der jo kostede landskassen 15 pct. af den danske statsandel til finansiering af færøske havne. Men det betragter vi selvstyrefolk som en politisk vinding for selvansvaret.

Det forekommer mig, at den færøske forhandlingsdelegation ikke har så stor grund til at klage, for i perioden 1980-84 steg de danske statsudgifter til Færøernes skole-, sundheds- og socialvæsen mere end statskassens udgifter til tilsvarende poster i Danmark. På

Færøerne steg sundhedsvæsenet med 80 pct. over denne periode, i Danmark kun 37 pct., skolevæsenet steg på Færøerne med 43 pct., i Danmark kun 37 pct., og socialvæsenet på Færøerne havde en stigning på 62 pct. og her i Danmark på kun 52 pct.

Derhjemme har landsstyrets hæmningsløse skatte- og toldpolitik for næste år et 20 pct.s overskud på Lagtingets finanslov til følge, som der ikke findes tilvarende udgiftslove til, så der er midler til mere færøsk offentligt forbrug, hvis det er det, man insisterer på. Men man ønsker vel, at Danmark betaler halvdelen, og at man kan være karl til halv pris.

Selv om Landsstyret altså synes, at budgettallene, der ligger til grund for udregningerne herfra af bloktilskuddet, er utilfredsstillende, kan meningsforskellene dog forhåbentlig ikke være så store, at der ikke nås til enighed. Hvis dette imidlertid skulle ske, håber jeg og anmoder om, at regeringen regner dette løb for kørt, og at der ikke gives nogen vej tilbage.

Det er tilfredsstillende at konstatere, at Folkeflokkens som nuværende oppositionsparti er enig med regeringen om, at bloktilskuddet er rigtigt og må blive indført, ligesom vi var enige med regeringen den forrige lagtingsperiode, da det dog desværre ikke lykkedes os at skabe enighed herom i det daværende landsstyre.

Desværre falder socialudgifterne ikke under bloktilskuddet, men jeg håber, at der snart vil findes udveje for denne udgift også, således at alle de ca. 500 mill. kr., som vi kan forhandle om i denne omgang, dækkes ind under bloktilskud i den næste forhandlingsrunde, hvornår den så bliver.

Når dette er fremført, skal jeg for god ordens skyld slutte med en supplerende oplysning om det færøsk-danske økonomiske fællesskab på andre områder, hvis der - hvad der vist desværre stadig er - er folk her i salen, der endnu ikke har fattet, at det drejer sig om et »give and take«-forhold mellem vore to lande og ikke en envejsudgift på 500 mill. kr. eller 700 mill. kr.

Sagen er nemlig den, at Danmark nyder godt af den koloniale status, som Færøerne som relativ storimportør af danske varer faktisk lider under. Færøsk eksport fordeler sig pænt og jævnt over fem store køberlande med hensyn til vore fiskeprodukter, hvoraf

[Breckmann]

Danmark kun er ét og køber ca. 17 pct. af vor eksport, og så er der desuden mange mindre markeder. Men når vi så ser på Færøernes import minus skibe, så er vi tvunget til at købe, kunne jeg have sagt, over 80 pct. af vore forbrugsvarer og tjenester fra Danmark. Dette er delvis et resultat af vor lille samfundsstørrelse og delvis af vor egen ugedighed og manglende handelsteknik. Det betyder uden tvivl store ekstraudgifter for Færøerne og stor fortjeneste til Danmark i jeres ellers handelsbalancevanskelige år. Så hvis man fra dansk side vil hjælpe os med at nedtrappe jeres statsudgifter til os, så mangler der blot i de kommende år – hvem det end lykkes at repræsentere vore respektive politiske interesser – at genoprette den kostbare og grufuldte belastende koloniale arv, som efter bloktilskuddets indførelse er den færøske økonomis største belastning, men vel også vor største udfordring.

Ellefsen (V):

Det kan næppe undre nogen, når jeg fortæller, at behandlingen og vedtagelsen af forslaget til den danske finanslov har stor interesse på Færøerne og har ganske stor betydning for den færøske økonomi. Jeg har tænkt mig at stemme for lovforslaget.

I går og i dag har man også i Færøernes Lagting debatteret forslag til den færøske finanslov for 1987. I det sidste år har statsministerens rådgivende udvalg vedrørende Færøerne udsendt den ene dommedagsprofe ti værre end den anden. Efter min opfattelse råbte udvalget for højt for tidligt. Gør man det, risikerer man at have mistet stemmeføringen eller i det mindste evnen til at virke overbevisende, når man har mest brug for den.

Under alle omstændigheder er problematikken lidt anderledes på Færøerne end i Danmark. Efter 1-2 års forløb lykkedes det i første halvdel af 1980'erne landsstyret under ledelse af Sambandspartiet at vende et årligt underskud på landskasseregnskabet, det færøske statsregnskab, til et overskud. Samtidig blev der foretaget ekstraordinært store produktive private investeringer, hvilket i første omgang medførte en meget stor stigning i nettoudlandsgælden. Disse investeringer har sammen med en i mange henseender gunstig udvikling medført store indtægtsstigninger

såvel for private som for erhvervene og dermed også for den færøske landskasse.

Hvis det nuværende Landsstyre ved fremsættelsen af finanslovforslaget for 1987 benyttede de samme indtægtskriterier, som man benyttede i tidligere år, ville finansloven på trods af betydelige udgiftsstigninger udvise et overskud på næsten 400 mill. kr. inklusive en vis indtægtsstigning fra told- og afgiftsforhø jelser.

Et spørgsmål, som for tiden i ganske væsentlig grad optager sindene på Færøerne, er de forhandlinger, som har været ført mellem regeringen og landsstyret om reguleringer i statens andel af udgifterne på Færøerne. Så vidt som den almindelige færing er orienteret, er der opnået enighed mellem den danske regering og det færøske landsstyre om indførelsen af et bloktilskudssystem i stedet for den hidtil gældende refusionsordning. Den nye bloktilskudsordning vil påvirke samarbejdet mellem Danmark og Færøerne. Dels vil det påvirke beløbsstørrelsen i fremtidige danske finanslove, dels vil det på andre og mere fundamentale måder øve indflydelse på det fremtidige samarbejde inden for rigsfællesskabet.

Regeringen og landsstyret er efter det oplyste fuldstændig enige om principperne i den nye ordning, men man forhandler dog stadig om en engangsydelse i forbindelse med overgangen til det nye system.

På mig virker det påfaldende, for ikke at sig direkte underligt, at de færøske forhandlere, som alle mere eller mindre går ind for større uafhængighed og en snarlig løsrivelse fra Danmark, udfolder en tilsyneladende stor energi på at vride et engangsbeløb på nogle få gange 10 mill. kr. ekstra ud af den danske stat, inden man går over til det nye tilskudssystem.

Forleden dag blev det oplyst i den færøske radioavis, at statens andel i udgifterne på Færøerne fremover vil blive reguleret efter de samme regler som statens tilskud til de danske kommuner.

Som det er regeringen bekendt, går mit parti, Sambandspartiet, ikke ind for den nu åbenbart reelt færdigforhandlede bloktilskudsordning. På den anden side bøjer vi os selvfølgelig for resultater af direkte forhandlinger mellem den danske regering og et politisk flertal på Færøerne. Der er flere årsager

[Ellefsen]

til vores holdning i dette spørgsmål, hvoraf jeg skal nævne et par stykker.

Allerførst vil jeg dog gerne understrege, at det i første omgang ikke er spørgsmålet om størrelsen og udviklingen i størrelsen af statens andel i udgifterne på Færøerne. Disse størrelser kan reguleres uden et bloktilskuds-system. Det er ikke et spørgsmål om kroner og øre, men udelukkende et spørgsmål om principper. For det første var selve grundideen med hjemmestyreordningen fra 1948 den, at Færøerne ikke længere skulle opfattes som en dansk amtskommune. Efter 1948 skulle Færøerne være den ene samarbejdspartner i et rigsfællesskab, hvor samtlige danske kommuner i form af den danske stat skulle være den anden samarbejdspartner.

I grunden er der meget større lighed imellem Danmarks forhold til EF på den ene side og Grønlands og Færøernes rigsfællesskab med Danmark på den anden side, end der er mellem forholdet mellem de danske kommuner og staten og så rigsfællesskabet.

En bloktilskudsordning er en meget velegnet ordning for staten til udbetaling af acontobeløb til de danske kommuner, hvis beboere til syvende og sidst ejer statskassen, og hvad der måtte være eller mangle i den. Hvis udbetalingskriterierne til kommunerne er blot nogenlunde objektive, kan den danske borger være temmelig kold over for, om der bliver overført lidt mere eller lidt mindre fra den danske borgers statskasse til den danske borgers forskellige kommunekasser. Men en bloktilskudsordning er efter min opfattelse fuldstændig uegnet, når der er tale om et virkeligt samarbejde mellem to forskellige samarbejdspartnere – i vores tilfælde mellem to rigsdele.

Efter 1948 skulle Færøerne som sagt ikke længere behandles som dansk kommune, men tværtimod være et selvstændigt samfund, som dog inden for samme kongerige fortsat skulle samarbejde meget snævert med det danske samfund, og disse intentioner er i meget høj grad blevet opfyldt i tiden siden 1948. Der har efter min mening været tale om et godt og positivt samarbejde, et virkeligt samarbejde, hvor færinger og danskere utallige gange har mødtes i Danmark og på Færøerne og lige så ofte har forhandlet om og altid fundet løsninger på de spørgsmål og en gang imellem store problemer, som Færøerne har været ude for.

Selvfølgelig er det nu og da sket, at regeringen og landsstyret ikke umiddelbart var enige, f.eks. at København ikke ville gå med til det, der blev foreslået fra færøsk side, men hvad er mere naturligt? Selvfølgelig har den ene part i samarbejdet ret til at sige nej; kendetegnet for et godt samarbejde er jo først og fremmest, at de samarbejdende parter har ret til og kan forhandle sig til løsninger, som begge parter kan leve med, og det har man efter min mening altid været i stand til.

Efter gennemførelsen af en bloktilskudsordning vil der sandsynligvis blive tale om meget få og små direkte forhandlinger mellem danske og færøske myndigheder. Samarbejdet mellem færøske og danske myndigheder, først og fremmest de enkelte ministerier, kommer stort set til at falde væk, og det er efter min mening en skam.

Efter min vurdering var gennemførelsen af en bloktilskudsordning over for Grønland en stor fejltagelse. Det, der er sket, siden den er gennemført, har bestyrket mig i denne vurdering. Gennemførelsen af en bloktilskudsordning vedrørende Færøerne vil også være en fejltagelse. Bloktilskudsordningerne vil på det nærmeste medføre bortfald af den direkte forbindelse mellem danske ministre og embedsmænd på den ene side og færøske og grønlandske politikere og embedsmænd på den anden side, og det er jo den direkte kontakt, de direkte forhandlinger og behandlingen af fællesanliggenderne, der har knyttet de stærke bånd mellem Danmark og Færøerne, og i langt mindre grad den kontante betaling af statens andel i udgifterne.

Et elektronisk overført bloktilskud, reguleret efter reglerne for danske kommuner, vil næppe knytte eller opretholde stærke bånd mellem Danmark og Færøerne. Under alle omstændigheder vil de af kontante overførsler knyttede og opretholdte bånd forholdsvis nemt kunne erstattes af tilsvarende bånd til anden side og i andre valutaer.

Rigsfællesskabet vil således uden direkte og personligt samarbejde blive mere sårbart over for de spændinger, som helt naturligt vil opstå imellem rigsdelenene. Der er f.eks. ingen tvivl om, at spørgsmålet om undergrunden vil blive strammet op. I det hele taget vil bloktilskudsordningerne bevirke, at de bånd, der knytter rigsdelenene sammen, bliver svagere, som tiden går, og at risikoen for en egent-

[Ellefsen]

lig adskillelse mellem de nuværende rigsdele forøges ganske væsentligt. Det er selvfølgelig dette forhold, der får det nuværende landstyre til at gennemføre denne bloktilskudsordning.

En sådan udvikling vil efter min bedste overbevisning være til skade for Færøerne, for Grønland og – tør jeg påstå – også for Danmark. Vi kan f.eks. forestille os den danske statsminister eller udenrigsminister i et af de efterhånden sædvanlige møder med de største af verdens ledere. I dag repræsenterer danske ministre over for udlandet et område, der nogenlunde strækker sig fra den tyske grænse op til Nordpolen. Måske ville det påvirke dagsordenen, i det mindste både stemningen og det reelle indhold af et sådant møde, hvis man skulle indskrænke sig til at diskutere udsigterne for Jylland, Øerne og Bornholm.

Men som allerede sagt: de resultater, som den danske regering og et politisk flertal på Færøerne bliver enige om, ser jeg mig nødt til at bøje mig for. Vi har oversat en kendt dansk udtalelse. På dansk lyder oversættelsen sådan: Ingen over og ingen ved siden af Lagtinget.

Bjørn Westh (S):

Da det er finanslovsforslaget, der diskuteres, er det selvfølgelig også vigtigt at diskutere den økonomiske baggrund for det finanslovsforslag, der skal vedtages, og for den økonomiske politik de kommende år, og her er der tre forhold, jeg gerne vil sætte et spørgsmålstejn ved, nemlig landbruget, fiskeriet og industrien eller erhvervsudviklingen i øvrigt, da jeg mener, der er mørke udsigter for alle tre områder, og det betyder noget for finansloven og for samfundsøkonomien i det hele taget.

Først vedrørende landbruget. I landbruget ser vi i øjeblikket nogle meget lave priser på svinekød, og vi vil nu også opleve en meget stor reduktion af mælken og mælkeproduktionen. Det skal der ikke lyde nogen kritik af, for det var nødvendigt, at der skete noget på dette område – overskudslagrene var en belastning – men vi synes ikke, at den orientering, vi har fået i markedsudvalget sidst, har været tilfredsstillende; den har i hvert fald ikke belyst de samfundsøkonomiske konsekvenser af det, der sker på landbrugsområ-

det. Vi har af flere grunde været skeptiske over for det forlig, der er blevet indgået. For det første kunne regeringen ikke i markedsudvalget redegøre for, om der ville ske en skævdeling mellem landene, således at nogle lande skulle skære deres produktion ned og andre ikke. Vi forstod, at Italien, Spanien og Irland havde argumenteret med, at de, når de ikke var selvforsynende, ikke kunne deltage i en nedskæring af produktionen. Nu kan man jo ikke argumentere ud fra, at alle skal være selvforsynende på alle områder, hvis man er i et fælles marked, og derfor mener vi, at selve princippet om det fælles marked ville blive angrebet, hvis f.eks. et gammelt medlemsland som Italien skulle have en undtagelsesordning, når der skulle reduceres inden for mælkeområdet. Ministeren kunne desværre ikke i udvalget gøre rede for, om der ville ske en sådan skævdeling, og det var vi kede af.

Vi er også kede af, at vi ikke kunne få svar på, om den overskudsproduktion, man nu skærer væk for mælk, i stedet for betyder, at ressourcerne føres over på korn eller andre steder, hvor der er overskud, så sorteper bliver flyttet fra ét område til et andet område.

Vi mener også, det er lidt betænkeligt, at man udskyder regningen for det, man her har vedtaget. Jeg forstår, at ministrene har vedtaget, at betalingen af pengene først skal begynde i 1989 til 1992, og at man altså skubber en stor regning foran sig.

For det fjerde mener vi, at man burde have taget mere hensyn til miljøet.

Der er altså en lang række spørgsmål, vi gerne ville have haft bedre belyst, inden vi skulle tage stilling til så alvorlig en sag som denne.

Men jeg vil også gerne her spørge ministeren, hvilke samfundsøkonomiske konsekvenser det får, at der i Danmark skal slagtes mellem 80.000 og 90.000 køer. Én mand i primærproduktionen giver jo beskæftigelse til tre bagved i den samlede sektor, og det er derfor, man kan tale om, at det er i størrelsesordenen 8.000 mennesker, der her bliver ledige, og hvis eksportindsats vi mangler. Vi ved godt, at det er nødvendigt, det sker, men det får alligevel en indflydelse på økonomien, og derfor vil vi gerne have regeringens svar på, hvad vi skal gøre i den anledning.

[Bjørn Westh]

Jeg nævnte før, at miljøet burde have været med i billedet. Vi ved, når vi diskuterer miljø her i Folketinget, at det især er den store koncentration af husdyrgødning, der har givet anledning til problemer, og vi har drøftet, om man kunne løse nogle af problemerne ved at sprede produktionen lidt mere over hele landet, sådan at der var flere arealer til at bære husdyrgødningen.

Man kunne derfor rejse det spørgsmål – og det vil jeg gerne stille ministeren – om man kan udfærdige en ophørsordning, en opkøbsordning på en sådan måde, at man især køber op de steder, hvor der er en miljømæssigt for stor tæthed af dyr, så vi på den måde kunne skabe en større spredning og derved på en naturlig måde løse nogle af de miljøproblemer, husdyrgødningen skaber.

Noget andet, der kan virke belastende for samfundsøkonomien, men som vi også er tvunget ind i af den biologiske udvikling, er fiskeområdet. Også her vil vi miste nogle indtægter på grund af de nedskæringer, der sker. Hvad betyder det for samfundsøkonomien og for finansloven, at der nu skal indføres en ophørsordning, en opkøbsordning inden for fiskeriet?

Vi ved, at fiskeriministeren ikke har fået sat pengene af på finanslovsforslaget til dette. Vi vil derfor spørge fiskeriministeren i dag – efter at han nu har indgået forliget, må han kunne svare – hvor meget det vil koste Danmark, hvor mange eksportindtægter vi taber, og hvorfra man vil skaffe finansiering af de statsudgifter, der følger med, at fiskeriet nu nedskæres, om det skal ske inden for Fiskeriministeriets budget.

Det tredje punkt, jeg vil nævne, er industrien. Med det betalingsbalanceunderskud, vi har, er vi alle klar over, at vi har en for lille produktionssektor – vi sælger og producerer for lidt i Danmark. Derfor var det opmuntrende, at regeringen i maj måned kom med oplægget »Vækst og omstilling inden for erhvervspolitikken«. Et af hovedpunkterne i dette oplæg var, at vi skulle have nogle flere projekter at investere i, så vi kunne få noget mere produktion og noget mere salg. Det var vi helt enige i.

Et af hovedelementerne heri var, at der skulle etableres et stort udviklingsselskab, der skulle kunne gå ind på særlig risikofyldte områder og investere i produktudvikling og forskning. Dette selskab angav regeringen

dengang skulle have en kapital på 1 mia. kr. med deltagelse af offentlige og private fonde. Vi kan i dag se i aviserne, at Industrirådet har fået held til til dels at spænde ben for tanken og har fået reduceret projektet til størrelsesordenen 350 mill. kr., administreret af Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk.

Jeg vil gerne spørge industriministeren – og da han ikke er her, finansministeren, da det jo også var Budgetdepartementet, som oprindeligt udkastede tanken om dette store udviklingsselskab – om det er tilfredsstillende for finansministeren, hvis Budgetdepartementets og finansministerens spændende, gode, rigtige tanke om et sådant udviklingsselskab kun bliver realiseret i størrelsesordenen 300 mill. kr. og der ikke bliver den brede deltagerkreds, som der oprindeligt var sigtet på. Er det ikke nødvendigt, hvis vi virkelig skal løfte nogle store udviklingsopgaver og skabe ny produktion i Danmark, at det bliver et selskab, der også kan bære en risiko, og er vi ikke derfor nødt til at gå op i selskabsstørrelse på 1 mia. kr.? Jeg vil altså gerne spørge finansministeren, om han finder det tilfredsstillende med det mindre ambitiøse selskab, eller om han ikke mener, at vi skulle gøre en anstrengelse for at nå op på det, der oprindeligt var regeringens mål, nemlig den ene milliard kroner, og gerne med deltagelse af fonde i private virksomheder og det offentlige gennem Nationalbank, stat, eller hvordan man nu vil arrangere det.

Jeg vil endvidere sige, at det for at få en tilstrækkelig erhvervsudvikling i vort land er nødvendigt, at der investeres langt mere i erhvervslivet, end der bliver, og derfor har vi fundet, det var en god idé at give fondene, lønmodtageropsparingen, bedre mulighed for at investere i danske erhvervsvirksomheder, end de har i dag. Vi synes, lønmodtagerkroner er lige så værdifulde som andre kroner, når de investeres i erhvervslivet. Vi synes, at Lønmodtagernes Dyrtidsfond, ATP og andre skulle have lov til at investere i Danmark og ikke være tvunget til at investere i udlandet. Vi finder det i øvrigt paradoksalt, at tyske pensionskasser kan købe danske virksomheder fuldt ud, når danske lønmodtageropsparingsmidler ikke må gøre det samme.

Vi har i Socialdemokratiet med stor tilfredshed læst hr. Arne Lunds indlæg i Politiken forleden dag om, at Det Konservative

[Bjørn Westh]

Folkeparti er helt parat til at gå ind i denne tankegang og på den måde skabe noget mere investeringskapital. Vi håber, at Venstre her ikke får mulighed for at spænde ben.

Vi ser meget gerne også for at øge vores salg af varer fra Danmark, at systemeksporten udvides, og at de offentlige institutioner får mulighed for at gå ind i systemeksport på lige fod med de private virksomheder. Vi er et lille land, og vi har nogle små virksomheder; vi kan kun klare os, hvis vi slår os sammen bl.a. om systemeksport. Vi ser her en mulighed for en betydelig udvikling, og vi håber, det ikke fortsat skal lykkes Venstre at spænde ben for denne del af erhvervspolitikken, som store dele af erhvervslivet også finder kunne være godt.

Vi mener, der må udvikles, forskes og udannes mere, så vi kan forøge vores eksport. Vi er meget kedede af, at det oplæg, industriministeren kom med, og som vi fandt var et skridt i den rigtige retning, af Venstres ordfører her i dag er blevet karakteriseret som nærmest noget makværk i Børsens Nyhedsmagasin, hvor det hed, at det var godt, der ikke blev sat flere penge af til det, end der var foreslået af regeringen, fordi det jo var at smide penge ud ad vinduet; det udtryk tror jeg hr. Fogh Rasmussen brugte i Børsens Nyhedsmagasin i sin omtale af industriministerens industripolitiske redegørelse. Vi finder, det er meget nødvendigt for Danmark, at vi både producerer og sælger mere.

(Kort bemærkning).

Rønholt (KF):

Jeg kan forstå, at hr. Bjørn Westh gør sig store bekymringer over konsekvenserne for det danske landbrug af EFs program for nedskæring af mælkeproduktionen. Disse bekymringer deler både vi og landbruget. Det underer os bare, at Socialdemokratiet, der hele tiden har bakket op om regeringens politik på dette område og har prøvet at tilpasse sig en ansvarlig politik, således at vi får gjort noget ved overskudsproduktionen i EF, nu pludselig i sidste ende fralægger sig et hvert ansvar.

Jeg vil gerne spørge hr. Bjørn Westh, hvordan Socialdemokratiet forestiller sig at man kan nedskære mælkemængden uden at få en tilvarende reduktion af koantallet, altså slagtninger. Disse to ting hører nøje sammen,

og en geografisk fordeling af det hører vist fortiden til.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Hvis hr. Rønholt havde hørt efter, ville han have bemærket, at jeg sagde, vi ikke kritiserer, at der sker en reduktion, for det er nødvendigt, og det har vi selv sagt, men vi kunne ikke få svar på, om der var tale om en ligelig nedskæring for alle landene, da vi skulle tage stilling til det, og derfor bad vi om flere oplysninger, inden vi skulle tage endelig stilling. Vi kunne ikke acceptere et argument om, at Italien ikke er selvforsynende med mælk og derfor ikke skulle have en nedskæring, for der ville jo ikke være noget fælles marked, hvis alle enkeltlande inden for det fælles marked kunne argumentere for at skulle have selvforsyning. Det kunne vi ikke få et klart svar på, og derfor sagde vi, at det ville vi gerne have. Men nu er denne reduktion en realitet, og så vil vi gerne have belyst de samfundsøkonomiske konsekvenser af det. Det er noget ubehageligt, der sker – jeg har lagt mærke til, at landbrugsministeren har sagt, at Danmark havde indgået en flot aftale, og at vi blev forgyldt, men det er jo altså en sag, hvor vi bliver tvunget af omstændighederne til noget ubehageligt – og derfor vil vi gerne have belyst de samfundsøkonomiske konsekvenser af det. Det er ikke en kritik af, at det sker, men et ønske om at kende de samfundsøkonomiske konsekvenser af, at vi er tvunget ind i denne situation.

(Kort bemærkning).

Flemming Hansen (KF):

Jeg synes, det er dejligt, at man i Socialdemokratiet har en ordfører, der dækker både landbrug, fiskeri og erhverv; så alsidige mennesker er det skønt at have i Folketinget.

Hr. Bjørn Westh siger, at der skal investeres langt mere i erhvervslivet. Jeg tror, hr. Bjørn Westh er klar over, at der aldrig nogen sinde er investeret i erhvervslivet, som der er nu. Rent faktisk er investeringerne i erhvervslivet øget med 80 pct., siden denne regering kom til. Det står for mig også – og jeg tænker tit på det – som en mærkelig kontrast, at vi gang på gang hører socialdemokrater tale om, hvor forfærdeligt det er, at

[Flemming Hansen]

virksomhederne har disse store overskud, og at man næste gang siger, at der skal investeres meget mere i erhvervslivet. Erhvervsvirksomhederne investerer stort set hele deres overskud, og det er en god ting.

Når vi taler om støtte, hvor Socialdemokratiet jo er ude i en overbudspolitik, må jeg endelig gøre hr. Bjørn Westh opmærksom på, at det teknologiske udviklingsprogram med 1,5 mia. kr., eksportfremme sidste år med 100 mill. kr., eksportfremme næste år og produktudvikling med 250 mill. kr. og det nye forsknings- og udviklingsprogram til 1,4 mia. kr. dog er betragtelige investeringer og hjælp til erhvervslivet.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Jeg har ikke ønsket nogen polemik om tallene, men når vi har et betalingsbalancunderskud i Danmark, der er så stort, som det er, og vi har udsigt til en stigende ledighed, så mener jeg, at der, uanset hvad der har været investeret tidligere, skal investeres endnu mere for at gøre noget ved problemerne. Det kedelige ved de investeringer, der er foretaget hidtil, er, at det ikke ser ud til, at produktiviteten i Danmark er øget gennem dem. Tværtimod har finansministeren oplyst i sin redegørelse til Folketinget, at produktivitetstigningen i Danmark nu er lavere, end den var tidligere, og lavere, end den er i udlandet.

De problemer, vi står over for, gør, at vi alle, både de Konservative, Socialdemokraterne og erhvervslivet, må gøre en yderligere indsats for at få dem løst, og så peger vi på nogle muligheder til at gøre denne yderligere indsats. Det er ikke overbud, når vi siger, at fondene skal til at investere mere i erhvervslivet. Det er simpelt hen nødvendigt for at skaffe midler nok til at gøre noget ved vores erhvervsproblemer.

Vi har ikke noget imod, at virksomheder tjener penge – virksomhederne skal tjene penge, og de skal også investere dem. Det har de måske ikke alle sammen gjort i den udstrækning, vi kunne ønske. Mange af dem har gjort det, men ikke alle. Men de skal tjene penge til investeringer, og vi andre skal opspare til investeringer, for de samlede investeringer skal øges, for produktionen i det land skal øges, hvis vi skal løse vores øko-

nomiske problemer og fastholde vores vel-færd.

(Kort bemærkning).

Flemming Hansen (KF):

Jeg vil kun udtrykke glæde over, at en socialdemokrat siger, at virksomhederne skal tjene penge, så der kan investeres.

Gade (SF):

Jeg hæfter mig ved, at regeringens finanslov, regeringens politik, mangler en præcisering af og en reel satsning på omstilling i to erhverv, som har brug for omstilling. Det er landbruget, jeg først vil sige noget om i lyset af det indgåede EF-forlig om nedskæring af kvoterne.

I SF anser vi kvotenedskæringen, der var forholdsvis stor, som et skridt i den rigtige retning. Så langt så godt. Vi er utilfredse med, at man ikke med det samme tog stilling til at ændre interventionen, så vi også fik lavere priser på smørområdet, og vi mener, at den samlede løsning har prioriteret miljøet alt for lavt. Nogle har hævdet, at det vil give arbejdsløshed og få store konsekvenser. Der til vil jeg sige, at det er med åbne øjne, SF har krævet produktionen nedskåret, kvoterne nedsat og tilnærmelse til interventionen. Vi vidste godt, at det gav nogle konsekvenser for dansk økonomi, og at det var en svær proces, vi skulle igennem.

Derfor kritiserer vi ikke denne regering for, at vi får en svær proces, men for, at den mangler en politik for omlægningen, mangler en strategi inden for landbrugspolitikken. De hårde kvotenedskæringer og vel også de lavere priser indebærer en risiko for, at strukturudviklingen løber helt løbsk, og at vi får det modsatte af det, jeg ved et flertal her i Folketinget plejer at udtale ønske om, nemlig at man skal sats på mange bedrifter, de små, osv., og at der i stedet for kommer endnu større fart på en strukturudvikling, som fremmer stordriften. Det er det, vi kritiserer regeringen for, idet vi siger, at regeringen mangler en plan under de vilkår, som nu gælder, når vi kender kvotenedskæringen.

Derfor vil jeg gerne spørge landbrugsministeren, om regeringen vil fremlægge en samlet plan for omlægningen og støtte til omlægningen af landbrugsproduktionen under de nu kendte produktionsvilkår, når vi inden

[Gade]

den 1. februar 1987, her i Folketinget skal have en debat om landbrug og miljø. Disse forhold kan godt hænge sammen, og det gør de netop i SF's tanker.

Det er derfor, vi synes, at det, der står i ministerens redegørelse til Folketinget om økologisk landbrug, og som vi har fået offentliggjort i dag, er så katastrofalt dårligt.

Man siger ja til tanken, men lægger ikke kroner på, laver ikke en politik for omstillingen. For det er jo ikke rigtigt, at man kun kan løse problemet ved at slagte køer, man kan rent faktisk løse nogle af problemerne ved både at slagte nogle af køerne og ved at lade en meget større del af landbruget blive dyrket økologisk. Det er en strategi, der ville satse på fremskridt og ændringer inden for primærproduktionen.

Hvad ser vi så regeringen spille ud med? Jo, et gyldent håndtryk til lederne inden for mejerierne og slagterierne. Er det 450 mill. kr., de skal have at muntre sig med i de kommende år? Og hvad giver man til det primære landbrug, som bliver udsat for problemerne i de kommende år? 4 mill. kr. om året i tre eller måske fire år.

Jeg mener, det er katastrofalt, at regeringen ikke har en politik for omlægningen og omstillingen af dette erhverv. Det samme gælder i virkeligheden inden for fiskeriets område, for når der ikke er flere fisk at fiske og man har indgået nogle aftaler om, hvordan man fordeler dem, er det logisk, at man må regulere fiskerflåden og ikke bare kan lade den køre derudad. Vi mangler en reguleringspolitik, som fastslår, hvilke dele af fiskeriet vi vil prioritere frem for andre.

Jeg spørger altså landbrugsministeren, om regeringen vil fremlægge en sådan plan for omlægningen og støtte til omlægningen, som vi kan tage stilling til sammen med andre vigtige landbrugsdispositioner inden 1. februar 1987. Hvis ministeren siger ja til det, kan vi i hvert fald få en mere interessant diskussion bl.a. om prioriteringen af statens udgifter til dette område, hvor vi både via EF og via vores egen finanslov pumper forfærdelig mange penge ind i et erhverv uden i virkeligheden at have sikkerhed for, at vi når de mål, som vi i hvert fald officielt siger vi har, når vi taler om en bredt sammensat produktion og mange mennesker, der bor på landet.

Til sidst vil jeg omtale et par mere præcise EF-spørgsmål. Det er med nogen bekymring,

SF har kunnet konstatere, at der i Folketinget var et stort flertal for at gå med til at ændre Rådets forretningsorden, der betyder, at vi nu har fået en konstruktion, som kan underminere vetoretten. Vi er så meget mere bekymrede for det, som der foreligger en endnu uafklaret sag om forvaltningskompetence. Men selv om det er en vanskelig sag, vil jeg gøre udenrigsministeren opmærksom på, at et enigt Folketing skrev: »I de tilfælde, hvor Kommissionen overdrager forvaltningskompetence, må der drages omsorg for, at Folketinget og regeringen igen kan tage sagen op.« Det var alle partier i markedsudvalget enige om. Alligevel gav et stort flertal mandat til, at dette ikke skal ske i alle tilfælde, men kun i nogle tilfælde. Det er vi bekymrede for, men nu forstår jeg, at den sag ikke er afklaret, og jeg vil så appellere i virkeligheden til alle partier i Folketinget om, at vi nu bruger tiden indtil næste gang, den sag skal diskuteres, til virkelig at opfylde det, som vi skrev s. 3 i markedsudvalgets beretning af 14. november 1986, at man i alle sager, hvor der bliver overdraget forvaltningskompetence, kan rejse sagen igen enten via Folketinget eller via regeringen. Det er afgørende for, at vores fremtidige muligheder for at fastholde vetoretten i realiteten stadig er til stede. Jeg kan ikke forstå, at regeringen gik med til at ændre Rådets forretningsorden, når det andet er uafklaret. Jeg havde forstået det sådan, at ændringen af Rådets forretningsorden var en del af et tilbud om, at vi til gengæld var sikre på at få indrømmelser med hensyn til forvaltningskompetencen, men jeg kan se, at udenrigsministeren ryster på hovedet, så det er altså ikke udenrigsministerens opfattelse, men desto mere bekymrende er det efter SF's opfattelse.

Landbrugsministeren (Britta Schall Holberg):

Hr. Bjørn Westh talte om det forlig, som er indgået mellem landbrugsministrene i denne uge. Som vi alle ved, var EF's landbrugs politik ved at bryde sammen, fordi den koster Fællesskabet så mange penge, at EF står og mangler vel henimod 30 mia. kr. for at finansiere næste år. Dertil kommer, at smørlagrene hober sig op til forargelse for mennesker også uden for landbrugserhvervet og til ugunst for overhovedet at få markedsbalancen til at fungere. Hvis det var fortsat, ville

[Landbrugsministeren]

det have betydet en katastrofal usikkerhed med hensyn til landbrugets fremtid og den enkelte landbrugers økonomiske udkomme på længere sigt. Det er i det dystre lys, som vi alle sammen ved at det historiske forlig, landbrugsministrene fra hele Europa forleden dag tog, skal ses. Jeg synes, at det med forliget er lykkedes at få taget et skridt i den rigtige retning, nemlig et første skridt til afvikling af denne dyre lagerdækning, sådan at udgifterne til landbrugspolitikken falder og økonomien i EF igen kan hænge sammen. Det betyder også, at der bliver midler til andre opgaver, som EF skal finansiere, bl.a. et forskningsprogram.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at det ikke er mig, der har sagt, at Danmark blev forgyldt i det forlig. Jeg har set det i avisen; det må være andre steder, de har det fra. Det, jeg har sagt, er, at det med denne katastrofale baggrund for de økonomiske udsigter for dansk landbrug finansieret af EF var en god løsning for os, der blev opnået, også fordi den tæt fulgte det forhandlingsmandat, som markedsudvalget havde givet.

Der var ti punkter, vi fra dansk side havde lagt overordentlig stor vægt på skulle blive resultatet af en sådan forhandling. For det første ønskede vi en begyndende afvikling af lagrene.

For det andet ønskede vi en 3 pct.s reduktion af mælkekvoterne uden kompensation. Det var den målsætning, vi i Folketinget var enige om. Vi fik 4 pct. som suspension, men med kompensation, altså bedre økonomisk set for den enkelte landbruger end det, vi fra dansk side havde lagt op til.

For det tredje fik vi en nedskæring af mælkekvoterne på de 9½ pct., som var nødvendig, for at markedet kan komme i balance.

Vi fik en løsning over to år – noget af det, vi fra dansk side havde lagt vægt på, for at producenterne fik så stor en sikkerhed som muligt.

Desuden havde vi ønsket en opstramning af superafgiften, sådan at vi var sikre på, at landene uden om os ikke producerede mere mælk, end de måtte. Også det er sket.

Vi ønskede balance på markedet, og det er, som jeg sagde, opnået.

For det sjette ønskede vi altså afvikling af lagrene, men vi ønskede også en løsning for oksekødet, der, som enhver kan se, vil blive

et problem, når mælkekvoterne skæres så meget ned.

Vi ønskede endvidere, at denne nedsættelse af interventionsprisen på oksekød blev fulgt af en kompensation til de danske landmænd. Også det blev opfyldt.

For det ottende sagde vi, at der i højere grad skal indgå miljøhensyn i strukturprogrammet, og det er sket.

For det niende lagde vi vægt på, at der blev truffet beslutning så tidligt i dette år som muligt, men jeg tror, at markedsudvalgets medlemmer vil være enige med mig i, at der var mange, der troede, at det ikke kunne lade sig gøre, før det produktionsår, vi her taler om, indtraf. Men det lykkedes altså her før jul at træffe en beslutning, som regeringen og markedsudvalget i fællesskab havde ønsket, sådan at producenterne allerede på nuværende tidspunkt ved, hvad der venter dem i de kommende to produktionsår.

For det tiende havde jeg lagt vægt på, at landbrugsministrene selv traf beslutning på disse vitale punkter. Hvorfor det? Fordi det er så vigtigt, når man har sit eget fagområde, at man ikke må give op over for de problemer, der opstår, at man ikke må sige: det kan vi ikke selv løse, men at man kan løse problemerne og viser det, så man ikke behøver at komme rendende til finans- og statsministrene og sige: I må klare ærterne for os. Derfor lagde vi vægt på, at vi selv traf beslutningerne, og derfor er jeg glad for at sige, at det skete.

Hr. Bjørn Westh siger, at han var skeptisk over for forliget. Jeg synes imidlertid ikke, vi behøver at lave mere drama ud af dette her end nødvendigt. I en sådan situation, hvor vi sidder med et forhandlingsmandat og drøfter tingene, hvor forhandlingen pludselig skal til at slutte, og hvor vi lige mangler nogle enkelte hjørner af et forhandlingsmandat, er det en besværlig proces at sidde i Bruxelles og få indkaldt markedsudvalget og informere det så tæt som overhovedet muligt, fordi man jo skal ud at fange en minister, om jeg så må sige, som skal være substitut for den landbrugsminister, der sidder og forhandler i EF. Det er en ganske vanskelig proces, men jeg håber, at hr. Bjørn Westh og jeg er enige om, at det var godt, vi fik samlet markedsudvalget, og vi vil jo også i morgen få lejlighed til at tage en uddybende drøftelse af, hvad dette forlig betyder for os. Jeg skal naturligvis love

[Landbrugsministeren]

markedsudvalget at sende alt det materiale over, vi kan skaffe, så hurtigt vi overhovedet kan.

Herudover vil jeg gerne sige følgende: Der sker ingen skævdeling mellem landene. De 9½ pct. over to år er alle landes forpligtelse. Det, der skete, var, at Italien bad om lov til at bruge deres egne ordninger, og det fik de lov til. Men kravet til dem om kvotenedskæringen og størrelsen er det samme.

Yderligere sagde vi: Hvis Italien vil have denne, skal vi sige, egenstilling og bruge sine egne ordninger, må de selv finansiere det. Så det er altså ikke for EFs midler, denne opkøbning skete. Det synes jeg giver en balance i situationen.

Hr. Bjørn Westh siger, at ministeren ikke kunne gøre rede for sagen. Dertil vil jeg sige, at det er en ganske overordentlig vanskelig situation, som jeg tror ikke ret mange kunne leve op til på samme måde, som det skete.

I øvrigt gør jeg opmærksom på, at markedsudvalget havde givet mandat for næsten hele pakken; der var kun ganske få hjørner, som der ikke var givet mandat på, og hvor vi i sidste fase blev nødt til at spørge markedsudvalget.

Hr. Bjørn Westh sagde, at man udskyder regningen for lagerafviklingen. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at det, der sker, faktisk er præcis det samme som det, der sker i dag, for i dag får vi heller ikke vores penge, men dér ligger lagrene der bare. Det, der sker efter den plan, der nu er ridset op for os af Kommissionen, er, at vi ganske vist har vores penge udestående, men lagrene afvikles i samme takt, så om 4 år er der ingen lagre, og til den tid vil vi have fået alle vore penge. Også alt det skal jeg redegøre for i markedsudvalget i morgen.

Der er ikke tale om, at landbrugsministrene har vedtaget en afvikling af disse lagre. Vi har noteret os med tilfredshed – jeg kan ikke huske teksten ordret, men det er noget i denne stil – at Kommissionen aktivt vil lægge en endelig finansieringsordning frem for finansministrene, for det er dem, der til sin tid, når det konkrete forslag foreligger, skal træffe beslutningen. Men der er altså taget det første skridt, fordi vi har sagt, vi syntes, det var en overmåde god idé.

Hvad angår miljøet, kan jeg gøre hr. Bjørn Westh opmærksom på, at det er med i strukturpapiret, også i højere grad, end da vi tog

hjemmefra. Hvordan forliget i øvrigt skal udmøntes i Danmark, drøfter vi i morgen med landbruget; jeg havde møde med landbruget i går, og vi blev enige om, at det var godt at mødes om det i morgen.

Endelig skal jeg sige til hr. Gade, der efterlyser regeringens politik for landbruget, at det, vi har lavet her i EF, bestemt er udtryk for en politik, en ganske overordentlig gennemgribende politik, som vi altså er enige med en stor del af Folketinget om.

Hr. Gade siger, at strukturudviklingen peger i retning af stordrift. Jamen vi har da lige vedtaget en landbrugslov, som netop peger i en anden retning, som prøver at lave nuancer inden for loven, netop fordi det er så vigtigt, at det hele ikke ender med stordrift.

Vi har nedsat et etisk råd, hvor vi skal diskutere igennem, hvad denne intensive landbrugsdrift kan betyde for vores husdyr. Vi har lavet en betænkning om landbrug og miljø, som er kommet for få uger siden. Jeg har lige oversendt en redegørelse til Folketinget om økologisk landbrug, og derefter har vi brugt dette efterår til at lave strategioplæg for landbrugets fremtid sammen med landbruget. Det betyder, at de to lovforslag om produktudvikling er gået til Folketinget, hvor de, som man vil vide, kommer til første behandling lige umiddelbart inde i det nye år.

Det er ikke rigtigt, at det primære landbrug ikke får glæde af dette, for hvis man laver produktudvikling i virksomhederne, kommer det naturligvis også den enkelte producent til gode, fordi der bliver bedre mulighed for at afsætte de varer, som producenten producerer.

Hvad angår økonomien i det forlig, vi lige har vedtaget, vil jeg med fare for, at det er vanskeligt at holde fast i, lave et rids af de omkostninger, det medfører. Det kan ende med at blive en besparelse også for EF.

For så vidt angår den danske betalingsbalance skønnes der på mejeriområdet at være tale om en nedgang i eksportprovenuet på omkring 690 mill. kr., efter at vi har taget hensyn til kompensation og øget dansk budgetbidrag.

Derudover skal virkningen reduceres med en formindsket import af rå- og hjælpestoffer samt med nettoeksportværdien af alternative produkter.

På oksekødområdet udgør den negative effekt på den danske betalingsbalance 50

[Landbrugsministeren]

mill. kr. for hvert procentfald i den gennemsnitlige markedspris, og omvendt forbedres betalingsbalancen med ca. 70 mill. kr. som følge af præmieordningen under hensyntagen til øget budgetbidrag.

EFs budget vil blive belastet med en årlig kompensation og udgifter i mejerisektoren på 610 mill. ECU, mens besparelserne ved den mindre produktion vil udgøre 280 mill. ECU – det er 6,5 pct. – til 120 mill. ECU svarende til en besparelse på længere sigt på ca. 1,2 mia. ECU pr. år. Hertil kommer årlige besparelser på ca. 350 mill. ECU med hensyn til direkte lagerudgifter, hvis planerne om en afvikling af interventionslagrene kan realiseres.

Derfor vil der på længere sigt blive tale om besparelser på ca. 1,55 mia. ECU pr. år. Som man vil vide, skal man gange ECUene med 8½ for at få den danske pris.

For så vidt angår oksekød forventes en samling af interventionsprisen på ca. 12,5 pct. at reducere interventionsomfanget med ca. 300.000 t, hvilket vil medføre en besparelse på 600 MECU pr. år. Øgede udgifter til øvrige støtteforanstaltninger, bl.a. privat oplagring, må forventes at udgøre 75 MECU pr. år. Derudover medfører forøgelsen i præmierne og iværksættelsen af disse forskellige præmier en udgift, en øget udgift på 225 MECU. Alt i alt kan der på den baggrund imødeses en årlig besparelse på 300 mill. ECU. Jeg er ked af det, men det var tallene, og hr. Bjørn Westh vil høre dem en gang til i morgen.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Jeg synes, det er vanskeligt på baggrund af alle disse tal at tage stilling til, om ministeren har klaret det med økonomien rigtigt, men jeg synes også, det er vanskeligt at bebrejde ministeren, at man nu i hvert fald i princippet tager hul på endelig at begynde en afvikling af disse lagre.

Det, man derimod kan bebrejde ministeren, er, at denne omlægning af landbrugsproduktionen, som er nødvendig af hensyn til miljøet, er der stort set ikke noget om i de ændringer, der bestemmes i EF, heller ikke i de ti punkter, som ministeren lige lagde frem. Der var kun et enkelt, som gik en lille smule ind på det problem. Det er nøjagtig

det samme, som vi så, da landbrugsministeren fremlagde sin redegørelse for landbruget for ikke ret lang tid siden. Der var stort set intet konkret om, hvordan nedskæringen af f.eks. det store kunstgødningsforbrug skulle ske. Der var faktisk slet ikke nævnt noget om behovet for lovindgreb over for kunstgødningsforbruget. Det er det samme, vi ser i EF. Når man forhandler disse ordninger – og det er jo først og fremmest i EF, at landbrugspolitikken fastlægges – bliver miljøet også skubbet til side. Jeg synes, det er det, der er det vigtigste at diskutere i forbindelse med landbrugsministerens forhandlinger. Det miljømæssige har også på dette punkt været nedprioriteret.

Så må vi bare håbe, at det, når landbrugsministeren sammen med den øvrige regering inden 1. februar 1987 skal fremlægge et forslag til begrænsning af f.eks. kunstgødningsforbruget, bliver den udtalelse, som miljøministeren fremkom med i debatten den 18. november 1986 om, at der ville blive behov for en reduktion af forbruget væsentligt ud over 100.000 t, som bliver fremlagt, og ikke de signaler, som landbrugsministeren har givet både i sin redegørelse og åbenbart også over for EF.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Jeg vil gerne takke landbrugsministeren for gennemgangen. Jeg synes, det er vigtigt for Folketinget, også når vi behandler finansloven, at få disse tal frem. Der er ingen kritik af, at der bliver skåret ned; det har vi jo selv bedt om. Det, vi har ønsket, er en belysning af samfundsøkonomien, når det sker. Når præmieordningerne udløber, er det altså et minus på betalingsbalancen på 1 mia. kr. om året, vi taler om. Det er rigtigt, at præmieordningerne i det første år afbøder noget af det, men i det lange løb er det altså et minus på betalingsbalancen på 1 mia. kr., som jeg ikke tror at regeringen har indregnet i sit budgetoverslag. Ministeren sagde ikke noget om beskæftigelseseffekten, som jeg desværre også tror kan være voldsom.

Jeg håber, at ministerens svar vedrørende skævdelingen landene imellem er rigtig, men det fremgik ikke af det papir, vi fik i markedsudvalget i tirsdags. Der står, at Kommissionen vil se på, om man har opnået denne

[Bjørn Westh]

ligelige nedskæring om to år, men der er, så vidt jeg kan se, ingen garanti for det. Det vil vi studere nærmere i markedsudvalget i morgen.

Den ændring, der kom ind i markedsudvalget i tirsdags, var jo, at prisen på mælk skulle nedsættes for landmændene oven i kvotenedskæringen, og derfor vil jeg gerne spørge ministeren, om hun her vil oplyse, nogenlunde hvor meget hun mener prisen på mælk falder for producenten, der skal aflevere den reducerede mængde mælk.

Det sidste, jeg vil sige – men det kan vi måske også tage i markedsudvalget – er, at dette forlig, så vidt jeg kan se, ikke forhindrer, at de producenter, der nu bliver arbejdsløse inden for kvægbruget, kan begynde at producere korn, hvor der også er overskud, og det havde fra vores side været en meget vigtig ting at få med, for det er jo lidt, som om vi skubber sorteper videre.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

I diskussionen om overproduktion i EF-regi vil jeg gerne spørge landbrugsministeren, hvad hun har gjort for at begrænse importen af fødevarer fra tredjelande. Jeg synes, at diskussionen er alt for koncentreret om produktionen i selve EF. For at sige det rent ud synes jeg, det er helt tåbeligt, at EF tillader import af ikke alene fødevarer, men også korn, kartofler og alt muligt andet, samtidig med at der finder en stor overproduktion sted. Jeg vil gerne høre, hvad den danske landbrugsminister har gjort i EF-regi for at begrænse denne tilførsel af fødevarer fra tredjelande, for jeg mener egentlig, at den diskussion burde føres, inden man begynder at tale om kvoteordninger og begrænsninger i produktionen inden for EF-området.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Landbrugsministeren gav en lang liste over interessante initiativer i Landbrugsministeriet, og så henviste hun til, at vi har fået en ny landbrugslov, som skriver i ord, at man skal satse også på små landbrug osv. Jamen, det er da katastrofalt, at landbrugsministeren udtaler sig sådan, for problemet er jo ikke, hvad der står i den lov, problemet

er, hvordan de økonomiske mekanismer virker under indtryk af den kvotenedskæring, vi her taler om.

For at skære det fuldstændig ud vil jeg præcisere, at SF ikke har været imod kvotenedskæringen – vi har faktisk talt for endnu mere drastiske og hurtigere kvotenedskæringer – og derfor er vi selvfølgelig heller ikke imod, at man går et skridt i den retning. Vi mener også, det er nødvendigt, at prisen må noget ned.

Det katastrofale ved den danske regerings landbrugspolitik er, at man ikke har lavet en politik, der støtter omlægningen, ændrer landbrugspolitikken, sikrer, at vi ikke får en forkert strukturudvikling. Lad os tage et eksempel som arbejdsløshed. Det kan ikke undgå at føre til arbejdsløshed at nedskære produktionen, altså skal vi naturligvis have fremlagt en politik, der skaber arbejdspladser. En omlægning, en satsning på mange midler til økologisk landbrug skaber arbejdspladser i stedet for at fjerne dem. Det er den slags processer, den politik, vi kritiserer regeringen for ikke at have forståelse for. Jeg må forstå ministerens svar til mig sådan, at ministeren ikke agter at fremlægge et forslag inden 1. februar 1987 om omlægning og støtte til omlægning af dansk landbrug. Dermed mener jeg, at regeringen sælger det lille landbrug og prioriterer sine midler til landbruget forkert. Den giver dem til de store fabrikker, til mejerierne og slagterierne, som også skal lave produktudvikling, men som selv skal betale det. Hvis deres ledere har været uduelige og har prioriteret forkert, må de søbe i deres egen kål; de skal ikke komme til statskassen. Derimod har den lille mand i landbruget, der skal i gang med omstilling, og som skal prioritere miljø osv., brug for støtte fra det offentlige.

Regeringens politik er værre, end jeg sagde; den er ikke bare katastrofal, den rammer de forkerte, og den støtter ikke dem, det er nødvendigt at støtte. Jeg forstår ikke, at det er Venstre, der vil stå model til den politik.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

En kort bemærkning er af 2 minutters varighed.

Landbrugsministeren (Britta Schall Holberg):

[Landbrugsministeren]

Hr. Bjørn Westh efterlyste flere tal; jeg synes nu, vi skal vente til i morgen. Jeg kan ganske vist ikke love, at jeg er i stand til at levere alle tallene i morgen, fordi en del af dette naturligvis ikke vil være udmøntet på nuværende tidspunkt, og der er også for et af punkterne i hvert tilfælde tale om, at Kommissionen skal komme med et forslag, og inden Kommissionen er kommet med det forslag, kan vi ikke se de endelige tal for, hvad dette her vil betyde økonomisk.

Men jeg har sagt, at jeg selvfølgelig er indstillet på, at markedsudvalget skal have oplysningerne så hurtigt som muligt.

Når jeg under en finanslovsdebat siger noget om importen af fødevarer fra tredjelande, som jo egentlig hører til et andet sted, er det, fordi hr. Dohrmann rejser et spørgsmål, som er umådelig vigtigt, og som mange mennesker stiller. Jeg vil gerne sige, at vi har taget højde for den situation, som mange mennesker er bange for, nemlig at vi importerer fra andre lande, når vi har overproduktion i EF. Der er nogle, der har svært ved at forstå, hvordan det hænger sammen. Det hænger jo sammen på den måde, at der er nogle internationale forpligtelser og aftaler, som vi skal overholde. Under GATT-runderne har man fastsat, hvor store kvoter man kunne importere fra tredjelande, naturligvis fordi disse lande jo også skal eksistere og også skal eksportere og vi også i anden henseende er interesseret i at importere fra disse lande. Der ligger altså nogle faste rammer for disse importkontingenter. Det er i øvrigt noget, der i øjeblikket drøftes under GATT-forhandlingerne. Jeg kan altså svare hr. Dohrmann, at regeringen netop har lagt vægt på, at vi fik taget dette op i international sammenhæng, og at det sker i øjeblikket under de GATT-forhandlinger, der foregår, hvor man skal tage stilling til, om kvoterne af importerede varer til de enkelte lande har en rimelig størrelse, eller om de skal justeres. Der forhandles altså internationalt om en reduktion.

Det vil der også blive ført forhandlinger om bl.a. på mælkeområdet, for det bør ikke være sådan, at det kun er Europa, der skærer ned på sin mælkeproduktion, samtidig med at vi importerer mælkeprodukter fra andre lande. Derfor må der også internationale forhandlinger til på det område.

Så er der nogle, der spørger, om det ikke ville være bedre, at vi tog de internationale forhandlinger først og ordnede vores forhold bagefter. Det tror jeg ikke, for det er en slags strudsepolitik. Vi bliver nødt til selv at gøre noget først og så tage disse internationale forhandlinger sideløbende.

Men jeg vil godt sige noget principielt om det. Nogle har nemlig den forestilling, at det ser underlig selvmodsigende ud, at vi importerer fra lande uden for EF til os, som har overproduktion af nogle varer, og så får de den tanke, at man bare kunne lukke grænserne for import. Men hvad ville der ske, hvis vi lukkede grænserne på den måde? Al handel fra disse lande til os ville stoppe, og det ville betyde, at disse lande ikke kunne få det økonomiske udkomme, som ofte er betingelsen for, at de kan udvikle sig til lande, der er i stand til at købe vores varer. Sådan hænger det sammen.

Det andet ville jo betyde, at vi fra dansk side ikke var i stand til at eksportere varer til disse tredjelande, som gerne vil købe vores varer, og så kunne vi godt pakke hele vores eksportindsats og alle vores strategipapirer og eksportfremmeprogrammer sammen, for så var vi ikke i stand til at eksportere til andre lande, fordi varerne stoppede ved grænsen. Så skal jeg lige love for, at danske landbrug og andre eksporterhverv kom gevaldigt op at køre!

Det er meget svære ting at drøfte, fordi det ser ud, som om de skurrer mod hinanden, men når man kigger nøjere på sammenhængene, tror jeg alligevel, man må indrømme, at der er en logik i det. Imidlertid betinger det naturligvis – og det er jo netop det, der er landbrugspolitikens karakteristika i øjeblikket – at det ikke er dansk landbrugspolitik, at det ikke er EFs landbrugspolitik, men at det er hele verdens problem, hvordan vi ordner vores fødevarer- og landbrugspolitik generelt i alle Jordens lande, sådan at vi alle sammen kan bevare så mange landbrug som overhovedet muligt.

Til hr. Gade vil jeg sige – og så skal man ikke forvente, at jeg kommer på talerstolen mere, for jeg mener ikke, det skal være en landbrugsdebat – at det er altid taknemligt at sige, at regeringen ingen politik har, men den køber jeg ikke, og jeg køber den navnlig ikke, idet jeg har nævnt nogle af de hovedpunkter, som hr. Gade også udmærket ved –

[Landbrugsministeren]

uden for denne sal – at regeringen har lagt frem. Vi har gennemført støtte til omlægning. Jeg har bl.a. siddet og talt i EF – ja, hr. Gade ryster på hovedet, men jeg kan nu altså godt huske, at jeg for ganske nylig har siddet i EF og drøftet disse ting og netop været optaget af denne omlægning, også på internationalt plan.

Vi gennemfører iværksætterstøtte, vi fremlægger en økologisk landbrugsredegørelse, og vi har, så vidt jeg ved, lige vedtaget en miljøstøttelov, som alt i alt viser, at regeringen har en politik på dette område og er overordentlig optaget af, at vi har et så nuanceret landbrug som muligt og ikke et ensartet landbrug.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Det skal blive meget kort, hr. formand. Til landbrugsministeren. Vil mælkeprisen for landmanden, der afleverer ved stald døren, gå op eller ned? Jeg skønner, at den går ned med ca. 10 pct. Er det helt forkert?

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Jeg vil sige til landbrugsministeren, at det glæder mig naturligvis, at hun har ladet sin røst høre i EF i retning af det, jeg spurgte om.

Men selve baggrunden for spørgsmålet var egentlig, at forleden lørdag var jeg på besøg på et mindre slagteri. Jeg så dets varelager, og dér lå der danskproducerede varer, som havde været en tur i Østeuropa og så lige pludselig var dukket op i Danmark igen. Jeg synes, det er fuldstændig uacceptabelt. Og når jeg nævner det, er det, for at ministeren skal være bekendt med, at der finder noget sådant sted, for det bør påtales i EF. Jeg synes, det ville være meget, meget uheldigt, hvis det går i retning af – hvad der er meget der tyder på – at EF udvikler sig til en slags socialkontor, hvor man af hensyn til tredjelande osv. ... Derfor spørgsmålet.

Finansministeren (Palle Simonsen):

Jeg vil starte med at takke hr. Breckmann og hr. Ellefsen for bemærkningerne om tilskudsreformen. Jeg kan bekræfte, at forhandlingerne om tilskudsreformen for Færøerne

er i god gænge. Der er nogle mindre knaster, som det også blev antydnet i indlæggene, men under alle omstændigheder er vi fulde af fortrøstning, og vi håber, at det kan lykkes at nå frem til en endelig løsning i begyndelsen af det nye år.

Debatten i dag har jo været stærkt præget af det, jeg vil kalde mange lange bemærkninger. Det har klargjort problemstillinger på nogle områder og måske skabt større forvirring på andre. Tilbage står, at når jeg skal komme med et svar, vil jeg koncentrere mig om nogle hovedtemaer.

Jeg vil først og fremmest give udtryk for min glæde over, at hr. Svend Auken har læst den nye finansredegørelse så grundigt. Det bliver man skam klog af. Jeg synes også, at hr. Svend Aukens indlæg måske var lidt mindre aggressivt, end de så tit har været.

Hr. Svend Auken brugte meget tid på at forklare forskellen mellem finansredegørelse 87 og finansredegørelse 86. Det skal jeg vende tilbage til. Jeg synes jo nok, at det største problem i realiteten var, at hr. Svend Auken ikke kom med noget reelt svar på, hvad Socialdemokratiet vil. Jeg synes, hr. Svend Auken var fuld af selverkendelse, da han, umiddelbart før taletiden var udløbet, sagde: Socialdemokratiet vil bruge den kommende tid til at give befolkningen klar besked om, hvad vi vil gøre, når flertallet ændrer sig efter et valg.

Det er altså noget, som vi stadig væk skal vente på. Vi har ikke fået svaret i dag, men vi har fået en masse udtalelser om de problemer, som Socialdemokratiet ser i den økonomiske udvikling.

Vi har jo oven i købet som led i en bedre publikumsbetjening i den nye finansredegørelse – og jeg kan for en ordens skyld sige på side 153 – anskueliggjort, hvorfor det gik anderledes med betalingsbalanceunderskuddet end forventet for et år siden; det er endda meget detaljeret fremstillet, vil jeg sige, så der er ikke skjult noget.

Går vi tilbage til debatten her i Tinget i december 1985, tror jeg såmænd ikke, der var mange, der satte så store spørgsmålstejn ved de skøn, der dengang blev foretaget. Der var ikke stor forskel på skønnet i finansredegørelsen og Det Økonomiske Råds skøn over den kommende udvikling. Der er den forskel – og det synes jeg er udtryk for en kolossal ærlighed og åbenhed – at vi i Fi-

[Finansministeren]

nansministeriet er de eneste, der bagefter gør op og fortæller, hvorfor det gik anderledes. Lad os prøve at se på årsagen til, at det gik anderledes.

Hr. Svend Auken ville jo heller ikke for et år siden have accepteret og troet på, at vi i løbet af 1986 skulle få en vækst i det private forbrug på tæt ved 5 pct. Hr. Svend Auken ville heller ikke for et år siden have troet, at vi fik en så kolossal vækst i erhvervsinvesteringerne, som tilfældet har været. Vi skønnede dengang en vækst på 9 pct., den blev knap 17 pct., og det er klart, at både den meget betydelige vækst i det private forbrug og den meget betydelige vækst i de private investeringer er væsentlige årsager til, at betalingsbalanceunderskuddet blev større end forventet for et år siden.

Men regeringen har jo ikke ligget på den lade side. Regeringen har inden for det sidste år gennemført ikke mindre end tre økonomiske justeringer og de to af dem efter, at finansredegørelse 86 var offentliggjort.

Hvad har Socialdemokratiet gjort i den sammenhæng? Ingenting, Socialdemokratiet kritiserede de forslag, regeringen fremsatte i forbindelse med påskepakken og i forbindelse med kartoffelkuren, men har intet andet sat i stedet. Det er jo sandheden. Men regeringen har gjort og gør, hvad den overhovedet kan for at holde den økonomiske udvikling på et fornuftigt spor. Derfor er det også fuldstændig urimeligt, når hr. Svend Auken i en kort bemærkning her i eftermiddag ligesom giver indtryk af, at regeringen ikke tager situationen alvorligt, og at regeringen, som hr. Svend Auken udtrykker det, ikke er klar over, at vi står over for en af de alvorligste lavkonjunkturperioder i mange år. Jamen hvor har hr. Svend Auken da det fra? Det er der dog ingen tendenser til. Der forventes en nedgang i det private forbrug næste år, og der er også en mindre nedgang i de private erhvervsinvesteringer næste år, men det er fuldstændig forkert at forsøge at tegne et billede, som antyder en depressiv økonomisk udvikling.

Hr. Svend Auken kunne ikke lide udtrykket »vækstpause«, men det er jo lige bestemt det, der er dækkende for den udvikling, vi befinder os i. Det er en vækstpause, men det er også ganske klart, at vi formentlig allerede i slutningen af 1987 igen får øget økonomisk vækst i dette samfund.

Lad os prøve at se på erhvervsinvesteringerne, det er jo vigtigt netop som modstykke til hr. Svend Aukens meget pessimistiske betragtninger.

Gennemsnittet for væksten i de private erhvervsinvesteringer i 1985–86 har her været 12,7 pct. sammenlignet med OECD-landenes i Vesteuropa, som kun var 3,3 pct. Det er et godt udtryk for den kolossale vækst i investeringerne, som har fundet sted i Danmark, og derfor er det heller ikke rimeligt, at hr. Svend Auken siger, at vi ikke har udnyttet en gunstig international økonomisk situation. Vi har faktisk løbet langt stærkere end alle de andre, og selv om der nu – og det viser finansredegørelsen – bliver et lille minus i erhvervsinvesteringerne i 1987, læg så mærke til, at det på grund af væksten i 1985 og 1986 fortsat er erhvervsinvesteringer på et meget højt niveau. Vi er i den situation, at investeringerne i forhold til produktionen på grund af væksten i de sidste par år stadig, også i 1987, ligger over gennemsnittet i OECD-landene i Europa, så der er fortsat god gang i den private sektor, og det er naturligvis afgørende for en løsning af vores økonomiske ubalanceproblem.

Det er rigtigt, at det ikke er gået så godt med eksporten i 1986 som forventet, selv om vi ikke, sådan som det påstås, har tabt markedsandele, men vi havde forventet en højere eksport. Når vi så ser, hvad der var den faktiske situation, har der jo været dette kolossalt store private forbrug, som har bevirket, at den øgede produktion simpelt hen er blevet revet væk af danske forbrugere, og med den nedgang i det private forbrug, som vi nu skønner kommer i 1987, er det ganske klart, at den øgede produktion, som er blevet resultatet af den betydelige vækst i investeringerne, også vil bidrage til en forøgelse af eksporten.

Jeg synes nok, at den debat, som mange økonomer i de senere måneder har ført om dansk konkurrenceevne, har været noget teoretisk. Den er spændende, nuvel, men det er jo ikke bare et spørgsmål om at gøre nogle procenter op, det er også et spørgsmål om, hvilket pres der er på at få varerne ud på markedet. Det er i øvrigt også et spørgsmål om, hvad man gør for at komme ud på markedet, men med et lavere privat forbrug næste år er det dog ganske klart, at presset er større, og derfor er vi også af den klare over-

[Finansministeren]

bevisning, at der vil blive en betydelig vækst i eksporten.

Hvor står vi så i øvrigt i dag, når vi ser på den økonomiske udvikling? Jeg vil godt trække nogle enkelte hovedpunkter op, stadig væk vedrørende den samfundsøkonomiske udvikling.

Vi har fået ligevægt på statsfinanserne, ja, vi har oven i købet et pænt overskud på 7 mia. kr. i år, og næste år får vi ligevægt. Dermed har vi løst det, som en række økonomer, også socialdemokratiske økonomer, bl.a. hr. Bent Rold Andersen, for år siden kaldte dette samfunds største fordelingspolitiske problem, nemlig det stærkt voksende underskud på statens finanser.

Vi har fået en betydelig lavere rente, og der er gode betingelser for, at vi kan få et fortsat fald i renten i de kommende år. Vi har lavinflation, kronen ligger fast, og vi har fået en betydelig vækst i beskæftigelsen både i 1985 og i 1986. Det er rigtigt, at der er en lille forøgelse af arbejdsløsheden i 1987, men det er i virkeligheden en meget beskeden forøgelse. Til gengæld ser vi i 1987 klare tendenser til en forbedring af betalingsbalance-situationen.

Det tilbageværende problem i forbindelse med den økonomiske genopretning er naturligvis betalingsbalanceunderskuddet, men en væsentlig forudsætning for, at vi kan løse dette problem er jo, at vi får en stærk forøgelse af vor produktion; og de investeringer, som er forudsætningen for denne forøgelse, giver et negativt træk på betalingsbalancen. Det ved vi, og det er det, vi har set dokumenteret i praksis, ikke mindst i 1986. Men det er da et positivt træk, at vi har fået denne stærke ekspansion i den private sektor.

Det er klart, at det er afgørende i regeringens økonomiske politik, at vi i de nærmeste år får skabt ligevægt på betalingsbalancen, og jeg synes, der er meget, der nu tyder på, at vi også her kommer ind på det rette spor. Men der ligger naturligvis et stort ansvar hos arbejdsmarkedets parter for, at der for alvor bliver en chance for at få skabt ligevægt på betalingsbalancen så hurtigt som muligt.

Jeg er enig med hr. Fogh Rasmussen, når han så klart præciserer, at betalingsbalanceunderskudssituationen ikke bare er regeringens ansvar. Vi skal skabe orden i de offentlige finanser, men det er op til de enkelte grupper i samfundet, og ikke mindst arbejds-

markedets parter, at bidrage til en aftale om moderate lønstigninger, der holder sig under udlandets og dermed forbedrer konkurrenceevnen, så vi på den måde hurtigere kan få løst vores betalingsbalanceunderskudsproblem. Derfor er – og det er, hvad jeg vil sige om den side af sagen – ansvaret stort hos arbejdsmarkedets parter. Jeg håber og tror også, at de ser det i øjnene.

Hr. Svend Auken har i øvrigt talt meget om konkurrenceevne i dag og udvidet begrebet – det er jeg enig i er en god idé – til andet end løn. Det er også et spørgsmål om forskning, udvikling, eksportfremme. Jeg vil godt slå det meget stærkt fast, fordi hr. Svend Auken ligesom forsøger at skabe tvivl. Regeringen har i de senere år – og gør det også ifølge finansloven 1987 – investeret stadig øgede midler i eksportfremme og i forsknings- og udviklingsprogrammer i så stort et omfang, som der overhovedet er mulighed for at finde kapacitet til på nuværende tidspunkt.

I øvrigt skal vi jo gøre os klart, at dette er investeringer, som giver resultater på lang sigt, og som ikke løser vores betalingsbalanceproblemer hverken i 1987 eller i 1988. Men investeringerne er nødvendige, og med den plan, som undervisningsministeren præsenterede i foråret på forsknings- og udviklingsområdet med 1,4 mia. kr. over de kommende år med ekstra supplement i forbindelse med finanslovsaftalen, er der faktisk ydet så meget, som der overhovedet kan anvendes på disse områder.

Hvad angår eksportfremmen, blev der for et år siden ydet 100 mill. kr. ekstra, og nu er der i finanslovsforslaget indbygget 250 mill. kr. ekstra til eksportfremmeproduktudvikling for de tre erhvervsministeriers vedkommende. Så kom ikke og påstå, at der ikke gøres en kolossal indsats på disse områder!

Nu har hr. Svend Auken ved afslutningsdebatter, ved åbningsdebatter og ved finanslovsdebatter gennem de seneste år kritiseret regeringen for ikke at have gjort nok. Jeg håber, at den kritik nu er ved at være slut, for med de programmer, der er lagt, og som er indeholdt i finanslovsforslaget for 1987, mener jeg faktisk ikke, det er muligt at præstere mere. Regeringen vil som bekendt supplere disse initiativer – det er også led i finanslovsaftalen med Det Radikale Venstre – med forbedrede muligheder for at trække

[Finansministeren]

forskningsudgifter fra for virksomhederne, og vi kan forhåbentlig finde andre løsninger. Regeringen vil naturligvis her, også når det drejer sig direkte om skattemæssige områder, tage en drøftelse med skattereformpartierne i begyndelsen af det nye år for at se, hvad der er af muligheder for på den måde at give yderligere incitamentter til en udvikling på disse områder.

Så meget om den økonomiske udvikling.

Det er jo ikke overraskende, at andre ordførere end hr. Svend Auken – det gælder fru Ingerlise Koefoed, og det gælder også hr. Albrechtsen – har søgt at spinde en ende over spørgsmålet om skel mellem grupperne i samfundet. Jeg synes, der er grund til at gøre det meget klart endnu en gang, at et væsentligt mål med den økonomiske genopretningspolitik har været og er at redde velfærdssamfundet, og det er det, der er sket. Det nytter ikke, at hr. Svend Auken sukker, for det er jo det, der er sket. Jeg har ikke lovet hr. Svend Auken, men jeg er meget indstillet på, at vi ikke skal blive ved med at diskutere situationen tilbage i 1982, så jeg skal slet ikke minde om det store underskud, der var optræk til på det tidspunkt, men det, der er kendsgerningen, er, at underskuddene er væk, og samtidig har vi fastholdt velfærdssamfundet og givet det en mængde forbedringer.

Det er der en del, ikke mindst regeringspartiernes ordførere, men også hr. Bilgrav-Nielsen, der har kommenteret i dag, og jeg vil for en ordens skyld, fordi dette er en vigtig debat, trække nogle enkelte punkter op.

Ser vi f.eks. på forholdene for de ældre i samfundet, er der gennemført en delpensjonsordning, der er for nylig lagt et forslag frem til løsning af pensionisternes samspilsproblemer, og der er lagt et forslag frem om nye ældreboliger, i det hele taget en helt ny ældrepolitik, som giver en højere grad af frihed og selvstændighed for de ældre. Det er meget væsentlige initiativer i kølvandet på dem, som er gennemført i de foregående år. Jeg vil slet ikke gå tilbage og opremse alt, hvad der er gennemført gennem årene, men dette er det nye, det er det, der giver en situation for vore pensionister, som siger sparto til, hvad man har set før, både hvad angår det økonomiske, og hvad angår det miljø, som pensionisterne skal leve i.

Ser vi så på børnene, er der som bekendt gennemført en børneydelse. Der er også i samarbejde med Det Radikale Venstre gennemført en udvidelse af barselorloven, og ser vi f.eks. på statistikken for daginstitutionsområdet, har der aldrig været så høj en dækningsgrad med hensyn til institutionspladser, som vi har det i 1986. Der har været en vækst af betydeligt omfang gennem de senere år.

Socialministeren har derudover i dag fået sit kontanthjælpsforslag igennem, således at der bliver forbedrede regler på bistandslovsområdet, og i dag er karensdagen blevet ophævet med virkning fra 1. januar 1987. Derfor må jeg sige, at det er hult, når Socialdemokratiet og andre bliver ved med at tale om en asocial politik.

Jeg ved godt, at der er ét område, som man stadig væk hæfter sig meget ved, og det er dagpengedeviklingen. Men det er jo ikke en helt rimelig argumentation, man fører.

Det er rigtigt, at dagpengenes maksimum har været fastfrosset indtil for et halvt år siden. Det, man glemmer, er, at den del af dagpengemodtagerne, som får de laveste beløb, og som derfor ikke støder mod loftet, ikke er ramt af nedskæringerne. Det er loftet, der er fastfrosset, så det er godt og vel halvdelen af dagpengemodtagerne, som støder mod loftet på nuværende tidspunkt, men det er de bedst stillede af dagpengemodtagerne, medens de dårligst stillede ikke er berørt af nedskæringerne. Derfor er angrebet på det område heller ikke berettiget.

Jeg vil gerne afslutningsvis om den sociale del sige, at med de ting, der er gennemført, med de ting, der foreligger lovforslag om her i Folketinget nu, og med de ting, der er indbygget i finanslovsforslaget, er der faktisk gennemført flere forbedringer i den korte periode, end vi har set tilbage i tiden. Det er jo sandheden. Jeg ved godt, at hr. Erik B. Smith ikke kan lide at høre det, og om debatten om Erik Jørgen Hansens undersøgelse vil jeg kun sige, at der er jo ingen, der har hævdet, at al fattigdom er afskaffet. Det, som jeg betragter som den meget vigtige konklusion af denne rapport, er, at afstanden ikke er blevet større gennem de seneste 10 år. Det er det, der er det afgørende.

Der har været et problem for særlige grupper i dette samfund, det er der også i dag, og det vil der desværre nok fortsat være en ræk-

[Finansministeren]

ke år frem i tiden, men det er jo et problem, som socialministeren har taget meget kraftigt op, nemlig hvordan vi kan hjælpe de mennesker, som er allerdårligst stillede i dette samfund. Det afgørende i konklusionen i denne forskningsundersøgelse er, at der ikke er skabt større skel gennem denne periode.

Hvis vi ser på andre områder inden for finanslovens rammer, f.eks. uddannelsesområdet, kan der også her peges på meget betydelige forbedringer og udvidelser, eksempelvis de 200 mill. kr. på undervisningsministerens område til udbygning af ikke mindst erhvervsuddannelser i det kommende år, udbygning af arbejdsmarkedsuddannelser og en forbedring af Statens Uddannelsesstøtte med virkning allerede fra 1. august 1987. Her tænker jeg på, at forældreafhængigheden ændres fra de 22 til 20 år med ikrafttræden i det nye finansår. Det er en række forbedringer.

Der er også en række forbedringer på miljøområdet, ja, på praktisk taget alle områder.

Derfor er min konklusion, når det drejer sig om finansloven, at den kritik, der går ud på, at den er asocial og ikke lever op til de krav, et moderne samfund stiller, er ubegrundet.

Det, der er glædeligt, er naturligvis, at det er lykkedes at gennemføre disse ting, samtidig med at den stramme udgiftspolitiske linje er fastholdt. Det er med andre ord lykkedes at få styr på de offentlige udgifter, og det er regeringens klare mål, at vi også i det kommende år skal fastholde denne stramme udgiftspolitik, for den er forudsætningen for, at vi kan løse vores betalingsbalanceunderskudsproblem.

Denne stramme udgiftspolitik kræver, at man undersøger tingene nøje, at man prioriterer, men vi har nu fået dokumenteret i praksis, at selv om man følger denne stramme linje, er det muligt at gennemføre forbedringer.

Det er jo også blevet klart dokumenteret under denne finanslovdebat, ikke mindst i går, at Socialdemokratiet og SF har mange bud på, hvordan man kan øge de samlede offentlige udgifter. Jeg skal ikke gentage diskussionen om beregningerne over de to partiers ændringsforslag, og der har jo ikke været meget tid siden i går, men på et eller andet tidspunkt kunne det være meget interessant at tælle op, hvor mange SF-ændringsforslag

Socialdemokratiet i virkeligheden stemte for i går, og så lægge dem oven i Socialdemokratiets egne forslag. Så får vi nemlig fastslået, at det er en betydelig vækst i de offentlige udgifter, som Socialdemokratiet er talsmand for, og at der til syvende og sidst slet ikke er så stor forskel mellem Socialdemokratiet og SF på disse områder.

Som sagt, vi står nu med et finanslovforslag, som, så vidt jeg kan bedømme, er tæt ved en vedtagelse, og jeg vil sige, at debatten har jo ikke sat gemytterne i kog, hvad jeg synes er godt. Jeg noterer med tilfredshed, at debatten hverken i går eller i dag har været præget af ret meget dramatik og ret mange aggressioner. Det tror jeg er sundt for den almindelige økonomiske udvikling, for hvad står tilbage som billedet af debatten om finansloven? Der står tilbage, at der er politisk stabilitet, at der er politisk ro og tryghed, og det er skaffet til veje i et samarbejde mellem regeringen og Det Radikale Venstre. Jeg vil gerne kvittere for hr. Bilgrav-Nielsens indlæg også her i dag og sige, at det var jo en god og klar manifestation af den tryghed, der ligger i vores samarbejde.

Lad mig slutte med at sige tak, fordi det også denne gang lykkedes at få finanslovforslaget igennem, tilsyneladende også med et stort antal stemmer bag, men først og fremmest en tak for, at det bliver et finanslovforslag, som samtidig på grund af den debat, der har knyttet sig til det, bliver udtryk for en politisk stabilitet, en politisk ro og tryghed, som giver et væsentligt bidrag til, at genopretningspolitikken fortsat kan lykkes.

Svend Auken (S):

Finansministeren sagde, at det var helt forkert af mig at hævde, at vi skulle stå over for en lavkonjunktur i 1987 og 1988, og at tale om en depressiv økonomisk udvikling.

Det synes jeg er en overraskende udtalelse i betragtning af stort set samtlige de forudsigelser, der er fremkommet om den økonomiske udvikling i 1987 og 1988. Jeg vil bare minde om, at Det Økonomiske Råds formandskab har forudset en vækst i arbejdsløsheden, sådan at vi i 1987 kommer op på 250.000 arbejdsløse og i 1988 slår en uhyggelig rekord med en arbejdsløshed på over 300.000

[Svend Auken]

Lad mig også hæfte mig ved det, som jeg sagde i mit første indlæg, og som ingen, bortset fra hvad angår et enkelt punkt, som jeg skal vende tilbage til, indtil nu har modsagt, nemlig at Danmark i 1987 får den laveste økonomiske vækst i Europa, får stigende arbejdsløshed, faldende byggeri, lavere investeringer, Europas højeste realrente, svigtende konkurrenceevne, mistede markedsandele, Europas laveste opsparingskvote, manglende teknologisk fornyelse og en ualmindelig ringe produktivitetsudvikling.

Hvis man mener, at dette billede ikke er urovækkende, er der grund til at være enig med finansministeren i, at det går fint. Men hvis man mener, at dette tegner et urovækkende billede af en lavkonjunktur, er der grund til at spørge, hvad man har tænkt sig at gøre ved disse problemer.

Jeg sagde før, at finansministeren på et enkelt område anfægtede mit synspunkt, og det var med hensyn til konkurrenceevnen, hvor finansministeren siger, at det er helt urigtigt, at vi taber markedsandele. Det går sådan set godt med vores konkurrenceevne. Jeg har tilladt mig at lave en lille tegning, baseret på oplysningerne i finansredøgørelsen, som klart viser, at konkurrenceevnen med udgangspunkt i 1979 – hvis man sætter 1979 som indeks 100 – blev forbedret frem til 1982, hvorefter den i hele perioden siden er blevet forringet, sådan at halvdelen af den konkurrenceevneforbedring, der er sket, allerede nu er spist op. Dette med den svigtende konkurrenceevne viser sig også ved, at erhvervslivet, virksomhederne, mister markedsandele både på eksportmarkederne og på hjemmemarkedet. Der har naturligvis været en vis diskussion om dette punkt, hvor enkelte har villet hævde, at det ikke var rigtigt, men hvis man alene tager de oplysninger, der er nævnt i finansredøgørelsen, fremgår det jo heraf, at væksten på vore eksportmarkeder har været ca. 3 pct., men at den danske eksport kun er steget med 1 pct., og det er selvfølgelig udtryk for, at vi har mistet markedsandele.

Det er rigtigt, når finansministeren siger, at vi har haft mange investeringer i de seneste par år, og at der også har været foretaget flere investeringer i Danmark end i udlandet. På den baggrund er det naturligvis deprimerende, at produktivitetsudviklingen har været ringere end i udlandet. Det tyder ikke på, at

det har været særlig nyttige investeringer, man har foretaget.

Finansministeren sagde, at Socialdemokratiet ikke har fremlagt sine egne forslag og sine egne ideer. Det er ikke rigtigt. På stort set alle de grundlæggende områder har vi her i Folketinget fremsat vore forslag. Det gælder erhverv, teknologi og forskningspolitik. Det gælder spørgsmålet om en pensionsreform og om obligatorisk overskudsdeling, som bidrager til at fremme opsparingen herhjemme. Det gælder spørgsmålet om uddannelse og om arbejdsmarkedspolitik. Det gælder også spørgsmålet om den sociale fordeling, miljø osv. På alle disse områder har Socialdemokratiet rent faktisk givet sit bud på, hvordan fremtidens udfordringer skal mødes.

Finansministeren var meget optaget af at forklare Folketinget, hvor store reformer der er sket under den nuværende regering, og det er da også rigtigt, at vi i dag i fællesskab har stemt sociale fremskridt igennem, men hvilken slags sociale fremskridt er det, man taler om?

Lad mig bare nævne to forslag. Det ene var afskaffelsen af karensdagen. Det var et socialt fremskridt, at vi i dag i fællesskab afskaffede karensdagen, men man må jo ikke glemme, hvem det var, der i sin tid indførte den. Hvem var det, der i sin tid forsvarede karensdagen og sagde, at den var absolut nødvendig? Den type sociale reformer, der består i, at man genopretter sine egne fejltrin, giver jeg måske ikke så meget for.

Og hvad med spørgsmålet om 70 pct.-satsen i efterlønsordningen? Det var Socialdemokratiet, der fremsatte dette forslag i Folketinget adskillige gange. Hver gang stemte flertallet det ned. Endelig her i november måned, da vi igen fremsatte det, støttede Det Radikale Venstre dette forslag, hvorefter regeringen omgående sprang til. Det er rigtigt, at det er et fremskridt, men det er et fremskridt, der blev påtvunget den nuværende regering af et flertal i Folketinget.

Finansministeren sagde, at vi overdriver agitationen vedrørende dagpenge- og efterlønsmodtagernes stilling. Det synes jeg er en overraskende bemærkning i betragtning af, at langt de fleste af både efterløns- og dagpenge modtagere har haft fastfrosset deres sats i hele den periode, den borgerlige regering har siddet. Det er rigtigt, at der er gennem-

[Svend Auken]

ført en 2 pct.s regulering, men det er altså en 2 pct.s regulering fra oktober 1982 og frem til udgangen af 1987.

Finansministeren siger noget, som jeg er enig med ham i. Han siger, at der er behov for en stram udgiftspolitik, og at det er et vigtigt mål at sikre ligevægt på de offentlige finanser. Jeg tror, finansministeren vil medgive mig, at Socialdemokratiet bl.a. igennem realrenteafgiften og forskellige andre forslag har ydet sit bidrag til at opnå dette mål. Det er vi altså ikke uenige om.

Når vi stiller ændringsforslag f.eks. på det sociale område, som er kostbare, er det selvfølgelig, fordi de sociale forringelser, der er sket, er store og dybe, og hvis vi overhovedet skal nå frem til et blot nogenlunde anstændigt niveau for disse dårligt stillede mennesker, er det nødvendigt at ofre nogle penge her og nu. Det mener vi er vigtigere end de dyre udgiftskrævende forslag, regeringen fremsætter.

Lad mig bare nævne forsvarrets område. Forsvaret skal efter regeringens opfattelse hvert år have forøget deres bevillinger med 800 mill. kr., 800 mill. kr. oven i den i forvejen meget gunstige reguleringsordning, der findes på forsvarrets område. Det har vi fra Socialdemokratiets side sagt nej til. Det er altså ikke en diskussion om, hvorvidt man vil bruge penge eller ej. Det er et spørgsmål om, hvad man vil bruge pengene til. Vil man bruge pengene til det sociale område og den sociale genopretning, eller vil man lægge yderligere bevillinger oven i f.eks. forsvarsbevillingerne?

Den sidste bemærkning, jeg skal gøre, drejer sig om holdningen i befolkningen. Finansministeren havde den opfattelse, at der i befolkningen var stor forståelse for den politik, der blev ført, at der var en fortrøstning over for fremtiden og ingen oplevelse af, at der var sociale skel, og i hvert fald ikke at de var blevet dybere i de seneste par år.

Det er egentlig en fantastisk beskrivelse. De af os, der kommer til møder ude i landet og snakker med folk, og som læser om undersøgelser, der bliver foretaget af folks holdning, har et ganske andet billede af, hvordan befolkningen tænker.

Alle undersøgelser viser en stigende resignation hos store grupper og en stigende bitterhed hos andre grupper. Finansministeren må have mærket op til forhandlingerne om

f.eks. de offentligt ansattes overenskomstforhold, hvilken utrolig bitterhed der er hos mange offentligt ansatte over den behandling, de har fået.

Der kan nævnes mange andre eksempler, og jeg tror, at hvis man spørger den almindelige dansker i dag, om de ser lyst på udviklingen i 1987 og 1988, vil man få det svar, at det gør de ikke. De ser ikke lyst på det. De tror simpelt hen ikke længere på disse mange flotte formuleringer om, at alt går uafattelig godt, at det går strålende osv. Man kender jo godt realiteterne. Der er en opbremsning i gang, fordi befolkningen har registreret, at det var løst funderede udtalelser, man kom med, når man hævdede, at alt gik på bedste måde herhjemme.

Vi har i dag appelleret om, at vi får en diskussion på basis af en reel erkendelse af, at dette samfund er ude i en meget alvorlig situation. Vi har appelleret til de borgerlige ordførere i denne sal om at tage denne diskussion med os, men indtil nu har vi fået den sædvanlige sang, den sædvanlige argumentation om, at alt går godt; det er bare os, der er pessimister, det er bare os, der ikke ser lyst nok på fremtiden, og det er bare os, der ikke kan huske, hvor dårligt det var i begyndelsen af 1980'erne osv. osv. Man vil ikke tage den reelle diskussion med os. Det synes jeg er en undervurdering af de danske vælgere.

Ingerlise Koefoed (SF):

Nu brugte finansministeren flere gange udtrykket, at der var nogle her i dag, der skulle have talt om en asocial politik. Jeg har i hvert fald ikke nogen erindring om, at vi fra SFs side har brugt det udtryk i dag, men det er klart, at vi taler om den skæve fordelingspolitik, der har været ført under denne regering, og som efter vores mening fortsat føres.

Med fare for, at hr. Kofod-Svendsen vil beskyldte mig for at være følelsesladet – hvad jeg sådan set ikke synes der er noget dårligt i, for følelser hører vel såvel som intellekt med til det politiske liv – vil jeg tillade mig at stille et par spørgsmål til finansministeren.

Finansministeren siger, at det er meget overdrevet, når vi siger, at der findes et skel mellem grupperne i samfundet. Vi har bevareret velfærdssamfundet, siger finansministe-

[Ingerlise Koefoed]

ren. Javist, vi har bevaret velfærdssamfundet for en del af de mennesker, der bor i velfærdssamfundet, men når vi nu har bevaret velfærdssamfundet så intakt, som finansministeren mener vi har bevaret det, var det så nødvendigt, og er det så nødvendigt, at nogle mennesker stadig og voldsomt skal holdes uden for velfærdssamfundet?

Det kan godt være, at det ikke er en stor del af befolkningen. Det kan godt være, at det målt i statistik ikke er så forfærdelig stor en procent, men mennesker føler sig ikke som procenter, mennesker føler sig som enkeltmennesker, som bliver ramt af en eller anden situation, som de ikke selv kan gøre for. Det er på den måde, man skal se tingene, og det er på den måde, man skal vurdere velfærdssamfundet – ikke på flere procent og færre procent, men på, hvordan nogle mennesker også har det i dette velfærdssamfund. Og der er nogle, der har det dårligt og får det dårligere. Om dem siger finansministeren: ja desværre – desværre! – vil det vel være sådan en hel del år endnu, at der vil være nogle mennesker i dette samfund, der har det meget dårligt.

Var det nødvendigt med 9-måneders reglen? Var det nødvendigt med de nedsatte, ikke-regulerede sygedagpenge? Var det nødvendigt at holde arbejdsløshedsdagpengene så langt nede, som man har gjort, også med de sølle 2 pct.s regulering, som man nu har givet dem? Er det nødvendigt, at nogle mennesker om kort tid skal gå på nedsatte dagpenge, unge mennesker, som af en eller anden grund er faldet uden for arbejdsmarkedet, har været langtidsledige, har modtaget uddannelsesydelser eller ikke kunnet komme ind i den uddannelse, de gerne ville have, og som nu om kort tid skal gå ned på 70 pct. og derefter på 55 pct. Er det nødvendigt i velfærdssamfundet?

Finansministeren nævnte nogle grupper, man har gjort noget for, og det er jo rigtigt, at man har gjort noget for nogle af de grupper. Man har gjort noget for nogle af de ældre, men hvad har man gjort for de almindelige folkepensionister, som vel er den største gruppe af de ældre? Hvad har man gjort for efterlønsmodtagerne, som også hører til ældregruppen? De har ganske vist nu fået afskaffet 70 pct.-reglen, men med den måde, man regulerer fremover, ved vi godt, at de 80

pct. i løbet af meget kort tid vil forvandle sig til 70 pct. af det, de egentlig burde have haft.

Hvad har man gjort for børnene? Ja, man siger, at der er kommet flere daginstitutioner. Det er da muligt, at der er kommet flere daginstitutioner, men hvordan kan det være, at man har behandlet kommunerne sådan, at daginstitutionspriserne mange steder er steget så meget, at det er vanskeligt for de unge familier at få råd til at holde deres børn i daginstitutioner?

Og hvad med alle de børn, vi læser om i de her dage – eller som finansministeren måske vil sige: de få børn – de børn, der ikke hører hjemme nogen steder, de børn, som ingen har? Hvad er det for noget, at man skal finde sig i i et velfærdssamfund, at nogle forældre har det så dårligt, at de ikke kan klare at tage sig af deres børn og børnene så ingen forældre har? (*Afbrydelse af Kofod-Svendens (KRF)*). Ja, det er følelsesladet, hr. Kofod-Svendens, men det er ikke bare følelsesladet, det er også sandt. Jeg tror, det var den 22. november, vi kunne læse i avisen, at nu stod folk, enlige mødre, i kø for at hente julehjælp. Det er også følelsesladet at sige det, men det er også sandt, og vi kan ikke være bekendt i et velfærdssamfund at overlade nogle mennesker til de private velgørende institutioner, så flittige og flinke de end måtte være.

Så vil jeg godt stille et enkelt spørgsmål i øvrigt om denne regerings sammenhængende politik. Man taler så meget om, at man skal nedsætte forbruget, og nogle har altså et forbrug, der er nedsat så meget, at man i hvert fald ikke kan forvente, at de skal gå med i sparebølgen. Man taler så meget om at nedsætte forbruget, og man laver en påskepakke, og man laver en kartoffelkur og jeg ved ikke, hvad man laver. Samtidig vedtager man her i Folketinget, at man skal have et reklamefinansieret tv 2. Jeg vil gerne spørge: hvad er formålet med et reklamefinansieret tv 2 andet end at få forbruget til at stige? Hvordan vil man forklare sammenhængen i den politik?

Jeg kunne nævne mange andre eksempler på manglende sammenhæng, men jeg skal nøjes med dette eksempel, som jeg i og for sig også synes er nok så slående.

Pia Kjærsgaard (FP):

[Pia Kjærsgard]

Jeg vil godt meddele, hvis ikke der skulle være klarhed over det i regeringen, at Fremskridtspartiet stemmer imod finanslovsforslaget. Vi synes, det er forkert, at der ikke er nogen besparelser på dette finanslovsforslag, og yderligere mangler der besparelser på 1,4 mia kr. i 1987. Jeg ved ikke, om finansministeren kan give noget bud på, hvor de skulle komme fra. Der er ydermere budgetteret med et underskud på 900 mill. kr.

Jeg vil godt sige, at når Fremskridtspartiet nu næste år forhåbentlig får indflydelse på næste års finanslov, har jeg prøvet at ... (*Afbrydelse af statsministeren [Poul Schlüter]*). Jamen det gør jeg, hr. statsminister. Jeg kunne godt tænke mig nogle svar heroppefra på, hvad man vil med Fremskridtspartiet, med den indflydelse, som adskillige meningsmålinger har vist at vi vil få efter næstkommende valg. Jeg har prøvet hos adskillige ordførere at få deres vurdering af, hvordan det vil gå, om de vil gå ind i et samarbejde med Fremskridtspartiet. Der er ikke nogen, der har villet svare mig på noget som helst.

Man har heller ikke villet svare mig på, hvor man vil sætte ind med sin oprindelige politik med hensyn til skattelettelser. Man har ikke villet sætte år på, hvornår vi kunne få skattelettelser. Der er i det hele taget mange svar, jeg godt kunne tænke mig at få, men det lader det altså til at det kniber med.

Jeg vil godt være imødekommende og sige, at når vi får indflydelse, vil vi naturligvis stemme for en finanslov, også selv om den ikke er det, Fremskridtspartiet kunne ønske. Afgørende for os er, at vi kommer ind og får nogen indflydelse. Det skal ikke være sådan, at det er en tradition, at vi stemmer imod, men naturligvis kan vi ikke stemme for et finanslovsforslag, hvor der ikke er nogle besparelser, og hvor vi overhovedet ikke har haft nogen indflydelse.

Erik B. Smith (S):

Finansministeren var så venlig at nævne, at jeg ikke kunne lide at høre, at regeringen mener, den har bevaret velfærdssamfundet. Vi burde kunne blive enige om, at velfærdssamfundet i alt fald ikke er bevaret for visse grupper af dem, der modtager bistandshjælp, nogle af dem, der modtager sygedagpenge, efterløn og arbejdsløshedsdagpenge.

Men, siger finansministeren, der er dog sket sociale forbedringer, f.eks. delpensionen. Så tænker jeg ved mig selv: delpensionen, hvordan var det nu med den? Den skulle finansieres af Den Sociale Pensionsfond, som pensionisterne troede var deres penge, 1,2 mia. kr. Så vidt jeg husker, betegnede regeringen delpensionen som årtiets største sociopolitiske fremskridt.

Der er ganske få dage, til delpensionen træder i kraft. I Ålborg Kommune har 20 selvstændige og 17 lønmodtagere søgt delpension. I Esbjerg 7 selvstændige og 6 lønmodtagere. I Kolding 7 selvstændige og 4 lønmodtagere. Og sådan kunne jeg blive ved. Hvem er det? Det er landmænd, og det er medhjælpende hustruer. Det er altså en reform for denne meget lille gruppe i befolkningen, som lægger beslag på 1,2 mia. kr. Kan man sige, at det er socialt, årtiets største sociale fremskridt? Jeg synes, det er at gå lidt vidt.

Samspilsproblemerne peger finansministeren også på. Vi er enige i, at de skal løses, ingen tvivl om det, men det falder nok de fleste for brystet, at man vil bruge 1,7 mia. kr. til folk, til pensionister, der har mere end 10.000 kr. i indtægt.

Hvis man ingen indtægt har andet end sin folkepension, og man skal have hjemmehjælp, så er det i dag gratis. Det vil det ikke blive fremover; så skal man til at betale for den. Så har vi fået socialministeren til at sige, at man nok skal betale for den, men man skal søge om et personligt tillæg, og så bliver den gratis, for så skal kommunen give den alligevel. Det lyder lidt indviklet. Det er heller ikke særlig smart, fordi man faktisk fratager kommunerne en del af deres rådighedsbeløb, så der er andre ting, de ikke kan gøre. Det lyder lidt som snyd. Men at kalde det et fremskridt, kan man da ikke. Og man kan vist også godt sige, at det er asocialt.

Dér, hvor de sociale fremskridt er sket, er for grupper, der er stillet godt i forvejen. Barselorloven er et godt eksempel. Det er da dejligt at få barselorlov, men forudsætningen er, at man har arbejde. Bistandsklienten har ingen glæde af de nye gode barselorlovsregler.

Det har været helt uforståeligt for os i Socialdemokratiet, at man ikke har villet hæve det meget lave niveau, regeringen sænkede f.eks. bistandsydelse til i 1982 – jeg tror,

[Erik B. Smith]

det kostede 300 mill. kr. – når man har villet ofre adskillige milliarder kroner på nogle forbedringer for grupper, der i forvejen har det godt.

Vi synes, det er en rigtig varebetegnelse, at regeringen fører en asocial socialpolitik. Regeringen har ikke bevaret velfærdssamfundet for de grupper, der desværre befinder sig allerlavest i systemet.

Jes Lunde (SF):

Debatten er ved at ebbe ud, og vi er vist også alle sammen ved at være parat til at tage herfra. Men jeg synes, der skal stilles et enkelt spørgsmål til regeringen først, og det er et, det i hvert fald indtil nu ikke er lykkedes mig at få et rimeligt svar på fra regeringen.

Spørgsmålet er det meget enkle: hvornår får vi med regeringens økonomiske politik igen fuld beskæftigelse? Jeg har forstået, at regeringen tilslutter sig den målsætning, at vi skal have arbejdsløsheden bragt ud af verden. Det gjorde regeringen allerede, da den trådte til for fire år siden, og jeg kan forstå, at det stadig væk er en målsætning, man har i regeringen, men så synes jeg, det er på tide, at vi i Folketinget kræver en redegørelse fra regeringen om, hvornår den har tænkt sig at nå det mål.

Da jeg kiggede i finansredegørelsen, som er lagt på Folketingets bord i denne uge, blev jeg ærlig talt noget mismodig. Der står at læse, at når regeringen kigger fem år ud i fremtiden, til 1991, regner man tværtimod med, at på trods af regeringens økonomiske politik, som man ellers er så stolt af, vil arbejdsløsheden stige, så vi har 240.000 arbejdsløse.

Jeg synes ganske enkelt, det er uanstændigt, at man kan have en regering, som kan fremsætte en redegørelse, hvori det siges, at den langsigtede virkning af dens egen politik er en stigning i ledigheden, og hvor man langsigtet overhovedet ikke kan oplyse, hvornår man får has på ledigheden.

Derfor vil jeg bede finansministeren her i anden runde svare meget kort på: hvornår mener regeringen egentlig at vi med dens politik får fuld beskæftigelse igen? Er det på denne side af år 2000, eller har man fuldstændig opgivet at kæmpe imod arbejdsløsheden i dette samfund?

Bjørn Westh (S):

Jeg har stillet nogle spørgsmål, der ikke er blevet besvaret, og jeg skal derfor gentage dem.

Jeg spurgte finansministeren eller industriministeren, men det er finansministeren, der er her: arbejder regeringen fortsat med at få etableret et venture capital-selskab af størrelsesordenen 1 mia. kr. til virkelig kapitalkrævende, risikobetonede, men også særdeles lovende udviklingsprojekter? Kan vi få nogle oplysninger om, hvorvidt regeringen fortsat arbejder med den tanke, som vi synes er god og spændende, og som vi gerne vil støtte? Vi er derfor kede af det, hvis man er gået i stå med det arbejde.

Det andet spørgsmål var til fiskeriministeren, men jeg kan forstå, at han ikke er her i dag, men da det er et spørgsmål, der vedrører finansministeren meget, vil jeg gerne spørge alligevel. Den ophørsordning for fiskere, regeringen har tilsluttet sig i EF, som betyder, at den danske stat skal bruge en hel del midler til at betale fiskere for at holde op med at fiske, er der ikke sat noget af til på finansloven efter fiskeriministerens oplysninger i markedsudvalget. Hvor store omkostninger regner regeringen med der følger af denne ordning, og skal de penge skaffes inden for Fiskeriministeriets eget område? Eller er det nogle, der kan tages andre steder på budgettet?

Og det tredje spørgsmål, som jeg tror virkelig mange mælkeproducenter i dag stiller sig, når de ved, de skal reducere deres produktioner: hvad bliver prisen på den mælk, de leverer fremover? Jeg kan forstå, at man accepterer, at prisen for oksekød kan falde til 10 pct. under den garanterede pris, interventionsprisen.

Jeg har ikke kunnet finde ud af, om der er en grænse for, hvor meget mælkeprisen kan falde, og jeg synes derfor, at landbrugsministeren skulle give sig tid til at svare på det spørgsmål, som virkelig mange mælkeproducenter i dag stiller sig: hvad er det for priser, vi skal regne med, vi kan få for de reducerede mængder, vi må levere?

Finansministeren (Palle Simonsen):

Jeg skal starte med de helt kontante spørgsmål.

[Finansministeren]

Hr. Bjørn Westh spørger, hvordan det går med regeringens tanker om et forskningsinvesteringsselskab. Jeg skal sige, at af statsministerens åbningstale fremgik det klart, at regeringen vil undersøge mulighederne for etablering af et sådant forskningsinvesteringsselskab, og det arbejdes der intenst med. Som man også vil vide, undersøger Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk for øjeblikket mulighederne i samarbejde med pensionskasser, med ATP, LD, pengeinstitutter osv., og vi forventer helt klart, at der kommer et positivt resultat, også over det beløb, som har været nævnt i den offentlige debat. Så meget om det.

Ophørsordningen. Jeg vil kun sige til hr. Bjørn Westh, at det jo først er blevet vedtaget i EF her på det allerseneste. Det er klart, at vi er opmærksom på, at der her er et problem, som vi vil drøfte med fiskeriministeren, og det er også klart, at de midler, der skal bruges – her forventer vi et oplæg – naturligvis skal findes inden for det samlede finanslovbudget.

Hr. Jes Lunde stillede det meget enkle spørgsmål – jeg opfattede det sådan, sådan oplevede han det i hvert fald selv: hvornår får vi fuld beskæftigelse? Jeg husker finanslovdebatten for to år siden. Der stillede hr. Jes Lunde stort set det samme spørgsmål, måske med den nuanceforskel, at han dengang sagde: hvorfor er der ikke et årstal på for, hvornår der bliver fuld beskæftigelse, som der var på betalingsbalanceunderskuddets fjernelse og statsunderskuddets fjernelse? Jeg gav dengang, så vidt jeg husker, udtryk for, at jeg på mange måder også synes, at det i sig selv var et problem, men der er også gået to år, og det er blevet stadig mere klart, at der naturligvis altid er en risiko ved at sætte eksakte årstal på.

Regeringen ønsker – det mener jeg vi har gjort meget klart gennem hele perioden – at nå frem til, hvad vi kalder en varig, stabil beskæftigelse. Det hjælper ikke at skabe en masse kunstige arbejdspladser, som ikke kan overleve. Det, det drejer sig om, er at få skabt grundlaget for en varig, stabil beskæftigelse, og det går desværre langsomt. Det ser vi også i finansredegørelsens fremskrivninger. Det bliver først på et eller andet tidspunkt i 1990'erne, man kan forvente at der er fuld beskæftigelse.

Jeg synes stadig væk, det er væsentligt og interessant, at Danmark er blandt de EF-lande, som har den laveste arbejdsløshed. Det er jo det, det drejer sig om. Det betyder ikke, at det er nok. Det er stadig væk et væsentligt mål at få opfyldt, at vi får fuld beskæftigelse. Men vi kan ikke hurtigt få fuld beskæftigelse, samtidig med at vi skal løse vores betalingsbalanceunderskudsproblem. Det tror jeg er klart både for hr. Jes Lunde og for andre. Det, det handler om, er at få løst betalingsbalanceunderskudsproblemet, uden at det går ud over beskæftigelsen, som vi kender den på nuværende tidspunkt. Jeg tror ikke, vi kommer længere i det spørgsmål i dag.

Jeg skal kun sige til hr. Svend Auken, at jeg synes da, jeg har været meget parat til en mere åben diskussion om, hvad vi skulle gøre fremover. Jeg har bare følt mig foranlediget til at gøre hr. Svend Auken opmærksom på, at situationen ikke er slet så dystert, som han gav udtryk for. Men jeg har da ikke afvist, at der er nogle problemer. Jeg mener også, jeg klart har redegjort for en række løsningsmodeller for disse problemer.

Når hr. Svend Auken siger, at vores produktivitetsudvikling er ringe, er det korrekt. Det fremgår af finansredegørelsen. Det fremgår også klart, at vi forventer en stigning i produktiviteten, men det er et kolossalt antal nye arbejdspladser, som er kommet, nye investeringer i maskiner og udstyr, som kræver en overgangsperiode. Det har også noget at gøre med at uddanne medarbejdere til at klare de job, de just har fået. Derfor er vi af den klare opfattelse, at der vil blive en produktivitetsforøgelse i de kommende år, efterhånden som investeringerne i nyt inventar, uddannelse af medarbejdere osv. for alvor giver resultater.

Jeg skal huske at sige om Socialdemokratiets forslag til en pensionsreform – det glemte jeg i første omgang – at vi er enige i, at det er væsentligt at få øget den private opsparing. Men jeg bliver nødsaget til at sige til hr. Svend Auken, at pensionsreformen efter den socialdemokratiske model for os er en form for beskatning, som alene bidrager til at øge den offentlige opsparing, ikke den private opsparing.

Når regeringen lægger så megen vægt på, at en pensionsreform bliver gennemført inden for overenskomstløsningerne, er det, fordi det dermed kan holdes inden for de ram-

[Finansministeren]

mer, parterne bliver enige om, og dermed være et bidrag til en forøgelse af den private opsparing.

Så vil jeg sige til den almindelige debat her til slut om socialpolitikken, som fru Ingerlise Koefoed, hr. Svend Auken og hr. Erik B. Smith var inde på: lad os nu ikke skændes om, hvorvidt delpensionen er en væsentlig reform eller ikke en væsentlig reform. Det er i hvert fald et enkelt element blandt mange, som har skabt et forbedret tilbud.

Jeg vil godt kommentere fru Ingerlise Koefoeds betragtninger om den mindre gruppe i samfundet, som har det meget svært. Jeg vil i hvert fald ikke opfattes, som om jeg skulle have bagatelliseret det. Det vil jeg meget nødig. Jeg kan godt huske min periode som socialminister og er fuldt opmærksom på

Formanden:

Der er mange, der forsøger på at overdøve finansministeren.

Finansministeren (Palle Simonsen):

Jeg er fuldt opmærksom på, at der er enkeltpersoner og familier i det danske samfund, der har det meget vanskeligt, og som jeg ikke tror får deres problemer løst gennem de sociale ydelser, vi har i dag. Det er også spørgsmålet om, hvordan det sociale system fungerer, hvordan sikkerhedsnettet for disse mennesker i øvrigt fungerer, hvordan kontakten til andre mennesker er.

Fru Ingerlise Koefoed sagde, at de private hjælpeorganisationer ikke kunne løse disse problemer. Jeg tror i hvert fald, de kan løse op for nogle af de menneskelige problemer, der er på dette område.

Det problem, vi har her, er imidlertid ikke et nyt problem. Det er et gammelt problem, og det, jeg alene søgte at give indtryk af, var, at det ikke kan løses fra den ene dag til den anden, men det er ikke ensbetydende med, at vi bagatelliserer det. Socialministeren har flere gange givet udtryk for, at hun lægger vægt på i den fremtidige socialpolitik at få samlet denne gruppe op, som efter min opfattelse stadig væk ikke er opsamlet gennem nok så flotte sociale ydelsessystemer. Den debat kan vi jo føre videre en anden gang.

Det, der står tilbage, og det, der er afgørende for mig i dag, er naturligvis at fastslå,

at der i det finanslovsforslag, der om et øjeblik vedtages, ligger en socialpolitik, som er, hvad jeg vil kalde en flot socialpolitik sammenlignet med de fleste andre moderne industrisamfunds.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det sidste, finansministeren sagde, har han fuldstændig ret i. Vores velfærdssamfund er selvfølgelig langt bedre end i en række lande, hvor de konservative kræfter er endnu stærkere, end de er i Danmark. Det har han fuldstændig ret i. Problemet er desværre, at det ikke går i den rigtige retning.

Jeg har to kommentarer til det, finansministeren har sagt.

Den første er, at finansministerens forklaring på, at produktivitetsudviklingen i Danmark har slået fejl, er, at vi har fået så mange nye investeringer, og dem skal befolkningen have tid til at vænne sig til, før de slår igennem. Normalt er det vel sådan, at man siger, at produktiviteten er afhængig af investeringsomfanget, forstået på den måde, at hvis der investeres rigtigt, så virker det fremmende på produktiviteten.

Det, vi desværre har kunnet konstatere i Danmark, er, at vi har haft en stigning i investeringsomfanget de sidste tre år, uden at det har givet sig udslag i en øget produktivitet. Jeg har ikke nogen forklaring, i hvert fald ikke nogen enkel forklaring på dette problem, men jeg tror i hvert fald ikke, at finansministerens holder stik.

Den anden bemærkning, jeg skal gøre, er om pensionsreformen, altså vort forslag om en arbejdsmarkedspension for alle, som finansministeren siger er en offentlig skat. Det er helt urigtigt. Vort forslag går ud på, at alle de lønmodtagere, der ikke har udsigt til andet end folkepension i deres alderdom, får en opsparing til pension oven i folkepensionen, der sikrer dem en rimelig og anstændig erstatning på linie med den, tjenestemænd og højerelønnede funktionærer har opnået.

Det er ikke en beskatningsform. Den skal udredes af arbejdsgiverne. Denne opsparing skal selvfølgelig tages ud af det, der i øvrigt er til rådighed på arbejdsmarkedet. Fordelen ved at gennemføre det ved lov er, som jeg sagde i mit første indlæg i dag, alene den, at så har man sikkerhed for, at de lavestlønne-

[Svend Auken]

de, de dårligst stillede, også får del i den. Ellers kan man risikere, at de dårligst stillede igen ikke får nogen pensionsordning.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg kan bekræfte finansministerens hukkommelse. Det er rigtigt, at jeg også for to år siden spurgte, hvornår vi fik fuld beskæftigelse med regeringens økonomiske politik.

Desværre må jeg sige, at regeringens svar ikke er blevet bedre med tiden. Jeg synes stadig væk, det er dybt utilfredsstillende, at regeringen kan svare, at det ved den søreme ikke, men det bliver i hvert fald ikke på denne side af 1990erne, og den fremlægger tal for 1991, som viser stigende ledighed. Det synes jeg er helt, helt uacceptabelt.

Det betyder, at vi må konstatere med debatten her i dag, at skal der ske noget nyt på det område, skal der skabes håb om at gøre noget alvorligt ved arbejdsløsheden, så forudsætter det et flertalsskifte herinde, men det er selvfølgelig også værd at få det konstateret krystalklart.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Vi begyndte denne debat med at anklage regeringen for, at den ligefrem planlægger, at der skal være fortsat høj arbejdsløshed, at 200.000-300.000 mennesker i gennemsnit år ud og år ind skal gå arbejdsløse. Vi begyndte med at anklage regeringen for dette.

Jeg havde egentlig troet, at regeringen i løbet af denne debat ville have forsøgt på at forsvare sig imod en så alvorlig anklage, men hvad sker der? Hvad afslutter regeringen denne debat med? Den afslutter denne debat med åbenlyst at stå ved, at det er dens erklærede politik, at kampen imod arbejdsløsheden skal opgives, at der ikke inden for 2-3 regeringsperioder skal ske noget med arbejdsløsheden, hvis det står til de borgerlige.

Hvis man tænker tilbage i tiden, er det i virkeligheden en meget markant ændring af den politik, danske regeringer officielt har stået for. Jeg kan ikke huske, hvornår en dansk regering tidligere officielt har opgivet at bekæmpe arbejdsløsheden. Jeg kan ikke huske, hvornår en dansk regering tidligere har vedkendt sig, at den faktisk ikke ønsker

at gøre noget ved det problem, men det er egentlig det, der er sket i dag. Det er en holdningsændring fra borgerlig side. Det er muligvis ikke en realitetsændring, men det er i hvert fald en officiel holdningsændring, at man ligefrem nu officielt fastslår, at arbejdsløsheden skal der ikke gøres noget ved.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 125 stemmer (S, KF, V, RV, CD, KRF og Steenholdt (Grøn.)) mod 25 (SF, FP og VS).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

I skrivelse af d.d. meddeler socialministeren, at hun ønsker i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4, at give Folketinget en skriftlig

Redegørelse om børnepolitikken.

(Redegørelse nr. R 16)

Eksemplarer vil blive omdelt, og redegørelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Jeg foreslår, at forhandlingen om denne redegørelse finder sted torsdag den 29. januar 1987. Hvis ingen gør indsigelse, vil jeg betragte dette forslag som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Udvalget til valgs prøvelse har afgivet:

Beretning. (Vedrørende Anne Grete Holmsgård, Tinning, Albrechtsen og Lenger).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Skriftlig redegørelse:

Socialministerens redegørelse af 18. december 1986 om børnepolitikken.

(Redegørelse nr. R 16).

Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):

Indledning

Det skal være rart at være barn i Danmark!

Med denne redegørelse ønsker jeg at tage fat på en generel debat om børns opvækstvilkår.

Debatten skulle gerne føre til, at hensynet til børnene i videre udstrækning end i dag indgår som et naturligt led i mange sammenhænge. Børnepolitik er samfundspolitik, og samfundspolitik er (måske til tider uhensigtsmæssig) børnepolitik.

Regeringen er rede til at følge debatten op med initiativer for at sikre hensynet til, at børnene får gode opvækstvilkår.

Indretter vi vores boligforhold, så de tilfredsstillende børnefamilierne behov? Er børnefamilierne arbejdsforhold gode nok? Tilgodeser den kollektive trafik hensyn til børnene?

Dette er nogle få eksempler på nogle tværgående spørgsmål, som er såvel børne- som samfundspolitik. Samtidig illustrerer spørgsmålene, at der er behov for sikring af en koordineret indsats mellem de forskellige sektorer på såvel lokalt som regionalt og centralt plan – et punkt, jeg senere vil vende tilbage til.

Undertiden kan man godt få det indtryk, at vi i de seneste årtier ubevidst har gjort børn og unge usynlige. Vi har bygget daginstitutioner, skoler, idrætsanlæg, klubber, uddannelsesinstitutioner m.v., hvor børn og unge er blevet henvist til at tilbringe størstedelen af tiden med ingen eller kun begrænset kontakt med samfundet omkring dem. Vi oplever for sjældent at møde børn og unge i gang med en eller anden nødvendig funktion. Mange forældres kontakt med deres børn er formindsket. Begge forældre har i dag typisk fuldtidsarbejde uden for hjemmet, og samværet med børnene og de unge er begrænset til nogle få timer, hvor der samtidig med samværet med børn skal nås en lang række praktiske gøremål.

Børnene er *forældrenes* ansvar. Jeg føler mig overbevist om, at de problemer, som vi i disse år oplever præger nogle børn og unge – spændende fra »de urolige børn« i skolen til en del unges passivitet og ligegyldighed, bl.a. afspejlet i den stærkt stigende hærværks-

kriminalitet – er udtryk for eller resultatet af denne manglende kontakt med forældre og andre voksne. Det er endda måske naturlige reaktioner på at opleve sig selv som usynlig.

Muligheden for at indgå i forpligtende samspil med voksne bør være til stede alle steder, hvor børn og unge befinder sig. Børn og unge vil kunne inddrages i en lang række praktiske opgaver i daginstitutioner, i skoler, i klubber og foreninger. De vil kunne være med til at klare en lang række opgaver i de lokalområder, hvor de bor, f.eks. deltage i vedligeholdelse af fællesarealer, hjælpe ældre og lignende.

Samtidig er det også vigtigt, at vi lader vore børn være børn. Barndom og oplevelser bør hænge nøje sammen.

Det er bl.a. gennem oplevelser, vores børn kan indhøste erfaringer og udvikle deres personlighed. Mange oplevelser er tilrettelagt af voksne – forældre, daginstitutioner osv. Og det er også godt nok. Men oplevelser forudsætter også et vist »frirum«, det vil sige et sted, hvor børn kan opleve på egen fod og afprøve egne grænser.

Det er vigtigt, at vi sikrer denne mulighed for »frirum«, når vi planlægger, eksempelvis som led i den fysiske planlægning, at vi sikrer, at der også på denne måde er »plads« til vores børn – et lille stykke skov eller naturgrund, en byggetomt el.lign.

En overordnet målsætning om at sætte børns opvækstvilkår i centrum er dog først og fremmest et spørgsmål om holdninger hos forældrene.

Den vigtigste kontakt til voksensamfundet går gennem forældrene. De skal være hovedansvarlige for børnenes opvækst. Vi må opfordre forældre til at give sig tid til at være sammen med deres børn, til at prioritere dem højt. Og vi må samtidig til stadighed overveje, hvordan vi kan give forældrene bedre muligheder for at klare deres opgaver over for børnene.

Børnefamilierne økonomi

Der er i de seneste år taget en række initiativer til at forbedre børnefamilierne forhold: 1. januar 1984 vedrørende betaling for ophold i daginstitution og formidlet dagpleje og 1. juli 1984 forlængelse af barselorlovsperioden.